

บทบาทและความคิดเห็นทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา

นายอนิรุทธ์ ยศยิ่งยง

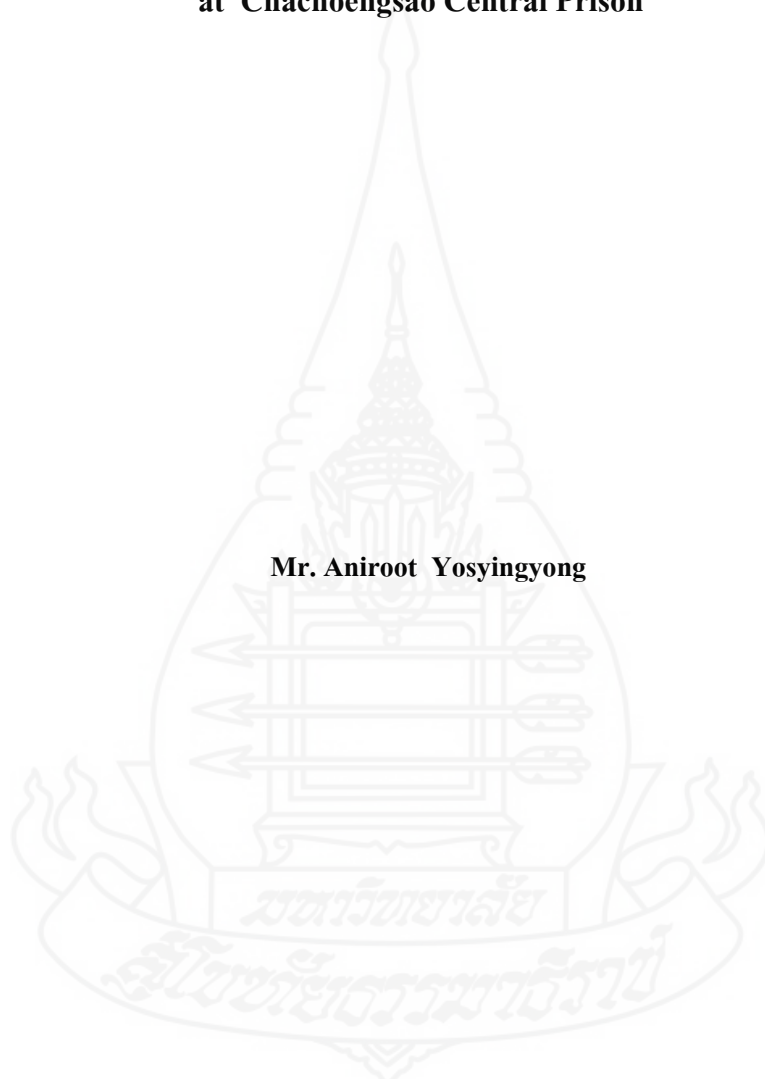

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2555

**Political Role and Thought in Democracy of Official
at Chachoengsao Central Prison**

Mr. Aniroot Yosyingyong

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

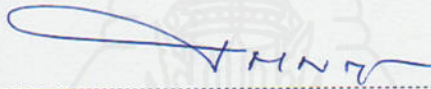
Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทและความคิดเห็นทางการเมืองการปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา
ชื่อและนามสกุล นายอนิรุทธ์ ยศยิ่งยง
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล

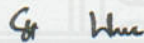
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2556

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์อุปนรรต พรหมอินทร์)

.....
(รองศาสตราจารย์อุทธรพร อิศรชัย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา **คั่นคว้ออิสระ** บทบาทและความคิดเห็นทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย

ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา

ผู้ศึกษา นายอนิรุทธิ์ ชัยยังยง รหัสนักศึกษ 2498001094 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาบทบาททางการเมืองของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา (2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ด้านสิทธิ ด้านเสรีภาพ ด้านความเสมอภาค ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ จำนวน 86 คน และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเฉพาะเจาะจง จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัย พบว่า (1) เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองในระดับมาก การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมืองในระดับปานกลาง (2) ด้านสิทธิการเลือกตั้ง ส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับประเทศทุกครั้ง (3) ด้านเสรีภาพ ส่วนใหญ่เห็นว่าการชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิต่างๆ จะมีการพกพาอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุม และสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน กลุ่มตัวอย่างไม่เคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วงกับกลุ่มผลประโยชน์ใดๆ (4) ด้านความเสมอภาค ส่วนใหญ่เห็นว่าบุคคลมีความเสมอภาคไม่เท่ากัน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างความยากจนกับความร่ำรวย (5) ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่วนใหญ่ก่อนมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง มีบางครั้งที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยไม่ได้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขัง (6) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนใหญ่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สังเกตการณ์นับคะแนนเสียง การสนทนาหรือวิจารณ์พรรคการเมืองหรือนักการเมือง และการรับฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับการเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ควรให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและการคุ้มครองสิทธิ ส่งเสริม ขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ถูกต้อง ควรมีแผนเชิงรุกในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน มีการกำหนดแรงจูงใจให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เพิ่มช่องทางให้ประชาชนได้มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากยิ่งขึ้น มีมาตรการอย่างเข้มงวดสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการพกพาอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุมทางการเมือง ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานในด้านต่างๆ เป็นระยะๆ สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนได้เข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

คำสำคัญ บทบาท ความคิดเห็นทางการเมือง ประชาธิปไตย เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา

Independent study title: Political Role and Thought in Democracy of Official at Chachoengsao Central Prison

Author: Mr. Aniroot Yosyingyong; **ID:** 2498001094; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Independent study Advisor:** Dr. Pathan Suvanamongkol, Associate Professor; **Academic year:** 2012

Abstract

The objective of this research was to study the political opinions of personnel of Chachoengsao Central Prison in terms of their ideas on rights, liberties, equality, human dignity, and political participation under the democratic system.

This was both a qualitative and quantitative research. The sample population was the personnel of Chachoengsao Central Prison, out of which a sample size of 86 was calculated using the Yamane method, and 6 were chosen by purposive sampling for in-depth interviews. Data were collected using a questionnaire and interview form and were analyzed using mean, percentage, standard deviation and descriptive analysis.

The results showed that: (1) Chachoengsao Central Prison personnel had a high level of knowledge and understanding about politics, a medium level of exposure to political news and a medium level of behavior in exercising their political rights. (2) Personnel of Chachoengsao Central Prison had the following political opinions: 2.1) On voting rights, the majority said they voted in every national election; 2.2) On liberties, the majority said that most political protest demonstrations or gatherings were a nuisance to the public and usually some protesters were armed with weapons. The Chachoengsao Central Prison personnel reported that they had never joined in any mass gatherings for any special interest group. 2.3) On equality, the majority thought that people in society were not equal because of the differences between rich and poor; 2.4) On human dignity, the majority said that before the 1997 Constitution of the Kingdom of Thailand was promulgated, sometimes the prisoners were treated in a way that violated their human rights; 2.5) On political participation, the majority said they voted, observed vote counting at elections, joined in discussions about politicians or political parties, and listened to speeches by candidates.

Keywords: Role, Political opinion, Democracy, Chachoengsao Central Prison

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือและให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจาก รศ.ดร.ปธาน สุวรรณมงคล อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไขจนกระทั่งมีเนื้อหาบรรลุตามวัตถุประสงค์และถูกต้องตามหลักวิชาการ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความเมตตากรุณาของท่านและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณะอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดหลักสูตรการศึกษา ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ดร.อายุตม์ สินธพพันธุ์ ผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษธนบุรี ดร.ฉัตรชัย ยอดอุดม ผู้อำนวยการสำนักทัณฑวิทยา และ ดร.มนตรี บุญนาค นักทัณฑวิทยาชำนาญการพิเศษ ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง กรมราชทัณฑ์ ที่กรุณาตรวจสอบแบบสอบถาม เพื่อหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น ขอขอบพระคุณ คุณอุดม รัตนโกสิน ผู้บัญชาการเรือนจำกลางละหานทราย ที่ได้ส่งเสริมให้ผู้วิจัยได้เข้ารับการศึกษา และอนุญาตให้ผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางละหานทรายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของงานวิจัยฉบับนี้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในด้านต่างๆ ด้วยดีตลอดมา จนกระทั่งการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแด่แก่บิดามารดาและผู้มีพระคุณทุกท่าน

อนิรุทธิ์ ยศยิ่งยง

เมษายน 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของประชาชน.....	14
ข้อมูลพื้นฐานหน่วยงานที่ทำการศึกษา.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล.....	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	42
ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาททางการเมือง.....	45
ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	49
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	70
สรุปการวิจัย.....	71
อภิปรายผล.....	75
ข้อเสนอแนะ	86
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	93
ก แบบสอบถาม.....	94
ข แบบสัมภาษณ์.....	100
ค ดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ	106
ง ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย.....	118
ประวัติผู้ศึกษา	121

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มประชากร จำแนกตามเพศ.....	42
ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มประชากร จำแนกตามอายุ.....	43
ตารางที่ 4.3 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา.....	43
ตารางที่ 4.4 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร จำแนกตามประเภทตำแหน่ง.....	44
ตารางที่ 4.5 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร จำแนกตามระยะเวลา ในการรับราชการ.....	44
ตารางที่ 4.6 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร จำแนกตามภูมิลำเนา.....	45
ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีบทบาท ทางการเมืองของกลุ่มประชากร ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง.....	45
ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีบทบาท ทางการเมืองของกลุ่มประชากร ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง	46
ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีบทบาททางการเมือง ของกลุ่มประชากร ด้านพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง.....	47
ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ยการมีบทบาททางการเมืองของกลุ่มประชากรในภาพรวม	49

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 แผนภูมิโครงสร้างเรือนจำกลางละเซ็งเทรา.....	30

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศที่จะประสบความสำเร็จในการปกครองแบบประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสามประการ คือ ประการแรก คนในสังคมนั้นยอมรับว่าการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นสิ่งที่พึงปรารถนามากกว่าการปกครองรูปแบบอื่นๆ และเชื่อว่าเป็นรูปแบบการปกครองที่ดีที่สุด พร้อมทั้งยึดมั่นในอุดมคติว่าเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ซึ่งหมายถึง ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ และเป็นผู้ใช้อำนาจสูงสุดปกครองตนเอง และใช้อำนาจเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยทั่วไป ไม่ใช่เพื่อบุคคลเดียวหรือกลุ่มบุคคลเท่านั้น และมีอุดมคติที่มีความศรัทธาเชื่อมั่นในสติปัญญา เหตุผลและความสามารถของมนุษย์ เทคนิคทุนอิสราภาพและเสรีภาพ ยอมรับในความเสมอภาคของมนุษย์ ประการที่สอง มีการจัดระเบียบการปกครอง จัดตั้งสถาบันทางการเมืองวิธีการปกครองให้สอดคล้องกับอุดมคติ และประการที่สาม ประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองแบบนี้ต้องมีวิถีชีวิตหรือจิตใจและบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตย จากหลักการดังกล่าวเห็นได้ว่า ประเทศใดที่มีองค์ประกอบครบทั้งสามประการ ประเทศนั้นย่อมเป็นประชาธิปไตย แต่หากมีองค์ประกอบหนึ่งหรือสองในสามประการ ไม่อาจทำให้ประเทศนั้นเป็นประชาธิปไตยในความมุ่งหมายได้ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านวิถีชีวิตมีความสำคัญ อาจกล่าวได้ว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยจะดำเนินการไปได้ใกล้เคียงกับอุดมคติของประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับวิถีชีวิตของประชาชนในประเทศนั้น ถ้าวิถีชีวิตของประชาชนดำเนินไปในครรลองของประชาธิปไตยแล้วระบอบการปกครองของประเทศก็ย่อมใกล้เคียงกับอุดมคติของประชาธิปไตยค่อนข้างมาก (กมล ทองธรรมชาติ 2529)

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 แม้ว่าจะไม่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง และไม่มีหลักฐานยืนยันว่าประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศนิยมในระบอบประชาธิปไตย แต่ก็พอจะอนุมานได้ว่าประชาธิปไตยเป็นที่ต้องการมากกว่าการปกครองระบอบอื่นๆ การแสดงออกของกลุ่มบุคคลชนชั้นต่างๆ ที่ผลักดันให้มีการ

เลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็น พ.ศ. 2500 พ.ศ. 2511 และ พ.ศ. 2518 ย่อมแสดงถึงความต้องการประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

ระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยขึ้นอยู่กับ โครงสร้างและกระบวนการทางการเมือง โครงสร้าง ได้แก่ รัฐธรรมนูญ พรรคการเมือง ระบบการเลือกตั้ง ระบบการจัดตั้งคณะรัฐมนตรี ส่วนกระบวนการทางการเมือง ได้แก่ กระบวนการในทางปฏิบัติที่จะใช้อำนาจทางการเมือง แบ่งออกเป็นอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ โดยผู้ปกครองที่มาจากระบอบประชาธิปไตยจะต้องได้รับฉันทานุมัติจากประชาชน กล่าวคือประชาชนจะเป็นผู้กำหนดผู้ปกครอง โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง แต่จากสถิติการเลือกตั้งที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 จนกระทั่งถึงปัจจุบันพบว่าประชาชนที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ในชนบท ที่มีผู้ระดมให้ไปลงคะแนนเสียงโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือเพราะได้รับอามิสสินจ้าง ผลที่ตามมาคือเมื่อประเทศชาติได้คนเหล่านั้นเข้าไปปกครองประเทศก็จะทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย ทั้งปัญหาการบริหารประเทศโดยใช้กลยุทธ์ที่ผิดพลาด ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบและปัญหาอื่นๆ (ลิขิต ชีรเวคิน 2533)

หลังเหตุการณ์นองเลือด 14 ตุลาคม 2516 ทำให้ประชาชนทั่วไปมีความตื่นตัวในเรื่องประชาธิปไตยกันมาก และบุคคลในหลายๆ วงการได้เริ่มเคลื่อนไหวที่จะเผยแพร่ประชาธิปไตยซึ่งประชาธิปไตยจะพัฒนาไปไม่ได้ถ้าประชาชนในชาติไม่มีความรู้ในเรื่องประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ ไม่รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองในทางการเมือง และไม่มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ (สมจิต กองสุข 2536) และหลังจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 แล้ว การเมืองการปกครองของไทยนั้นเชื่อกันว่าจะไม่มีโอกาสที่จะเกิดการรัฐประหารขึ้นอีก เพราะสงครามเย็นได้สิ้นสุดลงแล้ว ทำให้ภัยคุกคามจากภายนอกและภายในประเทศเช่นในอดีตไม่มี ทำให้กระแสประชาธิปไตยเป็นกระแสหลักของโลกความเป็นเผด็จการไม่อาจที่จะต้านกระแสจากประชาคมโลกและจากภายในประเทศได้เช่นกัน แต่ในที่สุดการรัฐประหารก็เกิดขึ้นอีกเมื่อ 19 กันยายน 2549 ท่ามกลางความยินดีของชนชั้นกลางในเขตเมืองส่วนใหญ่ แต่ก็ต้องรีบคืนอำนาจให้แก่ประชาชนหลังจากนั้นเพียงปีเศษโดยที่ยังมิได้จัดการกับปัญหาอะไรได้เสร็จเด็ดขาด ในปัจจุบันก็ไม่มีผู้ใดมั่นใจว่าการยึดอำนาจจะไม่เกิดขึ้นอีกในประเทศไทย

หลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 หลายคนเริ่มมองว่าสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นกลางเริ่มหมดศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยในรูปแบบที่เป็นอยู่ และเมื่อผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ออกมา ปรากฏว่า บรรดานักเลือกตั้ง นักธุรกิจการเมืองหน้าเดิมๆ รวมทั้งตัวแทนต่างได้รับชัยชนะเข้าสู่สภาและได้จัดตั้งรัฐบาล ว่างวันเดิๆ เริ่มกลับเข้ามาสู่วิถีของการเมืองไทย การอ้างความชอบธรรม ความเป็นตัวแทนของประชาชน รวมทั้งคะแนนเสียงเกิดขึ้นอีกครั้ง การใช้อำนาจแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการโดยมิชอบ การดูแลอำนาจ ความพยายามแทรกแซงองค์กร

อิสระและตุลาการ ความพยายามแก้ไขและออกกฎหมายเพื่อผลประโยชน์และช่วยเหลือพวกพ้องตน รวมทั้งการพยายามแก้ไขและออกกฎหมายเพื่อผลประโยชน์และช่วยเหลือพวกพ้องตน รวมทั้งการพยายามแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อช่วยคลี่คลายความผิดให้แก่คนบางกลุ่มโดยไม่ใส่ใจในปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังมีปัญหา รวมทั้งปัญหาค่าครองชีพที่กำลังสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน บรรยากาศก่อนการรัฐประหารกลับมาอีกครั้งมีการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายเกิดความเห็นขัดแย้งแตกแยกทางการเมืองในกลุ่มประชาชน

การปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับคนไทยทุกคน เพราะการดำรงชีวิตตามวิถีทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้นเหมาะสม สำหรับประเทศไทย เพราะเป็นรูปแบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครอง การเมืองในภาคประชาชนนั้น ผู้ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีจิตอาสา คือ ต้องมีความเสียสละ อดทน คำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชน ต้องมาก่อน หากการเคลื่อนไหวหรือการดำเนินกิจกรรมไม่มีเหตุผลเพียงพอหรือมีประโยชน์แอบแฝง ก็คงจะไม่มีมวลชนให้การสนับสนุนในกิจกรรมนั้น และที่สำคัญจะต้องมีความรอบรู้คือ รู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญฯ ได้ให้ความรับรองคุ้มครองไว้ การเมือง

สำหรับเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางละโว้เชิงเทรา มีหน้าที่ในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ภายใต้กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ และต้องปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัดจะฝ่าฝืนมิได้ จึงทำให้เหมือนกับว่าเจ้าหน้าที่ของเรือนจำกลางละโว้เชิงเทราไม่ได้มีความสนใจหรือมีความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยแต่อย่างใด ประกอบกับลักษณะงานเป็นลักษณะไม่เปิดเผย การติดตามข่าวสารต่างๆ ภายนอกเรือนจำไม่สามารถทำได้โดยเต็มที่ ทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาอุปสรรคในด้านความปลอดภัยและการปกครองระเบียบวินัยของผู้ต้องขัง ตลอดจนต้องตรากตรำทำงานอย่างหนัก เช่น การอยู่เวรยามบ่อยครั้ง จนไม่สามารถไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งหรือไม่สามารถไปปรับฟังการแสดงความคิดเห็นหรือนโยบายของนักการเมืองในช่วงหาเสียงต่างๆ หรือไม่มีเวลาเพียงพอที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในด้านอื่นๆ เป็นต้น

ดังนั้น ผู้ศึกษาในฐานะเป็นผู้บริหารที่ทำงานในกรมราชทัณฑ์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาททางการเมืองและความคิดทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางละโว้เชิงเทราว่า มีบทบาททางการเมืองมากน้อยเพียงใด และมีความเห็นทางการเมืองในด้านอย่างไร รวมทั้งข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในด้านต่างๆ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษา สามารถนำไปเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องในการมาพัฒนาการเมืองในด้านต่างๆ ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

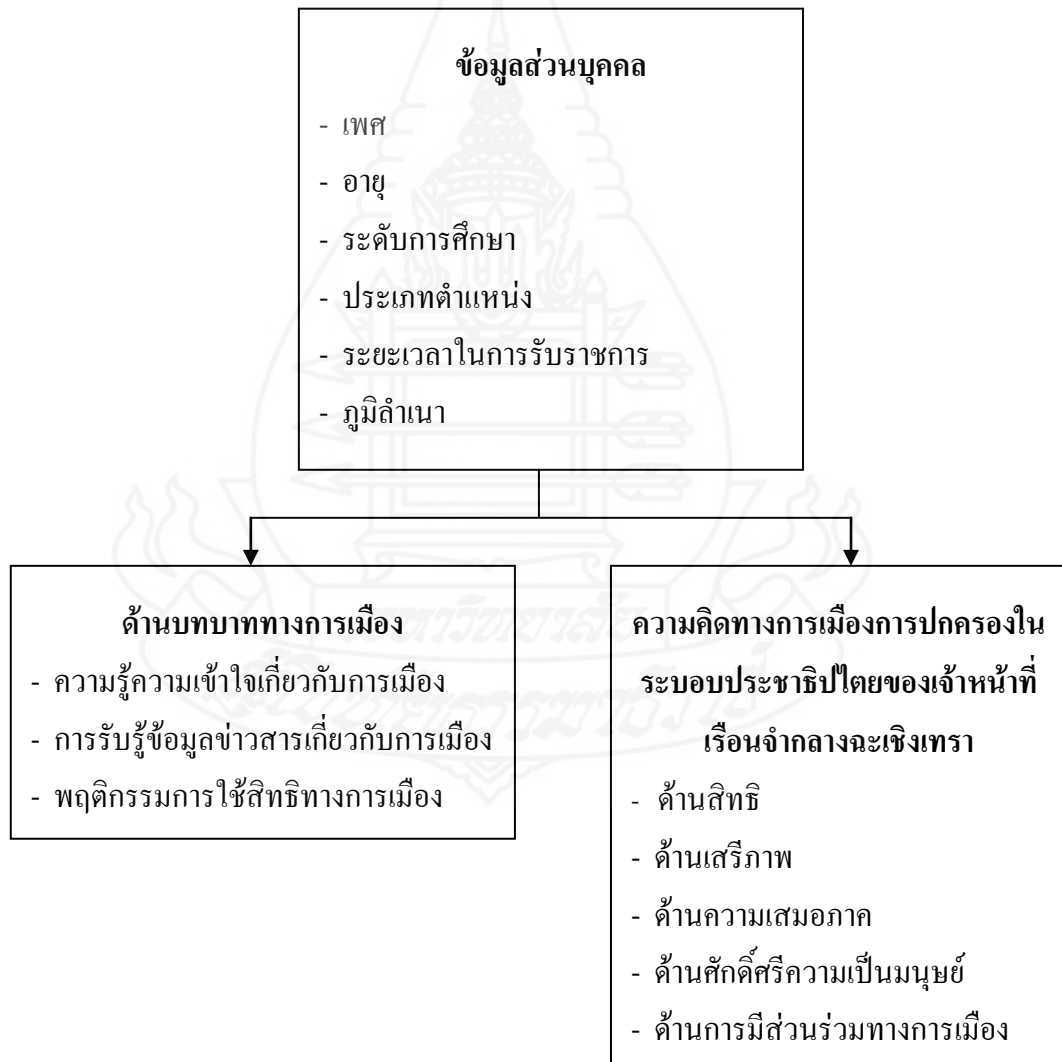
2.1 เพื่อศึกษาบทบาททางการเมืองของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา

2.2 เพื่อศึกษาความคิดทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ด้านสิทธิ ด้านเสรีภาพ ด้านความเสมอภาค ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

4.1 พื้นที่ที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยบทบาทและความคิดทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่ในเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา

4.2 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ในเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ประเภททั่วไป ระดับปฏิบัติการและระดับชำนาญงาน ประเภทวิชาการ ระดับปฏิบัติการและชำนาญการ รวมจำนวน 86 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2555) และสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) กับกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ระดับหัวหน้าฝ่าย จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ ฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง ฝ่ายฝึกวิชาชีพ ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง และฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์

4.3 ประเด็นที่ศึกษา ประกอบด้วยปัจจัย 5 ด้าน คือ

- 4.3.1 ด้านสิทธิ
- 4.3.2 ด้านเสรีภาพ
- 4.3.3 ด้านความเสมอภาค
- 4.3.4 ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- 4.3.5 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

5.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง ระยะเวลาในการรับราชการ และภูมิลำเนา

5.2 ข้อมูลบทบาททางการเมือง ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ สิทธิทางการเมือง และพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง

5.3 ข้อมูลความคิดทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย ด้านสิทธิ ด้านเสรีภาพ ด้านความเสมอภาค ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ หมายถึง ข้าราชการพลเรือนที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานในสังกัดเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ทั้งการควบคุม แก้ไข และพัฒนาพฤตินิสัยให้ผู้ต้องขังกลับตัวเป็นพลเมืองดี และภาระอื่นๆ ตามตำแหน่งงาน ซึ่งในการศึกษารุ่นนี้ได้ศึกษากับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ 2 ประเภท คือ ประเภททั่วไปและประเภทวิชาการ

ประเภททั่วไป หมายถึง ตำแหน่งที่ไม่ใช่ตำแหน่งประเภทบริหาร ตำแหน่งประเภทอำนวยการ และตำแหน่งประเภทวิชาการ ทั้งนี้ ตามที่ ก.พ. กำหนด

ประเภทวิชาการ หมายถึง ตำแหน่งที่จำเป็นต้องใช้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตามที่ ก.พ. กำหนดเพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่ของตำแหน่งนั้น

เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา หมายถึง สถานที่ควบคุม แก้ไข พัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีกำหนดโทษระหว่าง 15 – 30 ปี

บทบาททางการเมือง หมายถึง การมีความสนใจในทางการเมืองในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือในหลายๆ ด้าน ซึ่งในการศึกษารุ่นนี้ได้ศึกษาเฉพาะการความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง และพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง

ความคิดทางการเมือง หมายถึง ความคิดทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ซึ่งในการศึกษารุ่นนี้ได้ศึกษาเฉพาะในเรื่อง สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค สักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบบทบาททางการเมืองของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา

7.2 ทำให้ทราบความคิดทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ด้านสิทธิ ด้านเสรีภาพ ด้านความเสมอภาค ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

7.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลจากการศึกษาไปพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ด้านสิทธิ ด้านเสรีภาพ ด้านความเสมอภาค ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางละโว้ผู้วิจัยได้วางกรอบแนวทางการศึกษาค้นคว้า โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. แนวคิดการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
2. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของประชาชน
3. ข้อมูลพื้นฐานหน่วยงานที่ทำการศึกษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

1.1 ความหมายของประชาธิปไตย

อมร รักษาศักดิ์ (2541 : 6) ได้กล่าวถึงประชาธิปไตยในความหมายดั้งเดิมว่า หมายถึง การปกครองแบบหนึ่ง ซึ่งสิทธิในการตัดสินใจทางการเมืองที่พลเมืองทั้งปวงเป็นผู้ใช้โดยตรงตามระเบียบวิธีการ ที่ว่าด้วย เสี่ยงข้างมากเป็นฝ่ายชนะ การปกครองแบบนี้เรียกกันว่า “ประชาธิปไตยโดยตรง” หรือ “ประชาธิปไตยทางตรง”

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (2543 : 69) ได้ให้ความหมายประชาธิปไตยในแง่คุณลักษณะสำคัญของความเป็นประชาธิปไตย 4 ประการ ซึ่งประกอบด้วย หนึ่งประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย คือประชาชนมีอำนาจสูงสุดในรัฐ ประการที่สอง ประชาชนทุกคนในรัฐมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันตามกฎหมาย ตลอดจนมีสิทธิเสรีภาพในขอบเขตของกฎหมายเท่าเทียมกัน ประการที่สาม การดำเนินการต่างๆ ของรัฐนั้น ถือเอามติเสียงข้างมากเป็นเครื่องตัดสิน แต่ในเวลาเดียวกัน เสียงส่วนน้อยหรือคนส่วนน้อยในรัฐจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายที่ป้องกันมิให้ประชาชน ส่วนใหญ่กดขี่ข่มเหงอย่างผิดทำนองคลองธรรม ประการที่สี่ กระบวนการของประชาธิปไตย คือ วิธีการเลือกตั้ง การอภิปราย การออกเสียงประชามติ การเสนอร่างกฎหมายของประชาชน เป็นต้น

ธงชัย วงศ์หัยสุวรรณ (2547 : 4) ได้อธิบายไว้ว่านักวิชาการโดยทั่วไปนั้นยังนิยมจำแนกประชาธิปไตยออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ คือ หนึ่ง ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ทาง

การเมือง สอง ประชาธิปไตยในฐานะของรูปแบบรัฐบาลหรือระบอบการปกครอง และสาม ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตหรือเป็นวัฒนธรรมทางการเมือง

นิคม จันทรวิทุร (2529 : 3) กล่าวว่า ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน แม้ว่าภาพที่ดีที่สุดของระบอบนี้ก็คือ ระบอบประชาธิปไตยทางตรงที่ประชาชนทุกสาขาอาชีพจะเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดการปกครองของตนเองโดยตรง อย่างไรก็ตาม ภาพที่เป็นไปได้โดยทั่วไป ก็คือประชาธิปไตยทางอ้อมโดยผ่านผู้แทนราษฎร

ชาญ มนุชธรรม (2525 : 173) ได้กล่าวถึงประชาธิปไตยว่า หมายถึง สภาวะการณ์ที่ประชาชนส่วนรวมของประเทศมีความตื่นตัวและสนใจในกิจกรรม เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมอย่างกว้างขวาง ประชาชนรู้จักใช้สิทธิใช้เสียงของตนเองตามครรลองที่ถูกต้องเหมาะสม ประการสำคัญ ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหาและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างจริงจัง

จำนง อติพัฒนสิทธิ์ (2525 : 134) ได้กล่าวถึง ประชาธิปไตยว่า หมายถึงแบบฟอร์มของรัฐบาลที่ปกครองโดยประชาชน คือประชาชนมีอำนาจสูงสุดในการปกครองหรืออย่างน้อยก็มีตัวแทนซึ่งประชาชนเลือกขึ้นมาในระบบการเลือกตั้งที่เป็นอิสระขึ้นมาปกครองประเทศ นอกจากนี้ ยังหมายถึงหลักการความเสมอภาคทางสังคมและทางการเมือง

อาจกล่าวสรุปความหมายของประชาธิปไตยได้ว่า จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ประชาธิปไตยมีความหมายเป็น 3 นัย คือ นัยแรก หมายถึงรูปแบบการปกครอง ซึ่งให้สิทธิแก่ประชาชนอย่างกว้างขวางในการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเมือง การปกครองของประเทศ นัยที่สอง หมายถึง ประชาชนยอมรับคุณค่าของประชาธิปไตยในขอบเขตแห่งกฎหมาย เสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ นัยที่สาม หมายถึง วิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมซึ่งยึดถืออุดมคติและหลักการบางประการเป็นเครื่องกำหนดแบบแผนพฤติกรรมระหว่างกันในการดำเนินการทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเพื่อสร้างความผาสุกร่วมกัน

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย

สาโรช บัวศรี (ศูนย์การศึกษาโรงเรียนภาคใต้ 11 พฤศจิกายน 2555 จาก <http://kc.bma.go.th/pc/pages/social.html>) แนวคิดประชาธิปไตย (Democracy) มีมาตั้งแต่สมัยกรีก นำเสนอโดย “เปอริคลีส” แห่งนครรัฐเอเธนส์ผู้ซึ่งชื่นชมการปกครองแบบที่ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นอย่างยิ่ง คำของกรีก เดโมเครซี (Democracy) เป็นการผสมระหว่างคำว่า เดมอส (Demos) ซึ่งหมายถึงประชาชนกับคราเทิน (Kratein) คือ การปกครอง เดโมเครซี (Democracy) จึงหมายถึงการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วม เมื่อประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 18 - 19 ประชาธิปไตยได้ปรากฏรูปแบบชัดเจน คือ การกำหนดคุณธรรมทางการเมืองและสังคม มีสภาผู้แทนราษฎร และมีการคำนึงถึงสิทธิธรรมชาติกับสัญญาประชาคมอันพัฒนาจากสมัยกลางมาจนถึงสมัยใหม่ เช่น การปฏิวัติในอังกฤษ การปฏิวัติอเมริกัน และการปฏิวัติฝรั่งเศสจนถึงการเปลี่ยนแปลงในคริสต์ศตวรรษที่ 18 และ 19 ตามลำดับ

สาโรช บัวศรี (ศูนย์การศึกษาโรงเรียนภาคใต้ 11 พฤศจิกายน 2555 จาก <http://kc.bma.go.th/pc/pages/social.html>) หลักประชาธิปไตยประชาธิปไตยในแง่ของการปกครอง หมายถึง การมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ เป็นการปกครองของประชาชนซึ่งประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยประชาชน หมายความว่า ประชาชนเป็นผู้เลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ในการปกครองเพื่อประชาชน หมายความว่า ตัวแทนที่ประชาชนเลือกตั้งขึ้นทำหน้าที่ในการปกครองจะต้องใช้อำนาจในการปกครอง เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ในแง่ของการดำรงชีวิตยังหมายถึงการรวมเอาการยอมรับในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคในการใช้สิทธิเสรีภาพและหน้าที่ในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อย่างมีคุณภาพที่ทุกคนปรารถนา สามารถดำรงชีวิตร่วมกันด้วยความผาสุก รัฐธรรมนูญและประชาธิปไตย จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปากท้องของประชาชน และได้จัดประชาธิปไตยไว้เป็น 3 สถานะ ดังนี้

1. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมคติ
2. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมือง และวิธีจัดระเบียบการปกครอง
3. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตประจำวันประชาธิปไตย

ไพศาล สุริยะมงคล (11 พฤศจิกายน 2555 จาก [Http://www.geocities.com/mppm6055/Pp6036.Doc](http://www.geocities.com/mppm6055/Pp6036.Doc)) กล่าวว่า ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต ดังนั้น ยอดปรารถนาของประชาธิปไตย คือ การนำความสุขมาสู่ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยภาพรวมการนำหลักวิถีประชาธิปไตยมาใช้ก่อให้เกิดประโยชน์ ก่อให้เกิดการเอื้ออาทรต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน ประกอบด้วยหลักประชาธิปไตย 3 ประการ คือ การวาทกรรม มีพฤติกรรมที่ควรแสดงออก ดังนี้

1. เคารพในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น รับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีเหตุผล เช่น การทำงานและการอยู่ร่วมกันของบุคลากร อบต. ผู้นำ อบต. รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกใน อบต. ขณะเดียวกันสมาชิก อบต. รับฟังเหตุผลและความจำเป็นของผู้นำ เมื่อทุกฝ่ายเคารพในความคิดเห็น และรับฟังเหตุผลของกันและกัน ความเข้าใจต่อกันและกันย่อมเกิดขึ้น
3. เปิดโอกาสให้แสดงออก เป็นการให้สิทธิเสรีภาพ ได้แสดงความคิดเห็น ใช้เหตุผลแสวงหาข้อเท็จจริง ซึ่งทำได้หลายทาง เช่น การพูด การอภิปราย การเขียน การพิมพ์ เป็นต้น
4. มีการคิดวางแผนร่วมกันตั้งแต่ต้น การให้โอกาสได้ร่วมกันวางแผน แสดงความคิดเห็นตั้งแต่เริ่มลงมือทำงาน ทำให้ผู้มีส่วนร่วมรู้สึกมีความเป็นเจ้าของมีความภาคภูมิใจ มั่นใจ มองตนเองอย่างมีคุณค่าต่อชุมชน ต่อสังคม อยากจะเข้ามามีบทบาท อยากจะเข้ามาช่วยเหลืออย่างเต็มใจ ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ดีกว่าคิดคนเดียว ทำคนเดียว เช่น การแสดงความคิดเห็นของประชาชนในที่ประชุม เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของชุมชน หรือของหมู่บ้าน ถ้าหากได้ระดมความคิดเห็น

กระตุ้นให้ช่วยกันออกความคิดเห็นเพียงคนละ 1 ประโยค หรือ 1 ปัญหา ก็จะได้ปัญหาและความต้องการที่ผ่านการตัดสินใจอย่างรอบคอบ นำไปสู่การแก้ปัญหาของชุมชนอย่างได้ผล

5. ความมีน้ำใจประชาธิปไตย ฝึกเป็นคนมีจิตใจกว้างขวาง ไม่ยึดความคิดของตนฝ่ายเดียว เคารพในสิทธิของผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ของตนเองแต่ฝ่ายเดียว

6. ความสำนึกเกี่ยวกับคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ต้องระลึกเสมอว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกัน แม้ว่าจะแตกต่างกันในเรื่องของ เพศ อายุ ความรู้ ก็ตาม การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ในด้านความคิดเห็น จึงต้องมีความอดทนต่อสภาพที่อาจไม่ถูกใจตน เพราะเป็นสิทธิโดยชอบของบุคคลนั้น เมื่อไม่ขัดต่อศีลธรรมหรือเสรีภาพของบุคคลใด ก็ต้องรับฟังช่วยกันหาทางออกด้วยการประนีประนอมและถือแนวทางสงบสันติ

7. เข้าใจบทบาท เห็นศักยภาพ และความสามารถของตนเอง มองตนเองอย่างมีคุณค่า แม้คำพูดเพียงคำเดียว ประโยคเดียว หรือเพียงความคิดเดียวก็สามารถช่วยเหลือในฐานะผู้ให้แก่สังคมได้

1.3 ลักษณะสำคัญของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยเป็นทั้งระบบการเมือง แนวคิด อุดมการณ์ และวิถีการดำเนินชีวิตในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ประชาชนกับประชาชนในสังคม นักรัฐศาสตร์ได้อธิบายลักษณะสำคัญของประชาธิปไตยดังนี้

ป๊วย อึ้งภากรณ์ (2529 : 212) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของประชาธิปไตยไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

1. สิทธิเสรีของประชาชนจะต้องได้รับความคุ้มครองพอสมควร และความคุ้มครองนี้ควรมีขั้นต่ำตามที่องค์การสหประชาชาติได้ประกาศไว้ว่าเป็นสิทธิมนุษยชน

2. ประชาชนใช้สิทธิดังกล่าวนี้ เพื่อทำตนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศทั้งด้านนิติบัญญัติและในด้านบริหาร โดยที่อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

3. ในการใช้สิทธิเสรีภาพและในการใช้อำนาจอธิปไตยนั้น บุคคลแต่ละคนจะต้องมีความเสมอภาคกันต่อกฎหมายด้วย

4. การใช้อำนาจให้ความยุติธรรมในทางศาล ต้องเป็นอิสระจากการบริหารราชการแผ่นดิน

5. ความเสมอภาคจะต้องกินความจากการเมือง ออกไปสู่เศรษฐกิจและระบบสังคม

6. ในการใช้สิทธิและเสรีภาพของเอกชน จะต้องใช้โดยไม่ก้าวท้าวและเป็นปรปักษ์ซึ่งกันและกัน

เขาวณะ ไตรมาส (2547 : 86 - 87) ได้อธิบายว่าลักษณะสำคัญของประชาธิปไตยมี 3 ประการคือ

1. การปกครองของประชาชน (Rule of People) เป็นหลักยึดพื้นฐานในการแสวงหาสิ่งที่เป็นเป้าหมายสูงสุดของการเมืองการปกครอง (Goal of Rule) ซึ่งเป็นนัยของการสร้างพันธะยึดเหนี่ยว ที่เรียกว่า อุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งก็คือ การกำหนดอำนาจสูงสุดในการเมืองการปกครองหรืออำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (Popular Sovereignty) ไม่ใช่ของรัฐบาล ดังเช่น การกำหนดให้ผู้ปกครองต้องมาจากการเลือกตั้งทั่วไป โดยการเปิดให้มีการออกเสียงของประชาชน (General Election by Universal Suffrage) หรือการกำหนดให้การใช้อำนาจของผู้ปกครอง ต้องอยู่บนพื้นฐานความยินยอมของประชาชน (Consent Of People) เป็นต้น

2. การปกครองโดยประชาชน (Rule by People) เป็นหลักยึดพื้นฐานของการแสวงหาสิ่งที่เรียกว่า กระบวนการทางการเมืองการปกครอง (Mode of Rule) ซึ่งเป็นนัยของการสร้างกระบวนการทางการเมืองการปกครองให้รองรับการกำกับควบคุมของประชาชน ในรูปของการสร้างวิถีทางในการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน คู่ขนานไปกับวิถีทางในการใช้อำนาจของผู้ปกครองที่จะต้องรับผิดชอบต่อประชาชน (People Responsibility and Responsiveness) พร้อมกันไป ซึ่งเป็นวิถีทางของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับประชาชนผู้รับการปกครองนั่นเอง เช่น การกำหนดให้เสียงข้างมากในการปกครอง โดยเคารพเสียงข้างน้อย (Majority Rule and Minority Right) เป็นต้น

3. การปกครองเพื่อประชาชน (Rule for People) เป็นหลักยึดพื้นฐานในการแสวงหาสิ่งที่เป็นความชอบธรรมของรัฐบาลที่ยุติธรรม (Legitimacy of Justice Government) ซึ่งเป็นนัยของการจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางอำนาจขององค์กรรัฐบาลให้สอดคล้องกับครรลองของระบอบการเมืองการปกครอง อันเป็นการสร้างหลักประกันขั้นพื้นฐานให้เกิดความเชื่อมั่นในการใช้อำนาจการปกครองนั้นด้วย เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นว่าใช้อำนาจปกครองของรัฐบาลจะไม่บิดพลิ้ว (Abuse of Power) บิดเบือนไปจากกฎหมายอันเป็นตัวแทนเจตนารมณ์ร่วมของประชาชนที่เรียกว่า สัญญาประชาคม ซึ่งจะเป็นหนทางในการเอื้อประโยชน์ให้เกิดความยุติธรรมในการปกครองได้ในที่สุด

โดยสรุป วิถีชีวิตประชาธิปไตยจึงเป็นวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย คือเป็นวิถีชีวิตที่เชื่อมั่นและศรัทธาในตัวมนุษย์ ความสามารถของมนุษย์มีการยอมรับในสิทธิเสรีภาพต่างๆ ตลอดจนเคารพในความเท่าเทียมกันของประชาชนในสังคมมีวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตยมากเท่าใด ย่อมนำมาซึ่งความสำเร็จความมั่นคงในการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากเท่านั้น ลักษณะสำคัญของประชาธิปไตยเป็นทั้งระบบการเมือง รูปแบบการปกครองแนวคิดอุดมการณ์และวิถีทางการดำรงชีวิต เป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ประชาชนกับประชาชนในสังคมจะต้องมีหลักในการประพฤติปฏิบัติตามหลักการการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

1.4 หลักการของประชาธิปไตย

จากความหมายและลักษณะของประชาธิปไตยจะเห็นว่าประชาธิปไตยเป็นทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ ไม่ว่าประชาธิปไตยจะมีฐานะเป็นรูปแบบการปกครอง อุดมการณ์หรือวิถีชีวิตก็ตามอยู่บนรากฐานอันเดียวกันที่เรียกว่าหลักการประชาธิปไตย นักรัฐศาสตร์หลายท่านได้เสนอหลักการขั้นพื้นฐานของประชาธิปไตยไว้แตกต่างกันไป ดังนี้

สุจิต บุญบงการ และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2525 : 93 - 95) ได้เสนอหลักการประชาธิปไตยไว้ 5 ประการ โดยสรุปได้ดังนี้

1. การปกครองในระบบประชาธิปไตยจะต้องมีการเลือกตั้งผู้ปกครองประเทศโดยประชาชน การเลือกตั้งจะต้องกระทำบ่อยครั้งและต้องเสรี ทั้งนี้ เพราะต้องการให้ประชาชนได้มีโอกาสตรวจสอบการบริหารของผู้ปกครองประเทศว่าเป็นไปตามความต้องการของประชาชนหรือไม่
 2. การปกครองในระบบประชาธิปไตยจะต้องให้สิทธิทางการเมืองแก่ประชาชนในขอบเขตที่กว้างขวาง โดยเฉพาะสิทธิที่จะรวมตัวกันเพื่อจูงมุงหมายทางการเมือง
 3. ประชาธิปไตยเป็นการปกครอง โดยเสียงของคนส่วนมาก แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงสิทธิของคนส่วนน้อย
 4. การปกครองในระบบประชาธิปไตย ต้องคำนึงถึงเสรีภาพของประชาชนและจะต้องให้ประชาชนมีเสรีภาพได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ประชาชนก็ต้องรับว่าเสรีภาพจะต้องมีการจำกัด
 5. ระบบประชาธิปไตย จะต้องมีความเท่าเทียมกันในการใช้สิทธิทางการเมืองความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย และความเท่าเทียมกันตามศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิของความเป็นมนุษย์
- เลิศ หงส์ภักดี (2517 : 19) กล่าวว่า หลักการขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการเข้าใจโดยทั่วไปของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองโดยประชาชน ซึ่งมีหลักการพื้นฐาน 6 ประการด้วยกัน ดังนี้
1. การรับรองสิทธิและเสรีภาพต่างๆ ของประชาชน โดยยอมรับทัศนคติและความคิดเห็นต่างๆ ของประชาชนที่แสดงออกมาโดยชอบธรรม และป้องกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้ด้วยความยุติธรรม ระบอบประชาธิปไตยยกย่องค่าของบุคคล ถือว่ามนุษย์ทุกคนมีความสมบูรณ์ในตัวเอง รัฐตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน
 2. หลักความเสมอภาค ถือว่ามนุษย์มีความเท่าเทียมกันโดยกฎหมาย แม้จะต่างกันในเรื่องเพศ ผิวพรรณ ชนชั้น ถิ่นที่อยู่ ศาสนาหรืออุดมการณ์ทางการเมือง แต่อาจถูกจำกัดสิทธิด้วยเหตุหรือเงื่อนไขบางประการ

3. การถือหลักแห่งกฎหมายเป็นแม่บทในการปกครอง และถือว่ารัฐธรรมนูญเป็นหลักกฎหมายสูงสุดในการดำเนินการปกครองประเทศ กฎหมายอื่นใดจะขัดกับรัฐธรรมนูญไม่ได้ นับว่าเป็นการปกครองโดยกฎหมาย

4. การถือหลักการเสียงข้างมาก คือ การพิจารณาตัดสินใจของรัฐจะต้องเป็นไปตามความปรารถนาของประชาชนส่วนใหญ่ ดังนั้น การห้ามตรหรือข้อยุติใดๆ ในระบอบประชาธิปไตยจึงนิยมใช้หลักการเสียงข้างมากเป็นเครื่องตัดสิน

5. การให้ประชาชนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยกำหนดให้ประชาชนเสมอภาคกันในกฎหมาย และถือหลักความยุติธรรมในสังคมเป็นที่ตั้ง เช่น สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งควรให้คนเดียวมีเสียงเดียว ฯลฯ เป็นต้น

6. หลักการปกครองโดยผู้แทน เพราะในปัจจุบันไม่สามารถทำการปกครองประเทศด้วยตนเองโดยตรงได้ จึงต้องเลือกตั้งบุคคลกลุ่มหนึ่งขึ้นมาทำหน้าที่ปกครองประเทศ

กรมสามัญศึกษา (2535 : 17 - 19) ได้สรุปหลักการขั้นพื้นฐานของประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ 5 หลัก ดังนี้

1. หลักเสรีภาพ หมายถึง สิทธิตามธรรมชาติที่ติดตัวมาพร้อมกับการเป็นมนุษย์ ทั้งในความคิด การพูด การทำ โดยอยู่ภายในขอบเขตแห่งระเบียบและความเรียบร้อยของสังคม แต่การใช้เสรีภาพนั้น ทุกคนต้องตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของตนเองและของผู้อื่นด้วย

2. หลักความเสมอภาค ถือว่ามนุษย์มีความเท่าเทียมกันโดยกฎหมาย แม้จะต่างกันในเรื่องเพศ ศิวัพรณ ชนชั้น ถิ่นที่อยู่ ศาสนาหรืออุดมการณ์ทางการเมืองแต่อาจถูกจำกัดสิทธิด้วยเหตุผลหรือเงื่อนไขบางประการ

3. หลักการยึดถือเสียงข้างมาก เป็นหลักการที่สำคัญยิ่งของระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ การปกครองโดยเสียงข้างมาก ทั้งนี้ต้องไม่ใช่เสียงข้างมากในทางเอารัดเอาเปรียบกดขี่หรือละเมิดสิทธิของคนส่วนน้อย

4. หลักเหตุผล หมายถึง การมีความเชื่อมั่นในเหตุผลให้ความสำคัญแก่กระบวนการ หรือวิธีการค้นหาคำตอบที่ถูกต้องหรือเหมาะสม ซึ่งเป็นหลักเชิงวิทยาศาสตร์

5. หลักภราดรภาพ หมายถึง การที่มนุษย์ปฏิบัติต่อกันด้วยความเห็นอกเห็นใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เอารัดเอาเปรียบและมีความรู้สึกต่อกันฉันท์พี่น้อง โดยไม่แบ่งเชื้อชาติ เพศ ศิวัพรณ หรือลัทธิความเชื่อ

สรุปได้ว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยยึดหลักการที่ว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ และจะต้องประกอบไปด้วยหลักสำคัญ 3 ประการ คือ หลักการเสรีภาพ หลักของความเสมอภาค และหลักภราดรภาพ ซึ่งสามารถนำหลักการดังกล่าวไปปรับใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้และยังช่วยส่งเสริมประชาธิปไตยอีกด้วย

2. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของประชาชน

2.1 หลักสิทธิ

การศึกษาเรื่องประชาชนกับบทบาททางการเมือง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบถึงเรื่องสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความสำนึกทางการเมือง ตลอดจนมีความเข้าใจถึงพรรคการเมือง รวมถึงกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในสังคมไทย และมีอิทธิพลต่อระบบการเมืองการปกครอง เช่น กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ สื่อมวลชน ระบบราชการ รวมทั้งการแสดงประชามติหรือมติมหาชน หรือการทำประชาพิจารณ์ในเรื่องต่างๆ และจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ยังมีองค์กรอิสระต่างๆ ที่ช่วยในการตรวจสอบ จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ ยังกำหนดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยรัฐธรรมนูญรับรอง การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพ สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง รวมทั้ง บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้รับรองเรื่องการใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติบุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือจากรัฐในการใช้สิทธิ นอกจากนี้ ยังกำหนดว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา 2550 : 6 – 7)

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จะเห็นว่าได้กำหนดเรื่องสิทธิของบุคคลไว้อย่างชัดเจน และที่ผ่านมาก็ไม่เคยปรากฏในรัฐธรรมนูญไทยฉบับใดที่มีการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) จึงนับได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้รับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของชนชาวไทยเท่าเทียมกับกฎหมายสากลทั่วไป ซึ่งสิทธิของบุคคลมี ดังนี้

1. สิทธิและหน้าที่ของประชาชน

ความหมายของคำว่า “สิทธิ” มีผู้ให้คำจำกัดความไว้มากมายโดยสรุปเป็นสังเขป คือ ปรีดี เกษมทรัพย์ (2516 : 13) กล่าวว่า สิทธิ คือ อำนาจหรือประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้แก่บุคคลซึ่งเป็นพลเมืองของรัฐหนึ่งๆ

สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง (2545 : 147) กล่าวว่า สิทธิ คือ อำนาจอันชอบธรรมทางนิติบัญญัติ หมายถึง ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ หมายความว่า ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองว่ามีอยู่และประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครองมิให้มีการละเมิดรวมทั้งบังคับไปตามสิทธิในกรณีที่มีการละเมิดด้วย

สิทธิ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมายถึงเรื่อง ดังนี้

1. สิ่งที่ถูกกฎหมายบัญญัติรับรองไว้ว่าประชาชนจะกระทำการใดได้
2. บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐอื่นกระทำการใดให้แก่ตน
3. ตนก็ย่อมจะมีหน้าที่กระทำต่อบุคคลอื่นภายใต้สิทธิของบุคคลอื่นนั้นด้วย

จากความหมายของคำว่าสิทธิ ดังกล่าวข้างต้น เราอาจสรุปสั้นๆ ว่า สิทธิ คือ อำนาจอันชอบธรรมที่กฎหมายรับรอง ส่วนคำว่า หน้าที่ หมายถึง สิ่งที่บุคคลในรัฐหนึ่งๆ พึงจะต้องกระทำ หรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อความสงบเรียบร้อยและความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ

หน้าที่ หมายถึง สิ่งที่บุคคลต้องปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติเพื่อประโยชน์โดยตรงของการมีสิทธิ หน้าที่เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะทำให้ประเทศและสังคมอยู่รวมกันได้

ปรีดี เภษมทรัพย์ (2516 : 13) กล่าวว่า สิทธิและหน้าที่ เป็นปัจจัยสำคัญของอำนาจทางการเมืองการใช้สิทธิ คือ การยอมให้มีเสรีภาพที่จะปฏิบัติภายในขอบเขตสิทธินั้น ส่วนหน้าที่คือ การกำหนดให้บุคคลใดหรือกลุ่มใดสามารถใช้สิทธิที่ตนมีอยู่อย่างเสรี รวมทั้งการคุ้มครองป้องกันรักษาสิทธิของตนด้วย ฉะนั้นสิทธิและหน้าที่จึงเป็นสิ่งที่ เป็นเหตุ เป็นผลซึ่งกันและกัน เมื่อใดสิทธิเกิดขึ้นหน้าที่ก็จะเกิดตามสิทธินั้น

โดยสรุป สิทธิ หมายถึง เสรีภาพในการปฏิบัติโดยสังคมเป็นตัวมอบให้กับบุคคล และในขณะเดียวกันก็รับรองสิทธิ การรับรองสิทธิใดให้กับสังคม สังคมอาจเรียกคืนหรืออาจจำกัดสิทธินั้นได้ เว้นไว้แต่ว่ามีข้อจำกัดอำนาจของสังคมที่กำหนดไว้เป็นหลักฐานที่จะไม่ยอมให้สังคมจำกัดสิทธิบางประการของบุคคล ข้อจำกัดอำนาจของสังคมอาจ ได้แก่ กฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉะนั้นรัฐมีสิทธิที่จะควบคุมพฤติกรรมของประชาชน และสามารถบังคับให้ประชาชนต้องปฏิบัติตามพันธะใดๆ ที่เห็นสมควรได้ สังคมจึงเป็นเสมือนที่เกิดสิทธิและหน้าที่ให้บุคคลปฏิบัติตาม บุคคลจะต้องมีสิทธิและหน้าที่ตามที่สังคมกำหนด มนุษย์อาจสร้างสิทธิให้กับตนเองในรูปใดทางใดก็ได้ แต่ถ้าสิทธินั้นละเมิดขอบเขตตามที่สังคมได้กำหนดไว้ก็อาจถูกลงโทษ

2.2 หลักเสรีภาพ

2.2.1 หลักพื้นฐานเกี่ยวกับเสรีภาพ

แซลมอนด์ (Salmond อ้างถึงใน หยุต แสงอุทัย 2535 : 223) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “เสรีภาพ” (Liberty) ไว้ว่า หมายถึง ประโยชน์ซึ่งบุคคลได้มาโดยปราศจากหน้าที่ในทางกฎหมายใดๆ ต่อตนเอง เป็นสิ่งที่บุคคลอาจทำได้โดยจะไม่ถูกป้องกันขัดขวางโดยกฎหมาย และเป็นประโยชน์ที่บุคคลจะกระทำการใดๆ ได้ตามใจชอบ โดยข้อยกเว้นเสรีภาพตามกฎหมาย ที่ได้แก่ ข้อยกเว้นกิจกรรม ซึ่งภายในข้อยกเว้นนี้ปล่อยให้บุคคลใดๆ กระทำการไปโดยลำพัง

Black’s Law Dictionary (อ้างถึงใน ภาสพงษ์ เรณูมาศ 17 พฤศจิกายน 2555 จาก <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1230>) ให้ความหมายของคำว่า “เสรีภาพ” (Freedom) ว่าหมายถึง การที่รัฐให้ความเป็นอิสระที่จะทำการใดๆ ได้ โดยเฉพาะสิทธิทางการเมือง (Political Right)

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2538 : 22) เห็นว่า “เสรีภาพ” หมายถึง สภาพการณ์ที่บุคคล มีอิสระในการที่จะกระทำการอย่างใด อย่างหนึ่ง ตามความประสงค์ของตน

วิษณุ เครืองาม (อ้างถึงใน ภาสพงษ์ เรณูมาศ 17 พฤศจิกายน 2555 จาก <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1230>) เห็นว่า “เสรีภาพ” หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำการได้ โดยจะไม่ถูกป้องกันขัดขวางตามกฎหมาย

ดังนั้น หากกล่าวโดยภาพรวมอาจกล่าวได้ว่าเสรีภาพ หมายถึง อำนาจตัดสินใจด้วยตนเองที่จะกระทำการหรือไม่กระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยต้องคำนึงกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

2.2.2 ความหมายของคำว่า “ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ” (Freedom Of Peaceful Assembly)

หยุต แสงอุทัย (2535 : 223) อธิบายว่า หมายถึง เสรีภาพที่สำคัญของระบบประชาธิปไตยเพราะบุคคลจะต้องมาพบปะเพื่อสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม จึงจะสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งและสิทธิทางการเมืองได้ถูกต้อง

Black’s Law Dictionary (อ้างถึงใน ภาสพงษ์ เรณูมาศ 17 พฤศจิกายน 2555 จาก <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1230>) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือ สิทธิที่รัฐธรรมนูญได้ รับรอง (Guarantee) ในการที่จะให้ประชาชนได้ชุมนุมและแสดงออกโดยสงบ ดังเช่น เรื่องศาสนา การเมือง หรือความไม่พอใจในเรื่องอื่นๆ

กุลพล พลวัน (อ้างถึงใน ภาสพงษ์ เรณูมาศ 17 พฤศจิกายน 2555 จาก <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1230>) ได้แบ่งการชุมนุมสาธารณะ (Public Meeting) ออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การชุมนุมอยู่กั๊บที่ (Assembly) คือ การที่ประชาชนมาชุมนุมรวมกัน เพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง หรือเรียกร้องขอความเป็นธรรมจากรัฐ โดยมาชุมนุมกันในที่สาธารณะ ในสวนสาธารณะ โดยเป็นการชุมนุมอยู่กั๊บที่ ที่ไม่มีการเคลื่อนย้ายการชุมนุม และจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่สุจริตไม่ก่อให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง ไม่ขัดต่อหลักการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

2. การเดินขบวน (Demonstration) คือ การชุมนุมของประชาชนที่เดินไปตามท้องถนน เพื่อเรียกร้องสิทธิต่างๆ ต่อรัฐ โดยมีการเคลื่อนย้ายการชุมนุมเดินขบวนไปยังสถานที่ต่างๆ แต่จะต้องไม่ขัดต่อหลักความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ทางสาธารณะ

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าไม่ว่าจะเป็นการชุมนุมในลักษณะไหนก็ตาม ย่อมมีผลกระทบต่อหลักการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ซึ่งเจ้าหน้าที่บ้านเมืองจะต้องมีวิธีการขั้นตอนในการคุ้มครองดูแลให้เหมาะสม และมีให้กระทบถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

โดยสรุป เสรีภาพในการชุมนุมของประเทศไทยได้ถูกยอมรับและรับรองตามรัฐธรรมนูญฯ ไทยมาช้านาน ซึ่งในต่างประเทศเองก็ได้มีการยอมรับในเสรีภาพที่ประชาชนสามารถที่จะเข้าร่วมชุมนุมได้ ทั้งนี้ ภายใต้เสรีภาพในการชุมนุม ก็ย่อมต้องมีมาตรการอย่างใดอย่างหนึ่งของรัฐที่ออกมาจำกัดมิให้การใช้เสรีภาพดังกล่าว กระทบสิทธิและเสรีภาพในด้านอื่นๆ ของประชาชน โดยในรัฐธรรมนูญไทย ก็ยอมรับถึงหลักการของการจำกัดเสรีภาพดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 63 วรรคสอง ซึ่งในต่างประเทศก็ยังคงยอมรับในหลักการดังกล่าวด้วย แม้ในหลายประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศฝรั่งเศส จะส่งเสริมการชุมนุมโดยสงบ แต่รัฐก็จะมีมาตรการเข้ามาควบคุมผู้ชุมนุม มิให้เกิดการละเมิดกฎหมาย โดยประเทศเหล่านี้ ยึดหลักที่ว่า การที่ผู้ชุมนุมละเมิดกฎหมายและละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้น เป็นการทำร้ายสังคม มิใช่เป็นการทำร้ายเจ้าหน้าที่รัฐเป็นการส่วนตัว ดังนั้น เจ้าหน้าที่รัฐสามารถใช้มาตรการตามกฎหมายเพื่อยุติการละเมิดดังกล่าวได้ทันที โดยไม่ต้องรอให้มีการทำร้ายเจ้าหน้าที่รัฐเสียก่อน ทั้งนี้ การที่รัฐจะมีมาตรการอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาใช้บังคับกับผู้ชุมนุม ก็ย่อมต้องคำนึงถึงบริบททางสังคมของประเทศตนเองว่ามีความเหมาะสมแค่ไหนเพียงไร โดยพิจารณาจากผลกระทบของการบังคับใช้กฎหมายกับผลกระทบที่อาจเกิดกับประชาชนโดยภาพรวม เพื่อให้การคุ้มครองเสรีภาพของทั้ง 2 ฝ่ายเป็นไปอย่างเสมอกัน โดยไม่ให้เป็นการกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพของอีกฝ่ายหนึ่งมากเกินไป เพราะการดำเนินการใดๆ ของเจ้าหน้าที่รัฐมากเกินไป อาจจะกลายเป็นผู้ละเมิดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเสียเอง

2.3 หลักเสมอภาค

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติหลักความเสมอภาคไว้ ดังนี้

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรค หรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิ และเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา 31 บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐและพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมาย หรือกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

ศรัณยู หมั่นทรัพย์ (14 พฤศจิกายน 2555 จาก [Http://www.kpi.ac.th/ppd/index.php?Name=Content&Main_Id=12&Page_Id=44](http://www.kpi.ac.th/ppd/index.php?Name=Content&Main_Id=12&Page_Id=44)) กล่าวว่า ความเสมอภาค เป็นคำที่มักได้ยินพร้อมกับ สิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กลุ่มคำดังกล่าวมีนัยสำคัญต่อการพิทักษ์ประโยชน์ สร้างความสงบ และการอยู่อย่างมีสันติสำหรับมนุษย์ทุกคนอย่างเท่าเทียม ทั้งนี้ ตามหลักสิทธิมนุษยชนที่มนุษย์ทุกคนพึงได้รับนับแต่การปฏิสนธิ ไปจนการสิ้นชีวิต ความเสมอภาคเป็นหลักสำคัญในการเชื่อมประสานสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ให้เป็นจริงได้ในทางปฏิบัติ

ความเสมอภาค (Equality) ความหมายตามหลักสิทธิมนุษยชน หมายถึง ความเท่าเทียมของมนุษย์ทุกคนในการได้รับสิทธิพื้นฐานตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยผ่านการปฏิบัติต่อกันระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ ด้วยความเคารพต่อสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นหลักการพื้นฐานของความยุติธรรม ที่กำหนดให้มีการปฏิบัติต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ อย่างเท่าเทียมกัน ความหมายตามระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การที่ประชาชนทุกคนในประเทศมีความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันในเรื่องสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน ในที่นี้สิ่งที่จำเป็นขั้นพื้นฐานต่อการอยู่รอดและพัฒนาตัวเองตามหลักสิทธิมนุษยชน คือ ปัจจัยสี่ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย การนับถือศาสนา การศึกษาและการรับรู้ข่าวสาร การเข้าถึงบริการสาธารณะและสวัสดิการสังคม การประกอบอาชีพ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ความเสมอภาคจึงเป็นแนวทางของการปฏิบัติ

ดังนี้ แนวปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนพื้นฐานที่กำหนดสิ่งพึงกระทำระหว่างบุคคลในด้านต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน

แนวปฏิบัติในการใช้อำนาจปกครองของภาครัฐทั้งฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ ที่ต้องคำนึงถึงความเท่าเทียมและสร้างความเท่าเทียมต่อประชาชนทุกคนภายใต้ปกครองของรัฐนั้น แนวทางในการติดตามตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลถึงการปฏิบัติต่อประชาชน และการทำงานดังกล่าว ต้องมุ่งสร้างความเท่าเทียมระหว่างบุคคล ตลอดจนการได้รับผลประโยชน์และความคุ้มครองจากภาครัฐอย่างเท่าเทียมกัน ประเภทของความเสมอภาค ในที่นี้จำแนกประเภทตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนและแนวทางของสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ ปีพุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา

1. ความเสมอภาคในโอกาส หมายถึง ความเท่าเทียมกันของโอกาสในการได้รับบริการสาธารณะของรัฐ และไม่ถูกกีดกันออกจากกิจกรรมต่างๆ ของสังคม เช่น โอกาสได้รับการศึกษา โอกาสได้รับการจ้างงาน โอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข ได้แก่ โอกาสในการได้รับการฉีดวัคซีน และโอกาสในการเข้าถึงยารักษาโรค เป็นต้น ความเท่าเทียมกันของประชาชนในการเข้าถึงบริการดังกล่าว จึงเป็นที่มาของความพยายามในการลดหรือจัดความแตกต่างระหว่างรายได้ของครัวเรือน และสร้างความเสมอภาคของความมั่งคั่ง ดังนั้น ระบบการเก็บภาษีเงินได้แบบอัตราก้าวหน้าจึงเป็นตัวอย่างของความพยายามสร้างความเสมอภาคของรายได้ หรือระบบสวัสดิการของรัฐที่จัดสรรให้ผู้มีรายได้น้อยเพื่อลดความไม่เท่าเทียมกันของโอกาส หรือการสร้างมาตรฐานการดำรงชีพสำหรับผู้ที่มีความยากจนทำให้โอกาสของพวกเขาเท่าเทียมกับบุคคลอื่น

2. ความเสมอภาคทางสังคม หมายถึง ความเท่าเทียมกันทางสังคมของสมาชิกทุกคนในสังคม การไม่เลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างทางอัตลักษณ์ของบุคคล หรือกล่าวได้ว่าถิ่นกำเนิด ชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา เพศ ศาสนา รายได้หรือทรัพย์สิน ชนชั้น วรณะ ความสมบูรณ์ของร่างกาย สุขภาพ ความคิดเห็นที่แตกต่าง การถูกตัดสินว่ากระทำผิด ไม่เป็นเหตุให้เกิดการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกันในอุดมคติความเสมอภาคทางสังคม ไม่ควรเป็นการบังคับผ่านกฎหมาย แต่เป็นสำนึกในความเคารพต่อความเป็นมนุษย์ที่ควรเกิดขึ้นในแต่ละบุคคลเอง อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นแนวทางในการถือปฏิบัติและส่งเสริมความตระหนักรู้และความเข้าใจ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปีพุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา ได้กำหนดสาระสำคัญเรื่องความเสมอภาคเท่าเทียมกันและการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ไว้เป็นแนวทาง ดังนี้

2.1 การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะความแตกต่างเรื่องเพศ ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา ทางการเมือง จะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ

2.2 รัฐสามารถกำหนดมาตรการ เพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิ เสรีภาพได้เท่าเทียมกันกับบุคคลอื่นได้และไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ

2.3 บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานหรือลูกจ้าง ของขององค์กรของรัฐ ย่อมมีสิทธิ เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ยกเว้นที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะใน ส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

3. ความเสมอภาคทางกฎหมาย หมายถึง สิทธิที่เท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายเดียวกัน มีความหมายรวมถึงกระบวนการทางกฎหมายที่มีผลต่อประชาชนโดยรวมตั้งแต่การออกกฎหมายที่ต้อง เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน การบังคับใช้กฎหมายและการพิจารณาคดีต้อง เป็นไปอย่างเสมอภาคเท่าเทียมต่อประชาชนทุกคน การได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่า เทียมกัน รวมถึงการคุ้มครองทางกฎหมายเพื่อการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันด้วย

4. ความเสมอภาคทางการเมือง หมายถึง การมีสิทธิทางการเมืองที่เท่าเทียมกัน ในที่นี้ รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านทางตัวแทนและการมีส่วนร่วมทางตรง โดยการกำหนดใน กฎหมายให้ผู้มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์มีสิทธิในการเลือกตั้งอย่างเท่าเทียม และรัฐต้องจัดให้เกิดความ สะดวกและการเท่าเทียมในโอกาสออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้วยการจัดสรรจุดเลือกตั้งสำหรับ ประชาชนอย่างเท่าเทียมทั่วถึงทั้งในและต่างประเทศ คะแนนเสียงของประชาชนทุกคนมีค่าเท่ากัน มีความเท่าเทียมกันของผู้สมัครทั้งคู่สมัคและผู้สมัคร โอกาสหาเสียงและวงเงินในการหาเสียง มีการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในการเลือกตั้งอย่างไม่เลือกปฏิบัติ

ลิจิตรีรวกิน(14 ธันวาคม 2555 จาก <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID>)

ได้กล่าวถึง การเสมอภาคทางการเมืองและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจว่า หลักการ ใหญ่ๆ ของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย คือ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ซึ่ง หมายความว่าประชาชนทุกคนในสังคมมีความเสมอภาคกันในแง่การเป็นสมาชิกของชุมชนนั้น อย่างไรก็ตาม ความเสมอภาคดังกล่าวอาจจะมีไม่ครบถ้วนทุกคน เนื่องจากมีความแตกต่างในหมู่ สมาชิกในสังคม เช่น สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นมีการกำหนดอายุขั้นต่ำเอาไว้ สิทธิในการ ลงสมัครรับเลือกตั้งก็เช่นเดียวกัน หรือในกรณีที่มีการดำรงชีวิตไม่เหมือนผู้อื่น และการใช้สิทธิทาง การเมืองอาจจะมีผลกระทบในทางลบได้ ก็จะไม่มีความเสมอภาคเท่าผู้อื่น เช่น พระภิกษุสงฆ์ นักบวช นักพรต ไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น บุคคลที่ถูกศาลสั่งเป็นบุคคลล้มละลายก็ไม่มีสิทธิ ทำนิติกรรม เพราะเสมือนคนซึ่งตายแล้วในทางเศรษฐกิจ ทั้งหลายทั้งปวงดังกล่าวนี้อาจจะข้อจำกัดของ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค แต่ส่วนใหญ่เป็นข้อยกเว้นสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคที่เป็น เรื่องหลักๆ นั่นก็คือ สิทธิในการแสดงความคิดเห็น สิทธิในร่างกาย สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในการ เลือกที่อยู่อาศัย ฯลฯ ส่วนความเสมอภาคนั้นได้แก่ ความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย (Equality before the Law) ความเสมอภาคทางการเมือง (Political Equality) หนึ่งคนหนึ่งเสียง (One Man One Vote) ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) ซึ่งจะละเมิดมิได้ แม้จะมีการประกันสิทธิเสรีภาพและ ความเสมอภาคดังกล่าวในรัฐธรรมนูญโดยประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ข้อเท็จจริงที่ปฏิเสธ

ไม่ได้ก็คือ ทรายเท่าที่ประชาชนยังมีความยากจนข้นแค้น ชักหน้าไม่ถึงหลัง ทำมาหากินฝืดเคือง หนี้สินพะรุงพะรัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเกษตรกรที่ส่วนใหญ่ติดหนี้ ธกส. ติดหนี้เงินกู้ธนาคารบวกราคาพืชผลถูกกำหนดโดยคนกลาง ผลตอบแทนที่ได้มักจะต่ำกว่าแรงงานและความมานะบากบั่นที่ใส่ลงในอาชีพ ความยากจนดังกล่าวนำไปสู่ความไม่เสมอภาคทำให้เกิดช่องว่างอย่างมากในทางเศรษฐกิจ คนจำนวนไม่น้อยมีลักษณะยากจนข้นแค้นหรือบางที่เรียกว่า จนดักดาน ซึ่งมีนัยสำคัญทางการเมือง ความยากจนจะไม่นำไปสู่ความเชื่อมั่น รวมทั้งความมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มีคำกล่าวหนึ่งกล่าวว่า “ผู้ใดที่ไม่มีความอิสระทางเศรษฐกิจ ผู้นั้นจะไม่มีอิสระทางการเมือง” นอกจากความจนที่กล่าวมาแล้ว การขาดโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีระยะเวลายาวนานพอ เมื่อผสมผสานกับระบบการศึกษาที่ไม่ส่งเสริมให้มีการคิดวิเคราะห์ ย่อมจะทำให้ขาดข้อมูลและความรู้ที่พอเพียง ผนวกกับการอยู่ในสังคมที่คนถูกสอนให้ว่านอนสอนง่าย สยบต่อผู้มีอำนาจ เกรงกลัวอำนาจรัฐ ผลที่ตามมาคือการขาดความรู้และการขาดข้อมูล หรือการไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเนื่องจากด้อยความรู้ นั้น นำไปสู่ความเขลาต่างๆ ที่อาจจะเป็นคนฉลาดในทางสมอง เรียนรู้ได้เร็ว ความเขลาเมื่อผสมกับความจนก็จะกลายเป็นความชั่วคู่แฝดที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคทั้งทางตรงและทางอ้อม ความจนที่เป็นปัญหาทางเศรษฐกิจนั้นแก้ไขได้โดยการพัฒนาเศรษฐกิจที่กระจายความมั่งคั่งให้ทั่วถึง เพื่อขจัดปัญหาเรื่อง “รวยกระจุก จนกระจาย” อันหมายถึงจะต้องมีการแจกแจงรายได้อย่างเป็นธรรม ที่กล่าวมาทั้งหมดเพื่อชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาทางวัตถุมีส่วนช่วยให้เกิดความเสมอภาคทางสังคม อันนำไปสู่ความเสมอภาคทางการเมืองมากยิ่งขึ้น และในความเป็นจริงความจำเป็นเบื้องต้นของมนุษย์ก็คือปัจจัยสี่ หลังจากนั้นก็คือสิ่งซึ่งที่อำนวยความสะดวกในทางเป็นดัชนีชี้ฐานะเหนือผู้อื่น เช่น ไม้ว่าเศรษฐกิจหรือยากต่างก็ต้องมีที่อยู่อาศัย มีอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และเมื่อเจ็บป่วยก็ต้องมีการรักษาโรค เป็นแต่ว่าอาหารที่รับประทานจะแตกต่างกันในเรื่องราคา เครื่องนุ่งห่มก็จะแตกต่างกัน ที่อยู่อาศัยรวมทั้งการรักษาพยาบาลก็จะแตกต่างกัน สังคมที่ดีคือปัจจัยสี่นี้จะต้องมีมาตรฐานที่รับได้สำหรับคนที่ยากจนที่สุด ส่วนคนที่ร่ำรวยกว่าจะทำให้รุกรหาอย่างไรก็เป็นสิทธิของปัจเจกบุคคล และจะประดับด้วยเพชรนิลจินดาเพื่อยกฐานะทางสังคมก็เป็นสิทธิอันชอบธรรม ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่า แม้คนยากจนที่สุดก็ควรจะมีอาหารรับประทานพอเพียง มีบ้านสำหรับอาศัยหลับนอน และความต้องการที่จะมีที่อยู่อาศัย

กล่าวโดยสรุป การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของปวงชนชาวไทยทั้งตามหลักสิทธิมนุษยชนและตามรัฐธรรมนูญ จะบรรลุตามเจตนารมณ์ได้ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยยึดมั่นในหลักความเสมอภาคหรือการไม่เลือกปฏิบัติ โดยยึดหลักง่ายๆ ว่า “ต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระเหมือนกันอย่างเท่าเทียมกันและจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้แตกต่างกันไปตามลักษณะของเรื่องนั้น” ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนมีความเท่าเทียมกันในความเป็นอยู่ตามหลักพื้นฐานที่

มนุษย์พึงมีพึงได้ อันนำมาซึ่งประโยชน์สุขส่วนรวม และความเท่าเทียมกันตามหลักการประชาธิปไตย และสร้างความสะดวกสบายอย่างยั่งยืน

2.4 หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2.4.1 ความหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ดังนี้

1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ โดยต้องจัดให้มีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนการจัดทำบริการสาธารณะ และต้องจัดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น และผลการตัดสินใจของรัฐได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์การทางวิชาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น และต้องไม่กระทำการที่มีลักษณะเป็นการแทรกแซงการดำเนินงานของสื่อมวลชนทั้งของรัฐและเอกชนในการเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้อำนาจรัฐ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร

4) จัดให้มีมาตรฐานกลางในการกำกับดูแล ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น ตลอดจนการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมืองและให้มีการตรากฎหมาย เพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

6) ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

ในหมวด 7 การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน มีดังนี้

มาตรา 163 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายตามที่กำหนดในหมวด 3 และหมวด 5 แห่งรัฐธรรมนูญนี้

คำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติเสนอมาด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อรวมทั้งการตรวจสอบ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 164 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา 265 ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา 261 ออกจากตำแหน่งได้ คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อๆ ให้ชัดเจน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการที่ประชาชนจะเข้าชื่อร้องขอตามวรรคหนึ่งให้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา 165 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ การจัดให้มีการออกเสียงประชามติให้กระทำได้ในเหตุ ดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี อาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้มีการออกเสียงประชามติได้

(2) ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติ การออกเสียงประชามติตาม (1) หรือ (2) อาจจัดให้เป็นการออกเสียงเพื่อมีข้อยุติ โดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ในปัญหาที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ หรือเป็นการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีก็ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

การออกเสียงประชามติ ต้องเป็นการให้ออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการตามที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ และการจัดการออกเสียงประชามติในเรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคลจะกระทำมิได้

ก่อนการออกเสียงประชามติ รัฐต้องดำเนินการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอ และให้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบกับกิจการนั้น มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเท่าเทียมกัน

หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการออกเสียงประชามติ ระยะเวลาในการดำเนินการ และจำนวนเสียงประชามติเพื่อมีข้อยุติ

องค์การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (ภาคประชาชน) (18 พฤศจิกายน 2555 จาก <http://www.ongkarn-leio.org/knowllege.php> กล่าวว่า ศักดิ์ศรี คือ การยอมรับของบุคคลในสังคมใน

การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ ที่ได้รับการยอมรับของสังคมมนุษย์และเรื่องดังกล่าวต้องเป็นเรื่องดีงามเท่านั้นเรื่องไม่ดี ไม่ให้รวมเรื่องศักดิ์ศรี แม้ว่าพฤติกรรมที่บุคคลกระทำนั้น หรือต้องการกระทำนั้นๆ อาจจะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ ก็ได้ถือว่าเป็นเรื่องดีงาม สมควรยกย่องและต้องถือปฏิบัติเพื่อเป็นมติขององค์การ การยอมรับขององค์กรต่างๆ นั้นด้วยก็ได้ สิทธิเสรีภาพหรืออำนาจและหน้าที่ก็ถือเป็นศักดิ์ศรีด้วยเช่นกัน มนุษย์ คือ บุคคลทั่วไป ไม่เลือกว่าจะเป็นชนชาติใด เผ่า ศาสนา ผิวสี ภาษา และอื่นๆ ที่มีสภาพเป็นที่ยอมรับว่าเป็นส่วนของสังคมตลอดจนองค์กร/องค์การ ที่อาศัยมติเป็นข้อปฏิบัติไปตามประสงค์ขององค์การ องค์กรก็ให้ถือเป็นมนุษย์ด้วยเช่นกัน ดังนั้นคำว่าสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในรัฐธรรมนูญให้ถือว่าเป็นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยเช่นกัน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ปี 2540 และ ปี 2550 ดังนี้

มาตรา 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง”

มาตรา 26 “การใช้อำนาจ โดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

มาตรา 28 “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน”

2.5 หลักการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.5.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

กรีทซ์ (Geertz 1963 : 32) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง กล่าวคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบบประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำ พิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองถ้าการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ แสดงว่าสังคมนั้นมีระดับความเป็นประชาธิปไตยต่ำ

ไปร์ เดียน่า (Pye Diana 1966 : 2) กล่าวว่า การพัฒนาทางการเมือง คือ การทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ความสำเร็จของการพัฒนาทางการเมืองขึ้นกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสำคัญ ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นเป้าหมายของการพัฒนาทางการเมืองโดยตรง โดยเฉพาะการพัฒนาทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย

รีเดอร์ (Reeder 1974 : 15) ได้ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม”

วิชาโรจโน (Wisarajino 1979 : 66) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การที่ให้ประชาชนหลุดพ้นจากการเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนา เป็นตัวนำของการพัฒนาและ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงซึ่งประชาชนจะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการพัฒนา

บักนิคอร์ท (Bugnicourt 1982 : 58) ได้กล่าวว่า ทั้งโดยหลักการและโดยการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น คือสิ่งที่สวนทางกับการรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจ และการลดบทบาทของประชาชนทั้งในเมืองและในชนบทให้เป็นเพียงผู้ถูกกำหนดในการพัฒนา

ไวท์ (White 1981 : 18) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วย 3 มิติ คือ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจว่าควรทำและไม่ควรทำอย่างไร
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา เช่น การดำเนินงานตามที่ได้วางไว้

3. การแบ่งสรรประโยชน์จากโครงการที่ทำขึ้น

ไมรอน ไวน์เนอร์ (Viyner 1983 : 96) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง ปฏิบัติการโดยสมัครใจใดๆ ที่ไม่สำเร็จผลหรือไม่ก็ได้ มีการจัดองค์การหรือไม่ก็ได้ จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องก็ได้ และจะใช้วิธีที่ถูกต้องโดยได้รับการยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ได้ แต่การกระทำนั้นต้องมุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมือง ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดย ไวน์เนอร์ ได้ประมวลลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ รวม 10 ประการ ดังนี้

1. การกระทำในเชิงสนับสนุนเรียกร้องต่อผู้นำรัฐบาล เพื่อให้สนองต่อความต้องการใดๆ
2. ความพยายามที่จะใช้อิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐบาล
3. การกระทำของพลเมืองที่ได้รับการรับรองว่าถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การยื่นข้อเรียกร้อง เป็นต้น
4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการมีตัวแทน
5. ความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง
6. ความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมือง
7. การกระทำที่มีลักษณะต่อเนื่องคงเส้นคงวา ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่มีความเป็นสถาบัน และมีการจัดตั้งหรืออาจเป็นการกระทำที่มีประทุขึ้นมาทันทีทันใดเช่น การเกิดจลาจล เป็นต้น
8. ความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของระบบราชการและข้าราชการ
9. การกระทำที่เป็นกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติ แต่บางคนมองว่า จะต้องรวมถึงกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อองค์กรส่วนท้องถิ่นด้วย
10. การกระทำที่มีลักษณะเป็นการกระทำทางการเมือง

แฮมมวอล ฮินดิงตัน และ โจน เนลสัน (Huntington And Nelson 1977 : 61) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้อย่างคร่าวๆ ว่าเป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละคน ที่มุ่งจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล แนวคิดทางการวิเคราะห์ระบบการเมืองแบบสถาบันถือว่าสถาบันทางการเมืองทั้งหลายในระบบการต่างมีส่วนสำคัญในการจรรโลงไว้ซึ่งระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นรัฐบาลที่ปกครองโดยตัวแทนของประชาชน (Representative Government) เงื่อนไขที่จำเป็นและสำคัญยิ่งสำหรับระบบการเมืองเช่นนี้ได้แก่ การที่ประชาชนรู้ถึงผลประโยชน์ของตนเองและมีความต้องการที่จะแสดงออกซึ่งผลประโยชน์เหล่านั้นด้วยการแข่งขันกันอย่างสันติ เพื่อให้ผลประโยชน์ของตนได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากรัฐบาล อำนาจทางการเมืองในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยจึงกระจายอยู่ตามสถาบันการเมืองต่างๆ มิได้กระจุกตัวหรือรวมศูนย์อยู่ที่ใดที่หนึ่ง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีความสำคัญยิ่ง เพราะนั่นคือการที่ประชาชนมีอิทธิพลต่อสถาบันทางการเมืองต่างๆ และทำให้อำนาจไม่ตกอยู่ในสถาบันใดสถาบันหนึ่ง

เวอร์บา ไนท์ และ คิม Verba, Nie And Kim (1978 : 15) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า “เป็นกิจกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมายกระทำโดยประชาชนและโดยส่วนบุคคล” โดยมีเป้าหมายเพื่อเข้าไปมีอิทธิพลต่อการคัดเลือกบุคลากรของรัฐบาลและ/หรือกิจกรรมของรัฐบาล ซึ่งได้กำหนดรูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย ดังนี้

1. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น กิจกรรมของแต่ละบุคคลที่จะเลือกตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจในการปกครอง
2. กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง เป็นกิจกรรมเช่นเดียวกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่เป็นไปในรูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงกิจกรรมนี้เป็นส่วนที่ประชาชนอาจใช้เพื่อเพิ่มอิทธิพลที่เขาพึงมีจากผลของการเลือกตั้ง
3. กิจกรรมของชุมชน เช่น กิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กรที่ราษฎรร่วมกันดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองและสังคม ในกรณีนี้ราษฎรจะร่วมมือเพื่อใช้อิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐบาลกิจกรรมในรูปแบบนี้เป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่แน่นอนและมีอิทธิพลมาก
4. การติดต่อเฉพาะเรื่อง เป็นรูปแบบสุดท้ายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและจะเกี่ยวข้องกับราษฎรรายบุคคลไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือข้าราชการ เพื่อแก้ไขปัญหาใดๆ เฉพาะตัวหรือของครอบครัว กิจกรรมในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลน้อยมาก

วัชรวิชัย (2545 : 14 - 15) อธิบายว่า การปกครองในระบบประชาธิปไตยที่ถือกันว่าเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ซึ่งหมายถึงว่า อำนาจสูงสุดในการปกครองหรืออำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน โดยประชาชนจะเลือกตัวแทนของตนเข้าไปทำ

หน้าที่ปกครองตนเองแทน และผู้แทนเหล่านั้นจะทำหน้าที่ร่วมกันกำหนดนโยบาย และวิธีการปฏิบัติ ตามนโยบาย เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขและความอยู่ดีกินดีของประชาชน การที่ประชาชนเลือก ผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนดังกล่าว เป็นเพียงกลไกเบื้องต้นของการเมืองในระบอบประชาธิปไตย แต่การเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ประชาชนจะต้องเข้ามามี ส่วนร่วมในทุกขั้นตอนและทุกมิติของกิจกรรมทางการเมือง โดยเริ่มตั้งแต่มีความสนใจ กระตือรือร้น ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง หรือติดตามควบคุมและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างจริงจัง ในทำนองที่ว่ากิจกรรมทางการเมืองการปกครองเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องเอาใจใส่รับผิดชอบ จะ หลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธให้พ้นความรับผิดชอบของตนไม่ได้ เพราะถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของทุกคน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มิใช่เพียงการออกเสียงเลือกผู้แทนหรือการมีส่วนร่วมใน รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเท่านั้น และประชาชนผู้มีส่วนร่วมในทางการเมืองก็ได้จำกัดว่า ต้องเป็นเพศ ใด อายุเท่าใด สถานะเช่นไร การศึกษาระดับใด หากแต่เป็นการมองถึงการเพิ่มรูปแบบ วิธีการ และ ขยายขอบเขต กลุ่ม หรือจำนวนของประชาชน ผู้มีส่วนร่วมให้มากขึ้นเป็นสำคัญ

อานันท์ ปันยารชุน (2541 : 147) ได้ให้ความเห็นความหมายของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนเริ่มตั้งแต่การเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นโยบาย เช่น การมีประชาพิจารณ์ ประชามติ การเข้าชื่อคัดค้านเสนอร่างกฎหมายในหมวดเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพและแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ การเข้าชื่อคัดค้านเพื่อกำหนดให้มีการถอดถอนผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง เนื่องจากมีพฤติกรรมร้ายผิดปกติ หรือต่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ใช้อำนาจ ฝ่าฝืนต่อรัฐธรรมนูญและต่อกฎหมายอื่นๆ หรือแม้แต่การชุมนุมเดินขบวน เป็นต้น ทั้งหมดที่กล่าวมา นี้คือ การประกันว่าผู้อยู่ในตำแหน่งบริหารรวมทั้งข้าราชการ จะไม่ทำการละเมิดต่อการปกครองแบบ ธรรมรัฐ”

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2541 : 30) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิถีแห่ง ประชาธิปไตย ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมอยู่ที่การสื่อสารจากผู้อยู่ได้ปกครองไปสู่ผู้ปกครอง ข้าราชการที่อาจเป็นภาวะทุกข์เข็ญของประชาชน ระดับความพึงพอใจที่มีต่อชนชั้นปกครอง และความ ต้องการบริการการเมือง นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมยังเกื้อกูลให้ประชาชนมีบทบาทในการกำหนด ทางเลือกของสังคม (Social Choice) อีกด้วย

นรนิติ เศรษฐบุตร (2526 : 892) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การปฏิบัติด้วยวิธีการใดๆ โดยเจตนาให้ผลของการ ปฏิบัติมีอิทธิพลต่อรัฐในด้านการเมืองการปกครอง
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางการเมือง ในระบอบ ประชาธิปไตยมาก เพราะทำให้การดำเนินนโยบายการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศสะท้อน เจตจำนงของประชาชนอย่างแท้จริง

3. รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือ การออกเสียงเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การกระทำของแต่ละบุคคล กระทำโดยกลุ่ม การใช้ความรุนแรงทางการเมือง

4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีมาก หรือน้อยขึ้นอยู่กับข้อจำกัดหลายประการ คือ สภาพการศึกษา ภาวะทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมทางการเมือง และระบอบการปกครอง

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542 : 10) ได้กล่าวว่า ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) หมายถึง การที่อำนาจการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชน เพื่อทุกคนจะได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อ กิจกรรมส่วนรวม ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจัดเป็นการกระจายอำนาจ และการมีประชาธิปไตยอย่างกว้างขวางของกระบวนการทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ

คณิน บุญสุวรรณ (2548 : 101 - 102) ได้ให้ความเห็นว่า การทำให้ประเทศไทยเป็น ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของ ประชาชนถือว่าเป็นหัวใจของกระบวนการปฏิรูปการเมืองที่เดียว ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญมาตรา 76 จึง กำหนดแนวทางที่รัฐจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล
2. การตัดสินใจทางการเมือง
3. การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
4. การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ นั้น รัฐบาลทุกรัฐบาลต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด ถึงแม้การ ตรวจสอบนั้นจะทำให้รัฐบาลถูกตรวจสอบไปด้วย ก็ไม่ใช่ข้อแม้ที่จะไม่ส่งเสริมและสนับสนุน เพราะ รัฐบาลที่ดีรัฐบาลที่โปร่งใส รัฐบาลที่ยึดมั่นในระบบรัฐสภา ย่อมไม่กลัวการตรวจสอบ นักการเมือง ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนแต่กลัวการตรวจสอบ ควรจะได้ชื่อว่า เป็นนักการเมืองประเภท “หน้าไหว้หลังหลอก” ไม่สมควรที่อนุชนรุ่นหลังจะยึดเป็นแบบอย่าง

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช (2535 : 7) กล่าวถึงขอบเขตของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. การลงคะแนนเลือกตั้ง (Voting) ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติหรือระดับ ท้องถิ่น
2. การใช้วิธีบังคับหรือชักจูงอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งได้แก่การแสดงความคิดเห็น โดยตรง หรือทางจดหมาย โทรศัพท์ โทรเลข เป็นต้น
3. การดำเนินการอย่างเป็นทางการ ได้แก่ การใช้สิทธิที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ เช่น การใช้สิทธิแสดงประชามติ

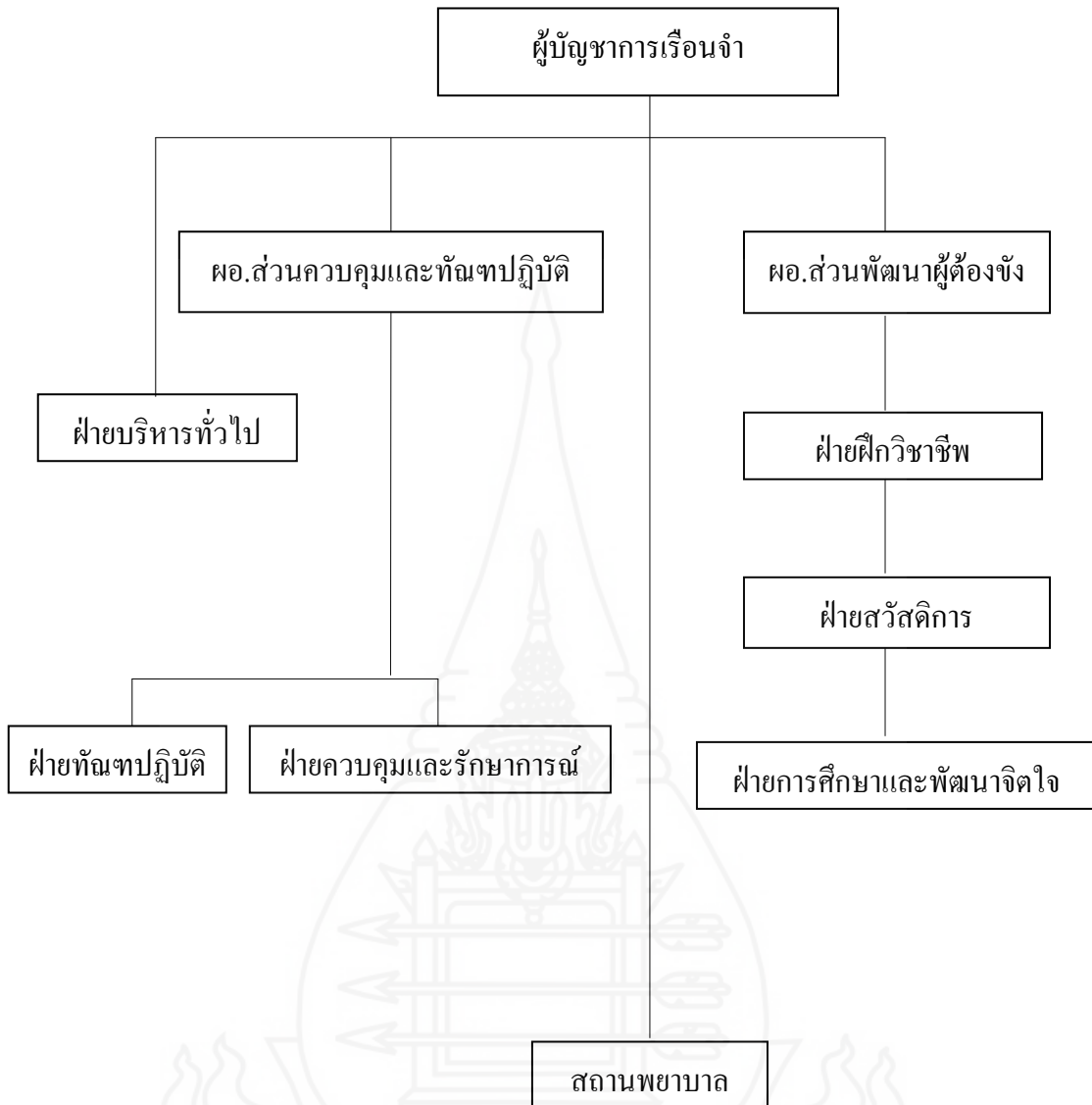
โดยสรุปการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็น การสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้ เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจการลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เป็นการสร้างฉันทามติ และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ อีกทั้งช่วยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในกรณี ที่ร้ายแรงที่สุด ช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม และช่วยให้ทราบความห่วงกังวลของ ประชาชนและค่านิยมของสาธารณชน รวมทั้งเป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ ของสาธารณชน

3. ข้อมูลพื้นฐานหน่วยงานที่ทำการศึกษา

เรือนจำกลางระยอง มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขังเด็ดขาด (ชาย) ที่มีกำหนดโทษตั้งแต่ 15 – 20 ปี การบริหารงานประกอบด้วย การควบคุมผู้ต้องขังมิให้หลบหนี การฝึกอบรมวิชาชีพ การสงเคราะห์ ผู้ต้องขัง การแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดีเมื่อพ้นโทษ ภายใต้หลักกฎหมาย หลักทฤษฎีวิทยา และหลักมนุษยธรรม โดยโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ ภารกิจ และการดำเนินงานสรุปได้ ดังนี้

1. โครงสร้างการบริหารงานเรือนจำกลางจังหวัดระยอง

โครงสร้างการบริหารงาน เรือนจำกลางระยองแบ่งโครงสร้างงานบริหาร ออกเป็น 2 ส่วน 7 ฝ่าย และ 1 สถานพยาบาล ดังนี้

ภาพที่ 2.1 แผนภูมิโครงสร้างเรือนจำกลางจะเชิงเทรา

2. อำนาจหน้าที่

2.1 ส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ประกอบด้วย

2.1.1 ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบหมายศาล จัดทำทะเบียนประวัติและจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การดำเนินงานทัณฑปฏิบัติ เช่น การเลื่อนชั้น ลดชั้น การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ การขอพระราชทานอภัยโทษ เป็นต้น รวมทั้งดำเนินงานด้านคุมประพฤติ ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยคุมประพฤติ ทั้งการสืบเสาะ การสอดส่อง การสงเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข การเพิกถอนการคุมประพฤติ การเตรียมการก่อนการปล่อยคุมประพฤติ ตลอดจนงานอื่นๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนงานคุมประพฤติ และประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 ฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์ มีหน้าที่วางแผนดำเนินการควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในกฎระเบียบของเรือนจำตลอดจนแนะนำอบรมเกี่ยวกับระเบียบวินัย และการปฏิบัติตนในเรือนจำแก่ผู้ต้องขัง พิจารณาเสนอความดี ความชอบ และความเห็นเกี่ยวกับการเลื่อนชั้น ลดชั้น การลงโทษทางวินัย คัดเลือกผู้ต้องขังออกไปทำงานนอกเรือนจำ การควบคุมผู้ต้องขังจ่ายนอกหรือออกรักษาตัวนอกเรือนจำ การควบคุมดูแลระบบ น้ำ ไฟฟ้าของเรือนจำ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยที่เกี่ยวข้อง วางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับงานรักษาการณ์เรือนจำ ป้องกันการลักลอบและนำสิ่งของเข้าออก เรือนจำ ตลอดจนการควบคุมดูแลเก็บรักษาและการใช้อาวุธ

2.2 ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ประกอบด้วย

2.2.1 ฝ่ายฝึกวิชาชีพ มีหน้าที่วางแผนและดำเนินการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับวัตถุที่มีอยู่ในเรือนจำ ความต้องการของตลาด และความถนัดของผู้ต้องขัง พัฒนาทักษะของผู้ต้องขังด้านการฝึกวิชาชีพ ตลอดจนการทดสอบมาตรฐานฝีมือผู้ต้องขัง และเจ้าหน้าที่ด้านการฝึกวิชาชีพ การเตรียมความพร้อมด้านวิชาชีพให้ผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษ (เหลือโทษไม่เกิน 6 เดือน) การจัดหาวัสดุดิบ การหาตลาด และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การบริหารเงินทุนและผลประโยชน์ ควบคุมการใช้จ่ายพาหนะที่จัดซื้อด้วยเงินทุนฝึกวิชาชีพ คัดเลือกและควบคุมผู้ต้องขังออกทำงานสาธารณะ

2.2.2 ฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับอาหาร และการจัดเลี้ยงผู้ต้องขัง การเยี่ยมญาติ การรับฝากเงิน และจัดจำหน่ายเครื่องอุปโภคจำเป็นแก่ผู้ต้องขัง การจัดนันทนาการ การช่วยเหลือ และการให้สังเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง รวมทั้ง ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2.3 ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง มีหน้าที่วางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา และพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง จัดการศึกษาวิชาชีพสามัญและธรรมศึกษา ตลอดจนจัดอบรมหลักสูตรการเตรียมเข้าทำงาน การอบรมและพัฒนาจิตใจ การจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนส่งเสริม ปลูกฝัง ปรับเปลี่ยนทัศนคติ จิตสำนึก ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสม จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการศึกษา เช่น ห้องสมุด การจัดทำโสตทัศนอุปกรณ์ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับสาธารณะสารบรรณงานทะเบียน เอกสารสำคัญการเงิน การบัญชี การพัสดุ อาคารสถานที่ งานยานพาหนะ งานการประชุม รวบรวมสถิติข้อมูลของหน่วยงาน แผนงาน โครงการ การติดตามและประเมินผลรวมทั้งงานที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายใด โดยเฉพาะและประสานงานกับหน่วยงานอื่น

2.4 สถานพยาบาล

ดำเนินการเกี่ยวกับการบำบัดรักษาแก่ผู้ต้องขัง ดูแลควบคุมและดำเนินงานด้านอนามัย อาชีวอนามัย สุขภาพ และสิ่งแวดล้อมในเรือนจำ ให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหารในการส่งผู้ต้องขังออกไปรักษาตัวนอกเรือนจำ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิรัช เพียรชอบ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง จำนวน 370 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ด้านความรู้สึก ด้านพฤติกรรม และด้านความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก (3) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อสิทธิทางการเมืองในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการอยู่ในระดับมาก (4) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อสิทธิทางการเมืองในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการอยู่ในระดับมาก โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากที่สุด 3 อันดับแรก มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ การมีส่วนร่วมในการยื่นข้อเรียกร้องทางการเมือง รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในการเดินขบวนทางการเมือง และการมีส่วนร่วมในการใช้ความรุนแรงทางการเมือง

ดารารัตน์ คำเป็ง (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาททางการเมืองภาคประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น: ศึกษากรณีเฉพาะ สภากองค์กรชุมชนตำบลน้ำเกียน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงบทบาทหน้าที่และสถานภาพของสภากองค์กรชุมชนที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภากองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 2) เพื่อศึกษาผลของการจัดตั้งสภากองค์กรในพื้นที่ที่

ศึกษา และ (3) เพื่อนำผลการศึกษามาอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนที่มีต่อการปกครองท้องถิ่นไทย โดยอาศัยแนวคิดชุมชน การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเมืองภาคประชาชน และการปกครองท้องถิ่น เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ภายใต้กระบวนการตั้งคำถามวิจัย โดยวิธีการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ผ่านการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือก ประกอบด้วย นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์เจ้าหน้าที่กลุ่ม NGOs สำหรับเจ้าหน้าที่สภาองค์กรชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ/ข้าราชการ สมาชิกสภาองค์กรปกครองท้องถิ่น สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลน้ำเกีฮัน และตัวแทนประชาชนกลุ่มต่างๆ และประชาชนในพื้นที่ การเข้าไปสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อเก็บข้อมูลด้านกายภาพของชุมชนและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยการเข้าร่วมประชุมในพื้นที่ ต. น้ำเกีฮัน อ.ภูเพียง จ.น่าน ผลการศึกษาพบว่า บทบาทหน้าที่และสถานภาพทางปฏิบัติของสภาองค์กรชุมชนมีความสอดคล้องกับแนวคิดการกระจายอำนาจ นำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง และเป็นการขยายตัวของการเมืองภาคประชาชนในรูปแบบประชาธิปไตยทางตรงจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมการปกครองในทุกกระบวนการในท้องถิ่น เพื่อเป็นการรับรองสิทธิชุมชนและสิทธิการเมืองภาคประชาชน ตามรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2550 มาตรา 66, 67 และ 87 แต่ทั้งนี้ สถานภาพทางกฎหมายของพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนยังมีข้อจำกัดหลายด้าน อันส่งผลต่อการกระจายอำนาจและคานอำนาจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นรูปธรรมลดน้อยลง คือ 1) สภาองค์กรชุมชนไม่มีอำนาจหน้าที่โดยถูกบัญญัติเป็นเพียง “ภารกิจ” 2) ไม่มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือนิติบุคคลตามกฎหมาย 3) การไม่มีงบประมาณเป็นของตัวเอง และ 4) ไม่มีบทบัญญัติรวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการรับรองการมีพื้นที่ทางการเมืองของสภาองค์กรชุมชน ทั้งนี้ สาเหตุส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการหลีกเลี่ยงการปะทะกันระหว่างกระทรวงทรัพยากร สังคมและความมั่นคงของมนุษย์กับกระทรวงมหาดไทย ในช่วงกระบวนการยกร่างพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนฯ โดยผลการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลน้ำเกีฮันที่มีต่อการปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ คือ 1) การเกิดนโยบายที่เหมาะสมกับท้องถิ่น 2) การเกิดความร่วมมือระหว่างผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในชุมชน 3) เพื่อเป็นการหนุนเสริมขอบบพร่องในปัญหาระบบการเมืองแบบตัวแทน และ 4) การเกิดความสมานฉันท์ทางการเมืองท้องถิ่น โดยทั้งนี้ผลดังกล่าวจะเกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทการปฏิสัมพันธ์ของ ภาคประชาชน ข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมืองส่วนภูมิภาคและข้าราชการการเมืองส่วนท้องถิ่น

ปวีณา อุดมกัน (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : กรณีศึกษาตำบลบางทรายใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลบางทรายใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตำบลบาง

ทรายใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 คน เครื่องมือ ที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 63.43) มีอายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 31.86) มีการศึกษาระดับอนุปริญญา หรือ ปวส. (ร้อยละ 39.61) มีอาชีพค้าขาย/รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 31.30) และมีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท / เดือน (ร้อยละ 41.55)

2. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลบางทรายใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านการร่วมรณรงค์ทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ด้านการแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ด้านการมีบทบาทเคลื่อนไหวทางการเมือง อยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน พบว่า เพศต่างกัน ในภาพรวมมีส่วนร่วมไม่แตกต่าง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งแตกต่างกัน อายุต่างกัน ในภาพรวมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านการร่วมรณรงค์ทางการเมืองแตกต่างกัน ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง และด้านการแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมืองแตกต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน ในภาพรวมและรายด้าน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแตกต่างกัน อาชีพต่างกัน ในภาพรวมและรายด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไม่แตกต่างกัน รายได้ในภาพรวม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไม่ต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแตกต่างกัน

คูสิต กลางประพันธ์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาอำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในเขตอำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร ประชากรเป้าหมายคือประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลเป่า ตำบลภูวง และตำบลหนองสูงได้จำนวน 21 หมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่าง 364 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งระดับชาติ (ส.ส.) และระดับท้องถิ่น (ส.จ.) ของประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งของอำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร ส่วนใหญ่มีการไปเลือกตั้งในช่วงเช้าก่อนเที่ยง เมื่อเลือกแล้วจะไม่บอกว่าเลือกใคร และนิยมไปเป็นกลุ่ม 4 - 5 คน ก่อนเลือกจะตรวจรายชื่อผู้สมัครแล้วเข้าคูหา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใครนั้น จะพิจารณาจากลักษณะทางคุณธรรม จริยธรรม ความน่าไว้วางใจหรือความน่าเชื่อถือของผู้สมัคร นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาจากพรรคที่สังกัดว่ามี

นโยบายที่ชัดเจนที่จะให้ประโยชน์กับประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม มีความเข้มแข็งมั่นคงพอที่จะทำประโยชน์ให้กับประชาชนได้จริงหากได้เป็นรัฐบาล ส่วนรูปแบบในการหาเสียงที่เห็นว่ามีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงนั้น ได้แก่ การเปิดเวทีปราศรัยตามจุดสำคัญๆ และการเข้าถึงประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งก่อนการเลือกตั้ง และในระหว่างการเลือกตั้ง

อภิชัย รัตนะเจริญธรรม (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร และพรรคการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจเลือก ส.ส. และพรรคการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาประกอบด้วย พิจารณาทั้งผู้สมัครและพรรคการเมือง ร้อยละ 40.51 พิจารณาที่พรรคการเมืองอย่างเดียว ร้อยละ 40.26 พิจารณาที่ผู้สมัครอย่างเดียว ร้อยละ 13.85 และไม่พิจารณาอะไรเลย ร้อยละ 5.38 ส่วนปัจจัยทั้งหมด คือ ปัจจัยทางสถานภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งได้แก่ เพศ กลุ่มอาชีพ ผลการเรียน ระดับรายได้ การเป็นสมาชิกองค์กร การเข้าร่วมกิจกรรม และการดำรงตำแหน่งกรรมการ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ส. และพรรคการเมือง เช่นเดียวกับปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารข้อมูล ซึ่งครอบคลุมตัวแปรด้านพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารและความสนใจประเภทข่าวสาร ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ ประกอบด้วยความผูกพันกับพรรคการเมืองและวัฒนธรรมการเลือกตั้ง ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งครอบคลุมความผูกพันกับผู้สมัครและระดับความสัมพันธ์กับผู้สมัคร และปัจจัยอิทธิพลและผลต่างตอบแทน ได้แก่ บุคคลที่มีอิทธิพล ลักษณะของผู้มีอิทธิพล ลักษณะของสังคม และลักษณะสถานการณ์ ตัวแปรทั้งหมดนี้ล้วนมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ส. และพรรคการเมือง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

รณชัย ภูตรี (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทห้วคะแนนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลผาเสวย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการจัดตั้งและควบคุมห้วคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลผาเสวย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ และศึกษาบทบาทและวิธีการที่ห้วคะแนนช่วยหาเสียงเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลผาเสวย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า

1. วิธีการจัดตั้งและควบคุมห้วคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลผาเสวย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จะมีการประชุมหารือกับทีมงานของตนเอง ประเมินจำนวนประชากรในแต่ละพื้นที่ กำหนดความสำคัญของแต่ละพื้นที่เพื่อกำหนดจำนวนห้วคะแนน คัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาเป็นห้วคะแนน โดยมีวิธีการคัดเลือกบุคคลแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับแรก คือ บุคคลใกล้ชิด ระดับสอง คือ บุคคลซึ่งเป็นผู้นำชุมชนในท้องถิ่น และระดับสาม คือ ชาวชุมชนทั่วไป จัดตั้งห้วคะแนน พร้อมกำหนดแนวทาง นโยบาย และแผนการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล และ

พื้นที่ที่จะต้องรับผิดชอบ กำหนดคุณสมบัติของหัวหน้าคณะ คือ เป็นบุคคลใกล้ชิดกับตัวผู้สมัครเป็นผู้นำ หรือเป็นที่เคารพนับถือของชาวชุมชน มีความน่าเชื่อถือ ไว้ใจได้ มีขยันและมุ่งมั่นในการทำงาน มีธรรมาสัย และกำหนดบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าคณะ ซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งจะเป็นผู้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติให้แก่หัวหน้าคณะแต่ละคนที่จะต้องปฏิบัติตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับและเป็นไปตามลำดับขั้นตอน

2. การควบคุมหัวหน้าคณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า จะต้องรักษาหัวหน้าคณะของตนเองเอาไว้ เพื่อป้องกันการแย่งตัว การสนับสนุนหัวหน้าคณะเพื่อให้รักษาหัวหน้าคณะเสี่ยงของผู้สมัครเลือกตั้ง การติดตามและตรวจสอบการทำงานของหัวหน้าคณะ การจัดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้หัวหน้าคณะหาเสียงให้แก่ผู้สมัครเลือกตั้ง การกำหนดค่าใช้จ่ายสำหรับใช้ในการดำเนินงานของหัวหน้าคณะ การขอความสนับสนุนในส่วนอื่นๆ จากผู้ให้การสนับสนุน การสร้างความสัมพันธ์ในเรื่องของการเกื้อกูลอุปถัมภ์หรือผลตอบแทน

3. บทบาทของหัวหน้าคณะในการช่วยหาเสียงให้แก่ผู้สมัครเลือกตั้ง พบว่า ส่วนใหญ่พิจารณาจากความสนิทสนมผูกพันกันในลักษณะของเครือญาติ และเป็นเพื่อนสนิท การมีผลตอบแทนทั้งเรื่องของทรัพย์สินเงินทอง การมีผลตอบแทนด้านหน้าที่การงานในระบบราชการ การมีความชื่นชอบในตัวบุคคล และความพอใจในนโยบายที่จะพัฒนาตำบลให้เจริญก้าวหน้า

4. เทคนิคและวิธีการดำเนินการในการหาเสียงช่วยผู้สมัคร พบว่า ส่วนใหญ่มีการประชาสัมพันธ์บอกกล่าวทราบดีว่า การแจกแผ่นพับ ใบปลิว หรือนามบัตรของผู้สมัคร การช่วยแจกสิ่งของ และการช่วยอำนวยความสะดวกในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการเมืองในระบบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองและวิธีการดำเนินชีวิต ซึ่งยึดหลักของความเสมอภาค เสรีภาพและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตยถือว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน และอำนาจอธิปไตยต้องมาจากปวงชน เป็นพื้นฐานสำคัญของการเลือกสรรผู้นำที่จะเป็นตัวแทน เพื่อไปทำหน้าที่แทนประชาชน เป็นการศึกษาเรียนรู้แนวคิดของประชาชนว่าได้ให้ความสำคัญกับการเมืองการปกครองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด ในส่วนของข้าราชการเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตย ดังนั้น ข้าราชการเรือนจำกลางฉะเชิงเทราจะต้องมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง และพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง นอกจากนี้แล้ว ข้าราชการเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ควรจะมีบทบาทและความคิดทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะด้านสิทธิ ด้านเสรีภาพ ด้านความเสมอภาค ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และด้านการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อให้ข้าราชการเรือนจำกลางฉะเชิงเทราได้มีบทบาทและความคิดทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยได้อย่างถูกต้อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล ซึ่งการดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำกลางฉะเชิงเทราประเภททั่วไป ระดับปฏิบัติการและชำนาญการ และประเภทวิชาการ ระดับปฏิบัติการและชำนาญการ จำนวน 86 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในสัมภาษณ์ เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured interview) โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เรือนจำระดับหัวหน้าฝ่าย จำนวน 6 คน ประกอบด้วย

- 1.2.1 ฝ่ายบริหารทั่วไป
- 1.2.2 ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ
- 1.2.3 ฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง
- 1.2.4 ฝ่ายฝึกวิชาชีพ
- 1.2.5 ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง
- 1.2.6 ฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- ประเภทตำแหน่ง
- ระยะเวลาในการรับราชการ
- ภูมิลำเนา

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลด้านบทบาททางการเมือง จำนวน 25 ข้อ ดังนี้

- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง จำนวน 5 ข้อ
- การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง จำนวน 10 ข้อ
- พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง จำนวน 10 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์

เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสิทธิ ด้านเสรีภาพ ด้านความเสมอภาค ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2.2 กำหนดกรอบที่จะศึกษา พัฒนา และสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3 นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้แบบสอบถาม ถูกต้องเหมาะสม ด้านเนื้อหา สำนวน ความชัดเจนและเข้าใจง่ายขึ้น

2.4 นำแบบสอบถามที่ตรวจทานและแก้ไขแล้วมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง ความสอดคล้องของคำถามและเนื้อหา (Index of Item Object Congruence : IOC) ได้แก่

- 1) ดร.อายุตม์ สินธพพันธุ์ ผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษธนบุรี กรมราชทัณฑ์
- 2) ดร.ฉัตรชัย ยอดอุดม ผู้อำนวยการสำนักทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์
- 3) ดร.มนตรี บุญนาค นักทัณฑวิทยาชำนาญการพิเศษ ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง กรมราชทัณฑ์

นำแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Object Congruence : IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ผลจากการประมวลผลค่า IOC ปรากฏว่าได้ค่า IOC = 0.90 แสดงว่าแบบสอบถามมีดัชนีความสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย สามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

2.5 นำแบบสอบถาม มาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้เพื่อการวิจัยต่อไป

2.6 ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับข้าราชการในเรือนจำที่มีลักษณะเรือนจำประเภทเดียวกับเรือนจำกลางละโว้ได้แก่ เรือนจำกลางชลบุรี ซึ่งมีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ปรากฏว่าได้ค่า Alpha = 0.7868 จากนั้นได้นำแบบสอบถามมาแก้ไขและเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากรต่อไป

2.7 เกณฑ์การวัดและให้คะแนน

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) ให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียวและมีเกณฑ์การวัด ดังนี้

คำถามเชิงบวก				คำถามเชิงลบ			
มากที่สุด	ให้	5	คะแนน	มากที่สุด	ให้	1	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน	มาก	ให้	2	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน	ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน	น้อย	ให้	4	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน	น้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

2.8 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้แบบสัมภาษณ์ ถูกต้องเหมาะสม ด้านเนื้อหา สำนวน ความชัดเจนและเข้าใจง่ายขึ้น

2.9 นำแบบสัมภาษณ์ มาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้ทำการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

3.1.1 เก็บข้อมูลเจ้าหน้าที่จากเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลจริง

3.1.2 ทำการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ระดับหัวหน้าฝ่าย วิเคราะห์สรุปเนื้อหาเป็นรายด้าน จัดกลุ่มประเด็นที่ศึกษาและเสนอข้อค้นพบโดยการบรรยาย

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสาร รายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- ประเภทตำแหน่ง
- ระยะเวลาในการรับราชการ
- ภูมิลำเนา

วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบ
การบรรยาย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านบทบาททางการเมือง ได้แก่

- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง
- การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง
- พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง

วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ และจัดคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 5.00 โดยวิธีการกำหนดคะแนนอันตรภาคชั้นตามสูตร โดยพิจารณาตามค่าคะแนน ดังนี้

$$\text{ช่องว่างระดับ (Range)} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายค่าเฉลี่ยได้ 5 ระดับ ในแต่ละระดับมีขนาดระยะช่วงกว้างระหว่างระดับเท่ากับ .80 ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.80	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.81 - 2.60	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.61 - 3.40	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.41 - 4.20	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.21 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ ได้แก่

- ด้านสิทธิ
- ด้านเสรีภาพ
- ด้านความเสมอภาค
- ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

วิเคราะห์โดยสรุปเนื้อหาเป็นรายด้าน จัดกลุ่มตามประเด็นที่ศึกษา และเสนอข้อค้นพบโดยการบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความคิดทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 86 คน และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทราระดับหัวหน้าฝ่ายจำนวน 6 คน ผู้ศึกษาได้ทำการรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อนำเสนอผลการศึกษา โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง ระยะเวลาในการรับราชการ และภูมิลำเนา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาททางการเมือง ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง และความคิดเห็นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550

ส่วนที่ 3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง ระยะเวลาในการรับราชการ และภูมิลำเนา

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	74	86.0
หญิง	12	14.0
รวม	86	100.0

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิจัยด้านเพศ พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 86.0 และเป็นเพศหญิง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	6	7.0
30 - 40 ปี	19	22.1
41 - 50 ปี	31	36.0
มากกว่า 50 ปี	30	34.9
รวม	86	100.0

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิจัยด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอายุระหว่าง 41 - 50 จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมา มีอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 และมีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 มีจำนวนน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.3 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	7	8.1
ปริญญาตรี	61	70.9
ปริญญาโท	18	20.9
รวม	86	100.0

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิจัยระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 70.9 รองลงมา มีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 และมีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 มีจำนวนน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.4 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทตำแหน่ง

ประเภทตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ปฏิบัติงาน	14	16.3
ชำนาญงาน	25	29.1
ปฏิบัติการ	18	20.9
ชำนาญการ	29	33.7
รวม	86	100.0

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิจัยประเภทตำแหน่ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีตำแหน่งประเภทชำนาญการ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 รองลงมามีตำแหน่งชำนาญงาน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 และมีตำแหน่งประเภทปฏิบัติงาน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 มีจำนวนน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.5 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาในการรับราชการ

ระยะเวลาในการรับราชการ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 ปี	4	4.7
5 - 10 ปี	13	15.1
11 - 15 ปี	30	34.9
16 - 20 ปี	22	25.6
มากกว่า 20 ปี	17	19.8
รวม	86	100.0

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิจัยระยะเวลาในการรับราชการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีระยะเวลาในการรับราชการ จำนวน 11 - 15 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9 รองลงมามีระยะเวลาในการรับราชการ 16 - 20 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 25.6 และมีระยะเวลาในการรับราชการต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 มีจำนวนน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.6 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน	ร้อยละ
จังหวัดฉะเชิงเทรา	37	43.0
จังหวัดอื่นๆ	49	57.0
รวม	86	100.0

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิจัยภูมิลำเนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่นๆ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 และมีภูมิลำเนาในจังหวัดฉะเชิงเทราจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาททางการเมือง ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีบทบาททางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง	บทบาททางการเมือง		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	3.40	.62	ปานกลาง
2. ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา	3.57	.76	มาก
3. ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา	3.64	.78	มาก
4. ความรู้เกี่ยวกับการให้สิทธิคุ้มครองสิทธิส่งเสริมและขยายสิทธิและเสรีภาพของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา	3.37	.90	ปานกลาง

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีบทบาททางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง (ต่อ)

(N = 86)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง	บทบาททางการเมือง		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
5. ความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ทางการเมือง ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางละเซิงเทรา	3.60	.79	มาก
รวม	3.52	.32	มาก

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิจัย การมีบทบาททางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณารายชื่อเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ($\bar{X} = 3.64$) รองลงมา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ทางการเมืองของประชาชน ($\bar{X} = 3.60$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการให้มีการคุ้มครองสิทธิ ส่งเสริมและขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ($\bar{X} = 3.40$)

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีบทบาททางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

(N = 86)

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง	บทบาททางการเมือง		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. หนังสือพิมพ์ทั่วไป	3.45	1.27	มาก
2. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	2.43	.85	น้อย
3. วิทยุ	2.43	.81	น้อย
4. โทรทัศน์	4.16	.72	มาก
5. ป้ายประกาศ	3.53	.84	มาก
6. การร่วมพูดคุยกับสมาชิกกลุ่ม	2.98	1.03	ปานกลาง
7. เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งให้ทราบ	2.59	1.26	น้อย

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีบทบาททางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง (ต่อ)

(N = 86)

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง	บทบาททางการเมือง		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
8. การประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด	3.52	.94	มาก
9. การประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล	3.29	1.15	ปานกลาง
10. เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด/ตำบล แจ้งให้ทราบ	2.29	.97	น้อย
รวม	3.07	.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิจัย การมีบทบาททางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองทางโทรทัศน์ ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมา ได้แก่ ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ($\bar{X} = 3.52$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด/ตำบลแจ้งให้ทราบ ($\bar{X} = 2.29$)

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีบทบาททางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง ด้านพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง

(N = 86)

พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง	บทบาททางการเมือง		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การให้ความสำคัญที่จะไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ	3.67	.91	มาก
2. การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในประเด็นหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา	3.57	.99	มาก

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีบทบาททางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง ด้านพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง (ต่อ)

(N = 86)

พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง	บทบาททางการเมือง		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
3. การจัดตั้งหรือเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	1.77	.61	น้อยที่สุด
4. การรวมตัวเป็นกลุ่มประโยชน์ เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มตามความสนใจ เพื่อ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	2.48	.76	น้อย
5. การเรียกร้องทางการเมือง	3.23	.59	ปานกลาง
6. การเดินขบวนเรียกร้องทางการเมือง	3.33	.85	ปานกลาง
7. การใช้ความรุนแรงทางการเมือง	2.44	.79	น้อย
8. การมีความกระตือรือร้นที่จะไปใช้สิทธิ เลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	3.72	.89	มาก
9. การเคยใช้สิทธิในการร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ	2.53	.95	น้อย
10. การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ	3.58	.82	มาก
รวม	3.03	.28	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิจัย การมีบทบาททางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง ด้านพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การให้ความสำคัญที่จะไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ ($\bar{X} = 3.67$) รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.58$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการจัดตั้งหรือเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ($\bar{X} = 1.77$)

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ยการมีบทบาททางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม

บทบาททางการเมือง	\bar{X}	ระดับ
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง	3.52	มาก
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง	3.07	ปานกลาง
พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง	3.03	ปานกลาง
รวม	3.21	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 สรุปผลการวิจัย การมีบทบาททางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมในภาพรวมและแต่ละด้าน โดยในภาพรวม พบว่า ตัวอย่างมีบทบาททางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ผลการวิจัย พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง ($\bar{X} = 3.52$) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X} = 3.07$) และด้านพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง ($\bar{X} = 3.03$)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา

การวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย ด้านสิทธิ ด้านเสรีภาพ ด้านความเสมอภาค ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

- ประเด็นที่ 1 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านสิทธิ
- ประเด็นที่ 2 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านเสรีภาพ
- ประเด็นที่ 3 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านความเสมอภาค
- ประเด็นที่ 4 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- ประเด็นที่ 5 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของการสรุปประเด็นสำคัญดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านสิทธิ
การใช้สิทธิทางการเมืองของประชาชนชาวไทยมีหลายประการ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร
ท่านได้ใช้สิทธิทางการเมืองอย่างไร และการเสียสิทธิทางการเมืองมีอะไรบ้าง

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป ตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ เพศหญิง อายุ 38 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 1 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

1. การใช้สิทธิทางการเมือง

ได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับประเทศทุกครั้ง แต่ในระดับท้องถิ่นมีบางครั้งที่ไม่ได้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและไม่ได้มีการแจ้งให้นายทะเบียนท้องถิ่นทราบ ด้วยมีเหตุผลส่วนตัวบางประการ

2. การเสียสิทธิทางการเมือง

และทราบว่าคนที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แต่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะเสียสิทธิทางการเมือง เช่น สิทธิในการยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการสิทธิในการยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งทั่วไป สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น การเลือกตั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้าน นอกจากจะเสียสิทธิในการยื่นคำร้องคัดค้านแล้ว ยังเสียสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งตามที่กล่าวข้างต้นด้วย รวมทั้งเสียสิทธิในการเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายของรัฐและท้องถิ่น รวมถึงการถอดถอนบุคคลด้วย

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายทัศนศิลป์ ตำแหน่งนักพัฒนาวิทยาชำนาญการ เพศชาย อายุ 46 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 4 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

1. การใช้สิทธิทางการเมือง

ได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับประเทศทุกครั้ง มีบางครั้งที่ไม่ได้ใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เนื่องจากมีธุระส่วนตัวตรงกับวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และไม่ได้แจ้งเหตุผลใดๆ ให้กับ นายทะเบียนท้องถิ่นทราบ

2. การเสียสิทธิทางการเมือง

สำหรับสิทธิในการเลือกตั้งทุกระดับเป็นสิทธิทางการเมืองของประชาชน ซึ่งประชาชนจะต้องไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง มิฉะนั้นแล้ว ก็จะเสียสิทธิทางการเมืองหลายประการ เช่น เสียสิทธิในการคัดค้านการเลือกตั้ง การถอดถอนบุคคล สิทธิในการสมัครรับการเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งหากมีความประสงค์ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งก็ควรมีการแจ้งเหตุที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ต่อนายทะเบียนอำเภอ

หรือนายทะเบียนท้องถิ่นด้วยตนเองหรือจะมอบหมายให้ผู้อื่นไปดำเนินการเองหรือส่งทางไปรษณีย์ก็ได้

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง ตำแหน่งนักทัณฑวิทยาชำนาญการ เพศชาย อายุ 49 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 5 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

1. การใช้สิทธิทางการเมือง

ที่ผ่านมาได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ไม่ว่าจะในระดับประเทศหรือระดับท้องถิ่น เพราะกลัวเสียสิทธิทางการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนด

2. การเสียสิทธิทางการเมือง

ได้ให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าสิทธิมากู้กับหน้าที่ ในเมื่อมีสิทธิในการเลือกตั้งที่ตัดสินใจเลือกคนดี พรรคดีมาเป็นตัวแทน เราจึงต้องมีหน้าที่ที่จะต้องเสียสละออกไปเลือกตั้งตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ และเมื่อมีสิทธิทางการเมืองแล้วก็ต้องทำหน้าที่ให้ดีกว่า ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ก็ต้องไปแจ้งเหตุผลของตนเองที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งว่าเพราะอะไร และในกรณีที่ยอมเสียสิทธิในการเลือกตั้ง โดยที่ไม่ไปแจ้งเหตุผลก็จะทำให้เสียสิทธิตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เช่น สิทธิในการยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งทุกประเภท สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง สิทธิได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และสิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 หัวหน้าฝ่ายฝึกวิชาชีพ ตำแหน่งนักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญการ เพศชาย อายุ 53 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 6 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

1. การใช้สิทธิทางการเมือง

มีบางครั้งที่ไม่ได้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เนื่องจากต้องไปราชการต่างจังหวัด แต่การเลือกตั้งระดับประเทศได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงทุกครั้ง

2. การเสียสิทธิทางการเมือง

หากจะกล่าวถึงสิทธิทางการเมืองของประชาชน บางคนอาจจะมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่ความเป็นจริงแล้วเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเรามาก เช่น การที่เราได้ความเดือนร้อนจากการใช้อำนาจของรัฐโดยมิชอบ แต่เราไม่สามารถเรียกร้องอะไรได้เลย เนื่องจากเราได้เสียสิทธิทางการเมืองไปแล้วหรือขาดสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นไปแล้ว ดังนั้น เราควรไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งตามที่หน่วยงานต่างๆ จัดให้มีขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 หัวหน้าฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง ตำแหน่งนักพัฒนาวิทยา
ชำนาญการพิเศษหญิง อายุ 55 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 8 กุมภาพันธ์
2556) ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

1. การใช้สิทธิทางการเมือง

ได้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นทุกครั้ง

2. การเสียสิทธิทางการเมือง

เรื่องการเสียสิทธิทางการเมืองบางประการ กรณีที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น
ทราบดีว่าหากในวันเลือกตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้ เพราะมีกิจธุระจำเป็นก็ต้อง
ไปแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ต่อนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นที่มีชื่อ
อยู่ในทะเบียนบ้าน เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เสียสิทธิทางการเมือง ซึ่งเหตุผลที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิ
ในการเลือกตั้งได้ เช่น มีกิจธุระจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องเดินทางไปพื้นที่ห่างไกล เจ็บป่วย พิกัด สูงอายุ ไม่
สามารถไปเลือกตั้งได้ ต้องเดินทางออกนอกราชอาณาจักร มีถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากที่เลือกตั้ง รวมทั้งมี
เหตุสุดวิสัยอื่นที่ตามที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนดไว้ ซึ่งวิธีการแจ้งเหตุผลการไม่ไปใช้สิทธิในการ
เลือกตั้ง สามารถแจ้งได้ระหว่างก่อนวันเลือกตั้ง 7 วันหรือหลังวันเลือกตั้ง 7 วัน ซึ่งจะยื่นเหตุผลด้วย
ตนเองหรือมอบหมายบุคคลอื่นไปยื่นแทนหรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้ พร้อมกับมีหลักฐาน
แนบไปด้วย อย่างไรก็ตาม หากผู้ที่เสียสิทธิทางการเมืองเนื่องจากไม่ไปเลือกตั้ง จะได้สิทธิทางการเมือง
กลับคืนมาเมื่อไปใช้สิทธิการเลือกตั้งครั้งต่อไปไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติหรือท้องถิ่น

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 หัวหน้าฝ่ายควบคุมและรักษาการณั ตำแหน่งนักพัฒนาวิทยาชำนาญการ
พิเศษชาย อายุ 56 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 11 กุมภาพันธ์ 2556) ให้
สัมภาษณ์ ดังนี้

1. การใช้สิทธิทางการเมือง

ที่ผ่านมาไม่เคยเสียสิทธิทางการเมือง เนื่องจากจะไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทุกครั้ง ไม่ว่าจะ
จะเป็นการเลือกตั้งในระดับประเทศหรือระดับท้องถิ่น เพราะเกรงว่าจะมีผู้อื่นแอบใช้สิทธิของตน

2. การเสียสิทธิทางการเมือง

การไม่ไปเลือกตั้งเสียสิทธิทางการเมืองในด้านต่างๆ เช่น สิทธิในคัดค้านการเลือกตั้ง
สิทธิในการสมัครรับเลือกตั้ง สิทธิได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และสิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและ
ผู้ใหญ่บ้าน

ผลจากการสัมภาษณ์ ด้านการใช้สิทธิทางการเมืองและการเสียดีสิทธิทางการเมือง พบว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจะเชิงเทราระดับหัวหน้าฝ่ายทุกคน (6 คน) ได้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับประเทศทุกครั้ง แต่การใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจะเชิงเทราระดับหัวหน้าฝ่ายได้ไปใช้สิทธิทุกครั้งและบางครั้งในจำนวนเท่ากัน คือ ไปใช้สิทธิทุกครั้ง จำนวน 3 คน และไปใช้สิทธิเป็นบางครั้ง จำนวน 3 คน และทุกคน (6 คน) ทราบดีว่าหากไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งจะทำให้เสียดีสิทธิทางการเมืองบางประการ เช่น เสียดีสิทธิในการคัดค้านการเลือกตั้ง การถอดถอนบุคคล สิทธิในการสมัครรับการเลือกตั้ง เป็นต้น และทุกคนได้ให้ความคิดเห็นว่า หากมีความประสงค์ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ก็ควรมีการแจ้งเหตุที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ประเด็นที่ 2 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านเสรีภาพ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 63 “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ” ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการชุมนุมในปัจจุบันอย่างไร

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป ตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไปชำนาญการพิเศษหญิง อายุ 38 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 1 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า ตามรัฐธรรมนูญฯ ได้ให้เสรีภาพในการชุมนุมของประชาชนโดยอิสระ แต่ไม่ให้มีการพกพาอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุมด้วย ซึ่งเป็นหลักการตามมาตรฐานสากลของรัฐธรรมนูญของประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ในการชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิต่างๆ ของประชาชนในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะมีการพกพาอาวุธเข้าไปในที่ประชุมด้วย โดยเฉพาะการประชุมที่เกี่ยวกับการขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งหากรัฐบาลในขณะนั้น ไม่สามารถยุติการชุมนุมได้ในเวลาอันรวดเร็วก็จะก่อให้เกิดความรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตและทำลายทรัพย์สินสาธารณะและทรัพย์สินของประชาชนได้ ซึ่งกล่าวได้ว่าการชุมนุมของประชาชนในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นการชุมนุมที่ขัดกับรัฐธรรมนูญฯ ที่กำหนดไว้แทบทั้งสิ้น

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายทัณฑปฏิบัติ ตำแหน่งนักพัฒนาวิทยาชำนาญการพิเศษชาย อายุ 46 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 4 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า ที่ผ่านมาไม่เคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วงกับกลุ่มผลประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้น ทั้งนี้ อาจจะเนื่องจากข้อเรียกร้องของผู้ชุมนุมประท้วงที่ผ่านมาไม่ได้เกี่ยวข้องกับตนโดยตรง อย่างไรก็ตาม การชุมนุมประท้วงของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในปัจจุบัน ต้องยอมรับว่าเป็นการชุมนุมประท้วงที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญฯ ทั้งสิ้น เพราะการชุมนุมของกลุ่มผู้ชุมนุมแต่ละครั้ง มักจะสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนโดยทั่วไป เช่น การปิดถนน ทำให้ประชาชนที่ใช้เส้นทางในการสัญจรไปมาต้องได้รับความ

เดือดร้อน และการเผาอาคารสถานที่ของทางราชการ ทำให้ทรัพย์สินของทางราชการได้รับความเสียหายอย่างใหญ่หลวง

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง ตำแหน่งนักทัณฑวิทยาชำนาญการ เพศชาย อายุ 49 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 5 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า ไม่เคยเข้าร่วมร่วมชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใดๆ เนื่องจากไม่ได้รับผลกระทบตามที่กลุ่มชุมนุมร่วมชุมนุมประท้วง และหากมีผลกระทบกับตนเองหรือกับสังคมที่ตนอยู่อาศัยก็จะเข้าร่วมชุมนุมด้วย สำหรับลักษณะของการชุมนุมประท้วงในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ถือได้ว่าเป็นการชุมนุมประท้วงที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญฯ แทบทั้งสิ้น โดยเฉพาะการที่เกี่ยวกับการเรียกร้องทางการเมือง และการชุมนุมเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เนื่องจากการชุมนุมประท้วงแต่ละครั้ง มักจะส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของประชาชน โดยทั่วไป และการชุมนุมของกลุ่มผลประโยชน์แต่ละครั้งจะจบลงด้วยกลุ่มชุมนุมประท้วงได้รับประโยชน์ เนื่องด้วยรัฐบาลยอมรับข้อเรียกร้องต่างๆ เพื่อนำไปแก้ไขให้มีเพียงการชุมนุมที่เรียกร้องทางการเมืองที่มักจะสร้างความรุนแรง เนื่องจากมีการพกพาอาวุธเข้าไปในชุมนุมด้วย

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 หัวหน้าฝ่ายฝึกวิชาชีพ ตำแหน่งนักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญการ เพศชาย อายุ 53 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 6 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า ไม่เคยเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วงใดๆ และให้ความเห็นว่าการชุมนุมประท้วงในปัจจุบันมักจะกระทบกับความเดือดร้อนของประชาชน ทั้งนี้ ผู้ชุมนุมประท้วงเห็นอาจเห็นว่าเป็นวิธีการที่รัฐบาลหรือผู้เกี่ยวข้องจะเร่งมาเจรจากับผู้ชุมนุมประท้วงเร็วที่สุด มิฉะนั้นแล้วประชาชนทั่วไปก็จะได้รับความเดือดร้อน ยกตัวอย่าง เช่น การปิดถนนสายหลักๆ ที่สำคัญๆ นอกจากนี้การชุมนุมประท้วงจะมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น การชุมนุมประท้วงเกี่ยวกับการเมือง ซึ่งในความเห็นของตัวเองไม่เห็นด้วยในลักษณะของการชุมนุมประท้วงในลักษณะดังกล่าว ดังนั้น รัฐบาลหรือผู้เกี่ยวข้องจะต้องเร่งแก้ปัญหาให้เร็วที่สุด มิฉะนั้นแล้วความรุนแรงจากการประท้วงจะรุนแรงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้ชุมนุมประท้วงจะพกพาอาวุธเข้าไปในกลุ่มชุมนุมประท้วงด้วย

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 หัวหน้าฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง ตำแหน่งนักทัณฑวิทยาชำนาญการ เพศหญิง อายุ 55 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 8 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ แต่ในปัจจุบันการชุมนุมประท้วงส่วนใหญ่จะพกพาอาวุธเข้าไปในกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วง โดยเฉพาะการชุมนุมประท้วงที่เกี่ยวข้องกับการเมือง โดยมีตัวอย่างให้เห็นหลายครั้ง และครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. 2553 เป็นการชุมนุม

ประท้วงที่เกี่ยวกับการเมืองที่รุนแรงที่สุด โดยผู้ชุมนุมประท้วงได้ก่อการจลาจล ก่อวินาศกรรม วางเพลิงเผาทรัพย์สิน ปล้นสะดม ในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ทั้งหมด 31 จุด โดยจุดใหญ่ๆ เช่น สยามสแควร์ ห้างเซ็นทรัลเวิลด์ อาคารมาลีนนท์ที่ทำการของช่อง 3 สาขาของธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย รวมทั้งห้างเซ็นเตอร์วันและบีคซี สาขาราชดำริ ฯลฯ ซึ่งหากคิดแล้วมีมูลค่าความเสียหายมหาศาล โดยเริ่มจากในย่านธุรกิจของกรุงเทพมหานครและลุกลามไปยังหลายจังหวัดทั่วประเทศนั้น มิได้เกิดจากความบังเอิญ แต่เป็นความจงใจและการวางแผนอย่างแยบยลของแกนนำที่มีการปลุกระดมเตรียมการทางด้านความคิด และตระเตรียมอุปกรณ์ อาวุธและเชื้อเพลิงเอาไว้พร้อมหมดแล้ว เพื่อดำเนินปฏิบัติการเผาบ้านเผาเมือง สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์เองไม่เคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วงแม้แต่ครั้งเดียว และไม่เห็นด้วยของการชุมนุมประท้วงที่มีความรุนแรงจนเกินขอบเขต และเป็นการชุมนุมประท้วงที่ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่บัญญัติว่าบุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน และในอนาคตหากมีการชุมนุมสาธารณะอีกจะมีการเลียนแบบ คือ เป็นการชุมนุมที่สร้างแรงกดดันให้ทางการเมืองที่กระทบสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นในลักษณะเดียวกัน

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 หัวหน้าฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์ ตำแหน่งนักพัฒนาวิทยาชำนาญการพิเศษ อายุ 56 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 11 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า โดยส่วนตัวไม่เคยเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง ไม่ว่าจะเป็นการประท้วงในเรื่องใด ซึ่งในอนาคตหากมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนโดยตรงก็อาจจะเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วงด้วยก็ได้ และไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมประท้วงที่มีอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากเมื่อมีการชุมนุมประท้วงแต่ละครั้งจะสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้อง และการชุมนุมประท้วงที่ผ่านมามีความขัดต่อรัฐธรรมนูญฯ ทั้งสิ้น รวมถึงผิดกฎหมายอาญาด้วย

ผลจากการสัมภาษณ์ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการชุมนุมในปัจจุบัน พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจะเชิงเทราระดับหัวหน้าฝ่ายทุกคน (6 คน) ให้ความคิดเห็นว่า ไม่เคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วงใดๆ และการชุมนุมประท้วงแต่ละครั้งในปัจจุบันจะสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังให้ความคิดเห็นว่าการชุมนุมประท้วงที่ผ่านมามีความขัดต่อรัฐธรรมนูญฯ จำนวน 4 คน และให้ความคิดเห็นว่าการชุมนุมประท้วงในปัจจุบันมักจะพบว่าผู้เข้าร่วมประชุมส่วนหนึ่งได้มีการพกพาอาวุธเข้าไปในที่ประชุมด้วย จำนวน 3 คน

ประเด็นที่ 3 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านความเสมอภาค ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 30 “บุคคลย่อมเสมอภาคกันในทางกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป ตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ เพศหญิง อายุ 38 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 1 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า โดยหลักการของรัฐธรรมนูญฯ ได้บัญญัติความเสมอภาคของประชาชนโดยเท่าเทียมกัน เช่น ความเสมอภาคในเรื่องสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับปัจจัยสี่ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย การนับถือศาสนา การศึกษาและการรับรู้ข่าวสาร การเข้าถึงบริการสาธารณะและสวัสดิการสังคม การประกอบอาชีพ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย แต่ในความเป็นจริงแล้ว ต้องยอมรับว่าบุคคลแต่ละคนมีความเสมอภาคไม่เท่ากัน โดยเหตุผลที่ทำให้บุคคลไม่มีความเสมอภาคกัน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างความยากจนกับความร่ำรวย เนื่องจากบุคคลที่มีความยากจนจะไม่มีโอกาสได้รับความเสมอภาคในสิ่งที่กล่าวมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความเสมอภาคทางการเมือง เพราะประชาชนที่ยากจนเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่ปัญหาเรื่องปากท้องของตนเองและปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งกว่า ดังนั้น ประชาชนที่ยากจนส่วนใหญ่จึงมักจะไม่ค่อยมีส่วนร่วมในทางการเมืองในหลายๆ เรื่อง

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายทัศนปฏิบัติ ตำแหน่งนักทัศนวิทยาชำนาญการ เพศชาย อายุ 46 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 4 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า หลักการของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย คือ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค คือประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคกัน อย่างไรก็ตาม ความเสมอภาคดังกล่าวอาจจะมีไม่ครบถ้วนทุกคน เนื่องจากมีความแตกต่างในหมู่สมาชิกในสังคม เช่น สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น มีการกำหนดอายุขั้นต่ำเอาไว้ สิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือในกรณีที่มีการดำรงชีวิตไม่เหมือนผู้อื่น การใช้สิทธิทางการเมืองอาจจะไม่เท่าคนอื่นได้ ซึ่งก็จะเท่ากับไม่มีความเสมอภาคเท่าผู้อื่น เช่น พระภิกษุสงฆ์ นักบวช นักพรต ไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น บุคคลที่ถูกศาลสั่งเป็นบุคคลล้มละลายก็ไม่มีสิทธิทำนิติกรรม เพราะเสมือนคนซึ่งตายแล้วในทางเศรษฐกิจ ข้อกำหนดนี้คือข้อจำกัดของความเสมอภาค ความเสมอภาคที่เป็นเรื่องหลักๆ นั่นก็คือ สิทธิในการแสดงความคิดเห็น สิทธิในร่างกาย สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในการเลือกที่อยู่อาศัย ฯลฯ ส่วนความเสมอภาคนั้นได้แก่ ความเสมอภาคในกฎหมาย ความเสมอภาคทางการเมือง เช่น หนึ่งคนหนึ่งเสียง เป็นต้น

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง ตำแหน่งนักทัศนวิทยาชำนาญการ เพศชาย อายุ 49 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 5 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะบัญญัติเกี่ยวกับความเสมอภาคของบุคคลไว้ แต่ในข้อเท็จจริงแล้วความเสมอภาคของแต่ละบุคคลมีไม่เท่ากัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่มาคิดถึงความเสมอภาคของบุคคล คือ สภาพเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล คือ ในเมื่อความจำเป็นทางเศรษฐกิจของครอบครัวยังไม่ดีพอ ไม่มีใครที่จะให้ความสนใจความเสมอภาคในทางการเมือง เช่น ผู้ที่ต้องทำงานที่มีรายได้เป็นรายวัน หากวันใดที่ไม่ได้ทำงานก็จะไม่ได้รับค่าจ้าง ดังนั้น ในวันที่เขาต้องทำงานเขาจะไม่ให้ความสำคัญในเรื่องอื่นๆ มากไปกว่าการหารายได้ในวันนั้นๆ เช่น ผู้ที่ทำหน้าที่ขับรถรับจ้าง เรือรับจ้าง ลูกจ้างรายวัน เป็นต้น ดังนั้น ในความเป็นจริงแล้วความเสมอภาคในทางการเมืองจะไม่มีกับทุกคน

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 หัวหน้าฝ่ายฝึกวิชาชีพ ตำแหน่งนักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญการ เพศชาย อายุ 53 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 6 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า ประชาชนจะมีความเสมอภาคในทางกฎหมายเท่านั้น เช่น ผู้กระทำผิดกฎหมายต้องได้รับโทษที่เหมือนกัน จะพิจารณาว่าเพราะบุคคลหนึ่งมีเพศชาติกำเนิด การศึกษา รายได้ หรืออื่นๆ ต่างจากอีกบุคคลหนึ่งจึงมีบทลงโทษที่แตกต่างกันมิได้ เพราะสาระสำคัญอยู่ที่การฝ่าฝืนกฎหมายเหมือนกัน ย่อมต้องได้รับโทษเช่นเดียวกัน ความไม่เท่าเทียมกันแต่เดิมของผู้กระทำผิดทั้งสองคนไม่ถึงเป็นเงื่อนไขหรือสาระในการส่งเสริมให้เกิดการห้ามลงโทษ หรือการลงโทษมากน้อยแตกต่างกัน เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาที่จะอนุญาตให้เฉพาะคนร่างกายปกติเข้าศึกษาซ่อมมิได้ เพราะซ่อมสร้างความไม่เท่าเทียมกัน และเป็นการเลือกปฏิบัติ สาระสำคัญคือสิทธิในการได้รับการศึกษาที่เท่าเทียมของมนุษย์ เงื่อนไขอื่นใดจะทำให้เกิดการไม่ได้รับการศึกษาซ่อมไม่ได้ แต่ความเสมอภาคในทางการเมืองประชาชนส่วนหนึ่งจะมีความเสมอภาคที่ไม่เท่าเทียมกัน ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาความยากจนของประชาชน เนื่องจากประชาชนที่ยากจนจะให้ความสำคัญทางการเมืองน้อยกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางขึ้นไป เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดไว้เช่น การใช้สิทธิการเข้าชื่อเสนอกฎหมายหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น การออกเสียงประชามติ การเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การเข้าร่วมในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องห่างไกลตนเอง แต่จะให้ความสำคัญทางการเมืองเฉพาะการเลือกตั้งทั่วไปเท่านั้น

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 หัวหน้าฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง ตำแหน่งนักทัศนวิทยาชำนาญการ เพศหญิง อายุ 55 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 8 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า ส่วนใหญ่ประชาชนจะเข้าใจและให้ความสำคัญกับความเสมอภาคในทาง

กฎหมาย สิทธิที่เท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายเดียวกัน การบังคับใช้กฎหมาย การพิจารณาคดี การได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย รวมถึงการคุ้มครองทางกฎหมาย เป็นต้น และความเสมอภาคในทางสังคม เช่น โอกาสได้รับการศึกษา โอกาสได้รับการจ้างงาน โอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข ความเท่าเทียมกันของประชาชนในการเข้าถึงบริการดังกล่าว แต่ความเสมอภาคทางการเมืองประชาชนที่ยากจนมักจะไม่ใช่สิทธิของความเสมอภาค เช่น การไปลงคะแนนเสียง ใช้สิทธิการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การออกเสียงประชามติ การเข้าให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การเข้าร่วมในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 หัวหน้าฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์ ตำแหน่งนักพัฒนาวิทยุชำนาญการพิเศษ อายุ 56 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 11 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า ความเสมอภาคเป็นเรื่องเกี่ยวกับการที่บุคคลหรือประชาชนที่อยู่ในสถานะเดียวกัน ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับหรือการใช้บริการสาธารณะได้อย่างเดียวกันภายใต้ระเบียบเดียวกัน ซึ่งตัวแทนของรัฐบาลหรือข้าราชการของรัฐ ไม่สามารถที่จะเลือกปฏิบัติหรือการให้บริการกับประชาชนเฉพาะคนใดคนหนึ่งได้ หลักแห่งความเสมอภาคเป็นหลักเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติแก่บุคคลทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่โดยการใช้หลักความเสมอภาคที่มีความหลากหลายในการปฏิบัติ เนื่องจากสาระสำคัญของข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันไป ดังนั้น การปฏิบัติแก่บุคคลตามหลักความเสมอภาคย่อมแตกต่างกันไป ทั้งนี้ ย่อมต้องเป็นความแตกต่างที่ยอมรับได้ ซึ่งหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตามหลักความเสมอภาคเพื่อให้เกิดความยุติธรรม โดยสรุปแล้วความเสมอภาคของประชาชน ได้แก่ ความเสมอภาคทางกฎหมาย ความเสมอภาคทางการเมือง ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ และความเสมอภาคในด้านโอกาสที่เท่าเทียมกัน แต่ในความเป็นจริงบุคคลไม่มีโอกาสได้ใช้ความเสมอภาคได้อย่างครบถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสมอภาคทางการเมือง เช่น คนยากจนไม่มีโอกาสลงสมัครรับการเลือกตั้งระดับประเทศหรือการลงรับสมัครรับการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เป็นต้น

ผลจากการสัมภาษณ์ ด้านบุคคลย่อมเสมอภาคกันในทางกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจะเชิงเทราระดับหัวหน้าฝ่ายทุกคน (6 คน) ให้ความคิดเห็นว่า บุคคลจะมีความเสมอภาคในทางการเมืองไม่เท่ากัน เนื่องจากปัญหาที่เกิดจากความยากจนหรือปัญหาเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล จึงไม่ได้ให้ความสนใจความทางการเมืองเท่าที่ควร เพราะเรื่องปากท้องภายในครอบครัวเป็นเรื่องที่สำคัญกว่าเรื่องอื่นใด

ประเด็นที่ 4 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 28 “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร และในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ท่านปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างไร

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป ตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไปชำนาญการพิเศษหญิง อายุ 38 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 1 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า กระแสความคิดด้านสิทธิมนุษยชนได้กลายเป็นกระแสที่แผ่ขยายไปทั่วโลก ควบคู่กับกระแสการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศต่างๆ มีบุคคล กลุ่ม องค์กรทางสังคมและการเมืองเคลื่อนไหวในรูปแบบและวิธีการต่างๆ เพื่อปกป้องคุ้มครอง ขจัดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ชาติพันธุ์ ฯลฯ และส่งเสริมการพัฒนาสิทธิมนุษยชนดังที่ปรากฏชัดเจนตามสื่อมวลชนแขนงต่างๆ โดยทั่วไป นับเป็นสถานการณ์พื้นฐานทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในโลกปัจจุบัน เป็นที่น่ายินดีว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยกับการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนได้ควบคู่กันมาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การพัฒนาสิทธิมนุษยชนดังกล่าวมาจากการเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองแบบเผด็จการทหารและรวบอำนาจมาเป็นประชาธิปไตยในหลายประเทศ รัฐบาลและสถาบันการเมืองการปกครองของประเทศต่างๆ ทั่วโลกเริ่มนำปัญหาสิทธิมนุษยชนมาเป็นวาระทางการเมือง เช่น ออกกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน นำเรื่องสิทธิมนุษยชนมากำหนดไว้ในนโยบายทางการเมืองและการบริหารประเทศ โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐคำนึงถึงปัญหาสิทธิมนุษยชนในการปฏิบัติภารกิจ รวมทั้งการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เช่น คณะกรรมการด้านสิทธิสตรีเยาวชน เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ฯลฯ และการจัดตั้งองค์กร เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลสิทธิมนุษยชน ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ศาลปกครอง ฯลฯ แต่ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับนานาชาติในลักษณะความรุนแรงในระดับต่างๆ อันเนื่องมาจากการวิธีการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างประเทศและภายในประเทศ การกดขี่ปราบปรามผู้คัดค้านนโยบายของรัฐบาล ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติ การแย่งชิงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการค้า ฯลฯ จึงนำไปสู่การรุกราน และสงครามระหว่างประเทศ สงครามระหว่างเชื้อชาติ ระหว่างศาสนาและชาติพันธุ์ การอพยพหนีภัยการสู้รบ การกวาดล้างและทรมาณผู้ต้องหาทางการเมือง การฟืนตัวของลัทธิชาตินิยม และการลักลอบค้าผู้หญิงและเด็ก ฯลฯ สำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ที่ผ่านมามีไม่ค่อยได้อยู่ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังมากนัก นอกจากไปเข้าเวรรักษาการณ์ในวันหยุดราชการ แต่ก็ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามหลัก

มาตรฐานสากล เมื่อผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยจะไม่ใช้ความรุนแรงกับผู้ต้องขัง แต่จะใช้กฎ ระเบียบและข้อบังคับเป็นแนวปฏิบัติ ทั้งนี้ เนื่องจากในปัจจุบันผู้ต้องขังมีความรู้มากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะโต้แย้งหากเห็นว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายทัณฑปฏิบัติ ตำแหน่งนักทัณฑวิทยาชำนาญการ เพศชาย อายุ 46 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 4 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นคำที่มีความหมายถึงสิทธิมนุษยชน ในแง่ของการให้คุณค่าแก่ความเป็นคนว่า คนทุกคนมีคุณค่าเท่าเทียมกัน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชนที่กำหนดสิทธิที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ใครจะละเมิดไม่ได้ และไม่สามารถถ่ายโอนให้แก่กันได้ สิทธินี้คือสิทธิในการมีชีวิตและมีความมั่นคงในการมีชีวิตอยู่ คนทุกคนที่เกิดมาบนโลกมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนั้น การปฏิบัติต่อกันของผู้คนในสังคมจึงต้องเคารพความเป็นมนุษย์ ห้ามทำร้ายร่างกาย ทรมานอย่างโหดร้าย หรือกระทำการใดๆ ที่ถือเป็นการเหยียดหยามความเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ได้รับการรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศ อนุสัญญา และปฏิญญาระหว่างประเทศหลายฉบับ สังคมปัจจุบันมักละเลยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพราะมีการให้คุณค่าของคนแตกต่างกัน สังคมทั่วไปให้คุณค่าของความเป็นคนที่สถานภาพทางสังคมของผู้คน เช่น เป็นกำนัน เป็นนายทหาร เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นผู้พิพากษา สถานภาพทางสังคมของคนแต่ละคนไม่ใช่ตัวชี้วัดว่ามนุษย์หรือคนคนนั้นมีศักดิ์ศรีของมนุษย์หรือไม่ แต่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือการให้คุณค่าความเป็นคนตามธรรมชาติของมนุษย์ไม่ว่าจะเกิดมาพิการ เป็นเด็ก เป็นผู้หญิง ผู้ชาย กะเทย เกิดมาเป็นคนปัญญาอ่อน หรือยากจน คนทุกคนที่เกิดมาถือว่ามีคุณค่าเท่ากัน ต้องปฏิบัติต่อกันเยี่ยงมนุษย์อย่างเสมอหน้ากัน เพราะการปฏิบัติต่อกันของผู้คนในสังคมอย่างเสมอหน้ากันเป็นการเคารพศักดิ์ศรีมนุษย์ สำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ได้ปกครองผู้ต้องขังเสมือนพื้กับน้อง ให้ความสำคัญกับผู้ต้องขังทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ยกเว้นผู้ต้องขังที่เกรงและกระทำผิดวินัยบ่อยครั้ง ก็จะปฏิบัติอีกรูปแบบหนึ่ง คือการจำกัดสิทธิประโยชน์บางประการ ในการปฏิบัติกับผู้ต้องขังที่ประพฤติดี อยู่ในระเบียบวินัย ก็จะทำให้ความเป็นกันเอง ไม่ถูกเหยียดหยาม และใช้วาจาที่สุภาพ และให้สิทธิประโยชน์และอำนวยความสะดวกบางประการที่ไม่ขัดต่อกฎ ระเบียบ และข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ในส่วนของการแจ้งสิทธิต่างๆ ที่ผู้ต้องขังควรได้รับ เช่น การพักการลงโทษ การลดโทษ การมีสิทธิออกทำงานนอกเรือนจำหรืองานสาธารณะ ก็จะดำเนินการการปิดประกาศแจ้งให้ผู้ต้องขังทราบเป็นระยะๆ เพื่อให้ผู้ต้องขังคลายความกังวล

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง ตำแหน่งนักทัณฑวิทยาชำนาญการ เพศชาย อายุ 49 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 5 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า

สิทธิมนุษยชน เป็นธรรมชาติของมนุษย์ คือสิทธิ สิทธิตามกฎหมาย ความถูกต้องยุติธรรม ความชอบธรรมในการใช้อำนาจ สิทธิมนุษยชนจึงหมายความว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือศักดิ์ศรีความเป็นคน เป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดโดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเห็นทางการเมืองหรือแนวคิดอื่นๆ เผ่าพันธุ์ หรือสังคม ทรัพย์สิน ถิ่นกำเนิด หรือสถานะอื่นๆ เช่น คนเราทุกคนมีสิทธิได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายไม่ว่าที่ไหนเมื่อไร องค์ประกอบสิทธิมนุษยชนคือเป็นสิทธิของคนทุกคนที่มีอยู่ เพราะเหตุแห่งความเป็นมนุษย์ เป็นสิทธิที่มีมาเอง โดยธรรมชาติ ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดโดยธรรมชาติของมนุษย์ มิได้เกิดขึ้นเพราะการอนุญาตจากรัฐหรือเป็นผลมาจากการกระทำของใครคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ ไม่อาจถูกพรากโอนไปจากตัวเราและการถือครองสิทธินี้โดยมนุษย์ทุกคน สำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ยอมรับว่าเมื่อก่อนเคยละเมิดสิทธิของผู้ต้องขัง เช่น การไม่อนุญาตให้กระทำการในบางเรื่อง หรือเพิกเฉยในหลายๆ เรื่องที่เป็นสิทธิหรือประโยชน์ของผู้ต้องขัง เช่น การลงโทษผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยจนเกินขอบเขต การไม่อนุญาตให้ส่งจดหมายต่างๆ ที่ผู้ต้องขังกระทำผิดระเบียบการส่งจดหมายเล็กๆ น้อยๆ แต่หลังจากมีรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา จะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานสากลที่ผู้ต้องขังพึงจะได้รับ และจะระมัดระวังการปฏิบัติหน้าที่ที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ต้องขัง

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 หัวหน้าฝ่ายฝึกวิชาชีพ ตำแหน่งนักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญการพิเศษชาย อายุ 53 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 6 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน คือ สิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน มีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง ทั้งความคิดและการกระทำที่ไม่มีการล่วงละเมิดได้ โดยได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ดังนั้น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงเป็นคุณสมบัติ จิตใจ สิทธิเฉพาะตัวที่พึงสงวนของมนุษย์ทุกคน และรักษาไว้มิให้บุคคลอื่นมาล่วงละเมิดได้ การถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการคุ้มครองและได้รับความยุติธรรมจากรัฐ แต่การละเมิดสิทธิมนุษยชนในปัจจุบันก็ยังคงปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่อง เช่น การละเมิดสิทธิเด็ก การละเมิดทางเพศ แรงงาน ยาเสพติด อบายมุข ความรุนแรงในการลงโทษ การละเมิดสิทธิสตรี ในสังคมไทยยังปรากฏการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงในครอบครัว ความรุนแรงทางเพศในที่สาธารณะ ที่บ้าน ที่ทำงาน สถานักกัน การล่อลวงทางอินเทอร์เน็ต โรงภาพยนตร์ บันรณเมล์ รวมถึงการกระทำที่เกินกว่าเหตุจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีการซ้อมผู้ต้องขังให้รับสารภาพตามข้อกล่าวหา ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นการยากที่จะทำให้การละเมิดสิทธิมนุษยชนหมดไปจากสังคมไทย รวมถึงสังคมอื่นๆ ในโลกใบนี้ สำหรับการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ต้องขัง ยอมรับว่าเมื่อก่อนที่จะมีรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 เคยละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ต้องขัง

บ่อยครั้ง เช่น ในเรื่องของการใช้แรงงานผู้ต้องขังที่ให้ผู้ต้องขังผลิตสินค้าให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด การใช้แรงงานผู้ต้องขังในวันหยุดราชการ รวมถึงการใช้แรงงานผู้ต้องขังเกินความสามารถที่ผู้ต้องขังจะกระทำได้ แต่หลังจากนั้นมาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจะคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์มากขึ้น นอกจากนี้แล้ว ยังให้ความเป็นกันเองกับผู้ต้องขังและปกครองผู้ต้องขังแบบที่ปกครองน้องหรือพ่อปกครองลูก

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 หัวหน้าฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง ตำแหน่งนักทัศนวิทยา ชำนาญการ เพศหญิง อายุ 55 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 8 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ว่า คำว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น เป็นศัพท์ที่นักวิชาการได้บัญญัติขึ้นในยุคที่มีการเรียกร้องสิทธิมนุษยชน และได้ปรากฏสู่วงการกฎหมายไทยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และยังคงสืบเนื่องมาจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ถึงสามมาตราคือ มาตรา 4 ของบททั่วไป มาตรา 26 และ มาตรา 28 ของหมวดว่าสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย แต่ในปัจจุบันมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากการกระทำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น การจับกุม การตรวจค้น และการแจ้งสิทธิ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฯ ที่กำหนดไว้ในส่วนของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ปัจจุบันยังถือว่ามีกรณีละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง ที่เห็นได้ชัดเจน คือ การจำตรวนผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูงที่เขาถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำอยู่แล้ว เท่ากับผู้ต้องขังถูกจำคุกสองชั้น คือ ภายในกรอบสี่เหลี่ยมหนึ่งชั้น และโดยเครื่องพันธนาการอีกหนึ่งชั้น ซึ่งถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง นอกจากนี้ การนำผู้ต้องขังออกไปฟังการพิจารณาคดีในศาล ก็มีการจำตรวนผู้ต้องขัง ทั้งๆ ที่ยังไม่ทราบเลยว่าผู้ต้องขังคนนั้น ได้มีการกระทำผิดแล้วหรือยัง แต่สังคมได้ตัดสินความผิดของผู้ต้องขังไปแล้ว ซึ่งตามหลักสากลบุคคลย่อมถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ความผิดตามกฎหมาย ผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดีจึงถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ แม้ว่าจะถูกจองจำในระหว่างการไต่สวนก็ตาม ซึ่งเท่ากับว่าหลักการได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ได้ถูกทำลายไปพร้อมกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังเหล่านั้น โดยการอ้างเรื่องความปลอดภัยและกลัวผู้ต้องขังหลบหนีเป็นข้อที่ไม่สามารถรับมาพิจารณาได้ เพราะในศาลก็มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอยู่ทุกจุด ไม่สามารถจะหลบหนีได้โดยง่าย หรือหากผู้ต้องขังคนใดมีท่าทีว่าจะหลบหนีอย่างชัดเจน การใช้เครื่องพันธนาการอื่นที่มีมนุษยธรรมกว่า เช่นการพัฒนาเครื่องพันธนาการแบบใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวได้ ก็น่าจะเป็นมาตรการที่รักษาไว้ได้ทั้งความปลอดภัยของผู้อื่นและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังเอง

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 หัวหน้าฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์ ตำแหน่งนักทัศนวิทยาชำนาญการ เพศชาย อายุ 56 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 11 กุมภาพันธ์ 2556) ให้ สัมภาษณ์ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นแท้จริงแล้วเป็นสิทธิเสรีภาพอย่างหนึ่งคือสิทธิในชีวิตร่างกาย และเสรีภาพที่จะพัฒนาบุคลิกภาพและศักยภาพของตนได้อย่างเต็มภูมิ โดยมนุษย์ทุกคนมีอยู่อย่างเท่า เทียมกันไม่จำกัดเฉพาะสัญชาติหรือเขตแดนใดๆ บนหลักการของความเสมอภาคเพราะเหตุว่ามนุษย์ นั้นมีคุณสมบัติตอบสนองสิ่งแวดล้อมภายนอกอย่างเป็นนามธรรมได้ ต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่นๆ เป็นสิ่งที่มี จริ่งแท้ตามธรรมชาติไม่อาจปฏิเสธการมีอยู่หรือสละทิ้งได้ไม่ว่ากรณีใดๆ โดยมีกฎหมายที่เรียกว่า รัฐธรรมนูญฯ บัญญัติรับรองคุ้มครองไว้ให้ พร้อมๆกับการแบ่งแยกองค์กรใช้อำนาจอธิปไตย เพื่อเป็น หลักประกันไว้ว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นจะไม่ถูกล่วงละเมิด แต่ในข้อเท็จจริงแล้ว การละเมิดสิทธิ มนุษยชนยังมีอยู่ทั่วไปในสังคมไทย โดยเฉพาะการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากพนักงานของรัฐ เช่น การซ้อมผู้ต้องหา หรือการทรมานผู้ต้องหาเพื่อให้รับสารภาพว่าเป็นผู้กระทำความผิด เป็นต้น สำหรับการ ปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ยอมรับว่าได้มีการการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังบ่อยครั้ง เช่น การจำ เครื่องพันธนาการผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยจนติดนิสัย การขังเดี่ยวผู้ต้องขังที่ลักลอบค้ายาเสพติดหรือ เสพยาเสพติด ทั้งนี้ เนื่องจากต้องใช้ความเด็ดขาดในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังซึ่งมีนับพันคน หากไม่ ดำเนินการดังกล่าวก็จะทำให้ผู้ต้องขังคนอื่นๆ เอาเป็นเยี่ยงอย่างได้ และทราบดีว่าเป็นการละเมิดสิทธิ มนุษยชนของผู้ต้องขัง และที่ผ่านมาก็ยังไม่มีผู้ต้องขังรายใดเรียกร้องในสิทธิดังกล่าว

ผลจากการสัมภาษณ์ ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจะเชิงเทรา ระดับหัวหน้าฝ่ายทุกคน (6 คน) ให้ความคิดเห็นว่า ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในลักษณะที่ คล้ายคลึงกัน คือ เห็นด้วยกับหลักการของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเห็นว่าศักดิ์ศรีความเป็นคนเป็น สิ่งที่ดีตัวมาตั้งแต่กำเนิดโดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเห็นทางการเมืองหรือ แนวคิดอื่นๆ เผ่าพันธุ์ หรือสังคม ทรัพย์สิน ถิ่นกำเนิด หรือสถานะอื่นๆ สำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน ให้ความคิดเห็นว่า นับตั้งแต่มีรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา จะปฏิบัติต่อ ผู้ต้องขังตามมาตรฐานสากลที่ผู้ต้องขังพึงจะได้รับ และจะระมัดระวังการปฏิบัติหน้าที่ที่ละเมิดสิทธิ มนุษยชนต่อผู้ต้องขัง และมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 คน ที่ได้มีการการละเมิดสิทธิมนุษยชนของ ผู้ต้องขังบ่อยครั้ง เช่น การจำเครื่องพันธนาการผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยจนติดนิสัย การขังเดี่ยวผู้ต้องขัง ที่ลักลอบค้ายาเสพติดหรือเสพยาเสพติด

ประเด็นที่ 5 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ท่านมีความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไร และที่ผ่านมามีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านใดบ้าง

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป ตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไปชำนาญการพิเศษ อายุ 38 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 1 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

1. ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตย และส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนการบริหารงาน หากมีการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารและให้ผู้บริหารที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้นๆ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟัง อีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง แต่ในความเป็นจริงแล้ว ต้องยอมรับว่าบุคคลแต่ละคนมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่เท่ากัน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างความยากจนกับความร่ำรวย เนื่องจากบุคคลที่มีความยากจนจะไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองดังที่กล่าวมา เนื่องจากประชาชนที่ยากจนเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่จะให้ความสำคัญกับเรื่องปากท้องของตนเองและปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวมากกว่า ดังนั้น ประชาชนที่ยากจนส่วนใหญ่จึงมักจะไม่ค่อยมีส่วนร่วมในทางการเมืองในหลายๆ ด้าน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์เอง ที่ผ่านมามีส่วนร่วมในทางการเมืองในลักษณะของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สังกัดการันันบคะแนนเสียง การสนทนาหรือวิจารณ์พรรคการเมืองหรือนักการเมือง และการรับฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับการเลือกตั้ง ส่วนการมีส่วนร่วมในลักษณะอื่นๆ ไม่เคยมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่อย่างใด

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายพัฒนาปฏิบัติ ตำแหน่งนักพัฒนาวิทยาชานาญการ เพศชาย อายุ 46 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 4 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

1. ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เช่น ร่วมแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง ร่วมพูดคุยอภิปรายเรื่องราวทางการเมือง ร่วมลงชื่อเพื่อเสนอเรื่องราวหรือประชาพิจารณาเกี่ยวกับเรื่อง เป็นสมาชิกพรรคการเมือง เดินขบวนเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม ร่วมปราศรัยในการชุมนุมเรียกร้อง ร่วมลงชื่อเพื่อเสนอให้ฝ่ายที่มีอำนาจตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นต้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิธีการกระจายอำนาจและทรัพยากรต่างๆ ที่ไม่เท่าเทียมกัน อันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งเท่าที่เห็นจะพบว่าการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนจะมีไม่เท่ากัน เช่น สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น มีการกำหนดอายุขั้นต่ำเอาไว้ สิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือในกรณีที่มีการดำรงชีวิตไม่เหมือนผู้อื่น การมีส่วนร่วมในทางการเมืองอาจจะไม่เท่าคนอื่นได้ เช่น พระภิกษุสงฆ์ นักบวช นักพรต ไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสังเกตการณ์นับคะแนนเสียงเลือกตั้ง การฟังการปราศรัยของผู้สมัครรับการเลือกตั้ง การสนทนาเกี่ยวกับการเมือง และการชักชวนการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง ตำแหน่งนักพัฒนาวิทยาชานาญการ เพศชาย อายุ 49 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 5 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

1. ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้หลายประการด้วยกัน เช่น สิทธิการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สิทธิการสมัครรับเลือกตั้ง สิทธิการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สิทธิ การออกเสียงประชามติ สิทธิ การเข้าชื่อร้องขอ ให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สิทธิการเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น สิทธิการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น สิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของรัฐ เป็นต้น จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญฯ ได้รับรองสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ในหลายเรื่อง แต่ในข้อเท็จจริงแล้วการมีส่วนร่วมทางการเมืองของแต่ละบุคคลมีไม่เท่ากัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่มาติดกันคือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล คือ สภาพเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล คือ ในเมื่อความจำเป็นทางเศรษฐกิจของครอบครัวยังไม่ดีพอ ไม่มีใครที่จะให้ความสนใจการมีส่วนร่วม

ทางการเมือง เช่น ผู้ที่ต้องทำงานที่มีรายได้เป็นรายวัน หากวันใดที่ไม่ได้ทำงานก็จะไม่ได้รับค่าจ้าง ดังนั้น ในวันที่เขาต้องทำงานเขาจะไม่ให้ความสำคัญในเรื่องอื่นๆ มากไปกว่าการหารายได้ในวันนั้นๆ เช่น ผู้ที่ทำหน้าที่ขับขีรถรับจ้าง เรือรับจ้าง ลูกจ้างรายวัน เป็นต้น ดังนั้น ในความเป็นจริงแล้วการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีไม่เท่าเทียมกัน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

สำหรับผู้ที่สัมภาษณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสังเกตการณ์นับคะแนนเสียงเลือกตั้ง การฟังการปราศรัยของผู้สมัครรับการเลือกตั้ง การสนทนาเกี่ยวกับการเมือง และการชักชวนการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยไม่เคยมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะอื่นๆ

ผู้ให้ข้อมูลที่ 4 หัวหน้าฝ่ายฝึกวิชาชีพ ตำแหน่งนักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญการ เพศชาย อายุ 53 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 6 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

1. ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมยึดหลักพื้นฐานว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจธิปไตย ประชาชนสามารถใช้อำนาจได้เสมอ แม้ว่าได้มอบอำนาจให้กับผู้แทนของประชาชนไปใช้ในฐานะที่เป็นตัวแทนก็ตาม แต่ประชาชนก็สามารถเฝ้าดู ตรวจสอบ และแทรกแซงการทำหน้าที่ของตัวแทนของประชาชนได้เสมอ ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การเรียกอำนาจคืนโดยการถอดถอน/ปลดออกจากตำแหน่งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ถ้าหากผู้แทนของประชาชนใช้อำนาจในฐานะตัวแทนมิใช่เป็นไปเพื่อหลักการที่ถูกต้องหรือเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมที่แท้จริง กลับเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ มีการทุจริตหรือกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจธิปไตย สามารถเรียกร้องอำนาจที่ได้มอบไปนั้นคืนกลับมาโดยการถอดถอน/ปลดออกจากตำแหน่งได้ นอกจากนี้ การประชาพิจารณ์ก็เป็นการแสดงออกของประชาชนในการเฝ้าดู รวมทั้งตรวจสอบและควบคุมการทำงานในกรณีที่ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารเตรียมออกกฎหมายหรือกำหนดนโยบายหรือมาตรการใดๆ ก็ตาม อันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่หรือสิทธิเสรีภาพของประชาชน ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจธิปไตยสามารถที่จะเรียกร้องให้มีการชี้แจงข้อเท็จจริงและผลดีผลเสีย ก่อนออกหรือบังคับใช้กฎหมาย นโยบายหรือมาตรการนั้นๆ และการแสดงประชามติที่ประชาชนสามารถแสดงประชามติได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายสำคัญหรือการออกกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมาก เช่น การรับร่างรัฐธรรมนูญ การขึ้นภาษี การสร้างเขื่อนหรือโรงไฟฟ้า เป็นต้น ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจธิปไตย สามารถ

เรียกร้องให้รัฐรับฟังมติของประชาชนเสียก่อนที่จะตรากฎหมาย หรือดำเนินการสำคัญๆ โดยการจัดให้มีการลงประชามติ เพื่อถามความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ อันจะเป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้าย

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์ ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสังเกตการณ์นับคะแนนเสียงเลือกตั้ง การฟังการปราศรัยของผู้สมัครรับการเลือกตั้ง การสนทนากับการเมือง และการชักชวนการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 หัวหน้าฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง ตำแหน่งนักพัฒนาวิทยาชานาญการ เพศหญิง อายุ 55 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 8 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

1. ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการมีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำ เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชน ทั้งนี้ เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ ทั้งในทางการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง โดยประชาชนหรือชุมชน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาซึ่งรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์ ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสังเกตการณ์นับคะแนนเสียงเลือกตั้ง การฟังการปราศรัยของผู้สมัครรับการเลือกตั้ง การสนทนากับการเมือง การชักชวนการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเข้าร่วมประท้วงการบริหารงานของ อบต. กรณีแจกเงินน้ำท่วมไม่ยุติธรรม

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 หัวหน้าฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์ ตำแหน่งนักพัฒนาวิทยาชานาญการ เพศชาย อายุ 56 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 11 กุมภาพันธ์ 2556) ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

1. ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นในทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน การกระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนในการคัดเลือกผู้ปกครองและการกำหนดนโยบายสาธารณะ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองการอภิปรายพูดคุยในประเด็นทางการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การให้คำแนะนำสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในด้านการเงิน การติดต่อกับผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ ยังรวมถึงการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ ฉะนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชน/กลุ่ม/องค์กรชุมชนให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจ และการควบคุมดูแลกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังสามารถกำหนดการดำรงชีวิตได้ด้วยตนเองให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามความจำเป็นอย่างมีศักดิ์ศรี และสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชน/ชุมชนในด้านภูมิปัญญา ทักษะ ความรู้ ความสามารถและการจัดการและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

สำหรับผู้ที่สัมภาษณ์ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสังเกตการณ์นับคะแนนเสียงเลือกตั้ง การฟังการปราศรัยของผู้สมัครรับการเลือกตั้ง การสนทนาเกี่ยวกับการเมือง การชักชวนการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเข้าร่วมประท้วงการบริหารงานของ อบต. กรณีแจกเงินน้ำท่วมไม่ยุติธรรม

ผลจากการสัมภาษณ์ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง ฉะเชิงเทราระดับหัวหน้าฝ่ายทุกคน (6 คน) ให้ความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า การมีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำ เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชน ทั้งนี้ เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ ทั้งในทางการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง โดยประชาชนหรือชุมชน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน ให้ความเห็นว่า นับตั้งแต่มีรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ได้ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานสากลที่ผู้ต้องขังพึงจะได้รับ และจะระมัดระวังการปฏิบัติหน้าที่ที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ต้องขัง และมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 คน ที่ได้มีการการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังในบางครั้ง เช่น การจำเครื่องพันธนาการผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยจนติดนิสัย การขังเดี่ยวผู้ต้องขังที่ลักลอบค้ายาเสพติดหรือเสพยาเสพติด เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาบทบาททางการเมืองของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา (2) เพื่อศึกษาความคิดทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ด้านสิทธิ ด้านเสรีภาพ ด้านความเสมอภาค ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality methods) ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำกลางฉะเชิงเทราประเภททั่วไป ระดับปฏิบัติการและชำนาญการ และประเภทวิชาการ ระดับปฏิบัติการและชำนาญการทั้งหมด จำนวน 86 คน และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะลึกเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured interview) โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เรือนจำระดับหัวหน้าฝ่าย จำนวน 6 คน ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป หัวหน้าฝ่ายทัณฑปฏิบัติ หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง หัวหน้าฝ่ายฝึกวิชาชีพ หัวหน้าฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง และหัวหน้าฝ่ายควบคุมและรักษาการณ

เครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็นดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง ระยะเวลาในการรับราชการ และภูมิลำเนา

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลด้านบทบาททางการเมือง ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง และพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง

ส่วนที่ 3 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสิทธิ ด้านเสรีภาพ ด้านความเสมอภาค ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1. สรุปการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง ระยะเวลาในการรับราชการ และภูมิลำเนา

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

ด้านเพศ ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 86.0) และเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 14.0)

ด้านอายุ ตัวอย่างส่วนมากมีอายุระหว่าง 41 - 50 (ร้อยละ 36.0) รองลงมา มีอายุมากกว่า 50 ปี (ร้อยละ 30.0) และมีอายุต่ำกว่า 30 ปี (ร้อยละ 7.0) มีจำนวนน้อยที่สุด

ด้านระดับการศึกษา ตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 70.9) รองลงมา มีการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 20.9) และมีการศึกษาค่ำกว่าระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 8.1) มีจำนวนน้อยที่สุด

ด้านประเภทตำแหน่ง ตัวอย่างส่วนมากมีตำแหน่งประเภทชำนาญการ (ร้อยละ 33.7) รองลงมา มีตำแหน่งชำนาญงาน (ร้อยละ 29.1) และมีตำแหน่งประเภทปฏิบัติงาน (ร้อยละ 16.3) มีจำนวนน้อยที่สุด

ด้านระยะเวลาในการรับราชการ ตัวอย่างส่วนมากมีระยะเวลาในการรับราชการ ระหว่าง 11 - 15 ปี (ร้อยละ 34.9) รองลงมา มีระยะเวลาในการรับราชการระหว่าง 16 - 20 ปี (ร้อยละ 25.6) และมีระยะเวลาในการรับราชการต่ำกว่า 5 ปี (ร้อยละ 4.7) มีจำนวนน้อยที่สุด

ด้านภูมิลำเนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่นๆ (ร้อยละ 57.0) และมีภูมิลำเนาในจังหวัดยะลา (ร้อยละ 43.0)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลด้านบทบาททางการเมือง ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง และพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง

ผลจากการวิจัยวิจัย สรุปได้ดังนี้

ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ($\bar{X} = 3.64$) รองลงมา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ทางการเมืองของประชาชน ($\bar{X} = 3.60$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการให้มีการคุ้มครองสิทธิส่งเสริมและขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ($\bar{X} = 3.40$)

ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารทาง

การเมืองทางโทรทัศน์ ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมา ได้แก่ ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ($\bar{X} = 3.52$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด/ตำบลแจ้งให้ทราบ ($\bar{X} = 2.29$)

ด้านพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การให้ความสำคัญที่จะไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ ($\bar{X} = 3.67$) รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.58$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการจัดตั้งหรือเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ($\bar{X} = 1.77$)

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยการมีบทบาททางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมและแต่ละด้าน โดยในภาพรวม พบว่า ตัวอย่างมีบทบาททางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง ($\bar{X} = 3.52$) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X} = 3.07$) และด้านพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา

ประเด็นที่ 1 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านสิทธิ

การใช้สิทธิทางการเมืองของประชาชนชาวไทยมีหลายประการ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ท่านได้ใช้สิทธิทางการเมืองอย่างไร และการเสียสิทธิทางการเมืองมีอะไรบ้าง

ผลจากการสัมภาษณ์ ด้านการใช้สิทธิทางการเมืองและการเสียสิทธิทางการเมือง พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทราระดับหัวหน้าฝ่ายทุกคน (6 คน) ได้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับประเทศทุกครั้ง แต่การใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทราระดับหัวหน้าฝ่ายได้ไปใช้สิทธิทุกครั้งและบางครั้งในจำนวนเท่ากัน คือ ไปใช้สิทธิทุกครั้ง จำนวน 3 คน และไปใช้สิทธิเป็นบางครั้ง จำนวน 3 คน และทุกคน (6 คน) ทราบดีว่าหากไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งจะทำให้เสียสิทธิทางการเมืองบางประการ เช่น เสียสิทธิในการคัดค้านการเลือกตั้ง การถอดถอนบุคคล สิทธิในการสมัครรับการเลือกตั้ง เป็นต้น และทุกคนได้ให้ความคิดเห็นว่า หากมีความประสงค์ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ก็ควรมีการแจ้งเหตุที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ประเด็นที่ 2 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านเสรีภาพ
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 63 “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ” ท่านมีความคิดเกี่ยวกับการชุมนุมในปัจจุบันอย่างไร

ผลจากการสัมภาษณ์ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการชุมนุมในปัจจุบัน พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจะเชิงเทราระดับหัวหน้าฝ่ายทุกคน (6 คน) ให้ความคิดเห็นว่า ไม่เคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วงใดๆ และการชุมนุมประท้วงแต่ละครั้งในปัจจุบันจะสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังให้ความคิดเห็นว่าการชุมนุมประท้วงที่ผ่านมาล้วนขัดต่อรัฐธรรมนูญฯ จำนวน 4 คน และให้ความคิดเห็นว่าการชุมนุมประท้วงในปัจจุบันมักจะพบว่าผู้เข้าร่วมประชุมส่วนหนึ่งได้มีการพกพาอาวุธเข้าไปในที่ประชุมด้วย จำนวน 3 คน

ประเด็นที่ 3 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านความเสมอภาค
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 30 “บุคคลย่อมเสมอภาคกันในทางกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

ผลจากการสัมภาษณ์ ด้านบุคคลย่อมเสมอภาคกันในทางกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจะเชิงเทราระดับหัวหน้าฝ่ายทุกคน (6 คน) ให้ความคิดเห็นว่า บุคคลจะมีความเสมอภาคในทางการเมืองไม่เท่ากัน เนื่องจากปัญหาที่เกิดจากความยากจนหรือปัญหาเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล จึงไม่ได้ให้ความสนใจความทางการเมืองเท่าที่ควร เพราะเรื่องปากท้องภายในครอบครัวเป็นเรื่องที่สำคัญกว่าเรื่องอื่นใด

ประเด็นที่ 4 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 28 “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร และในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ท่านปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างไร

ผลจากการสัมภาษณ์ ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจะเชิงเทราระดับหัวหน้าฝ่ายทุกคน (6 คน) ให้ความคิดเห็นว่า ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ เห็นด้วยกับหลักการของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเห็นว่าศักดิ์ศรีความ

เป็นคนเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดโดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเห็นทางการเมืองหรือแนวคิดอื่นๆ เผ่าพันธุ์ หรือสังคม ทรัพย์สิน ถิ่นกำเนิด หรือสถานะอื่นๆ สำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน ให้ความเห็นว่า นับตั้งแต่มีรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา จะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานสากลที่ผู้ต้องขังพึงจะได้รับ และจะระมัดระวังการปฏิบัติหน้าที่ที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ต้องขัง และมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 คน ที่ได้มีการการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังบ่อยครั้ง เช่น การจำเครื่องพันธนาการผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยจนติดนิสัย การขังเดี่ยวผู้ต้องขังที่ถูกลอบค้ำยาเสพติดหรือเสพยาเสพติด

ประเด็นที่ 5 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ท่านมีความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไร และที่ผ่านมามีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านใดบ้าง

ผลจากการสัมภาษณ์ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง ฉะเชิงเทรา ระดับหัวหน้าฝ่ายทุกคน (6 คน) ให้ความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า การมีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำ เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชน ทั้งนี้ เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ ทั้งในทางการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง โดยประชาชนหรือชุมชน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน ให้ความเห็นว่า นับตั้งแต่มีรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ได้ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานสากลที่ผู้ต้องขังพึงจะได้รับ และจะระมัดระวังการปฏิบัติหน้าที่ที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ต้องขัง และมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 คน ที่ได้มีการการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังในบางครั้ง เช่น การจำเครื่องพันธนาการผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยจนติดนิสัย การขังเดี่ยวผู้ต้องขังที่ถูกลอบค้ำยาเสพติดหรือเสพยาเสพติด เป็นต้น

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ด้านบทบาททางการเมือง ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง ความคิดเห็นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ผลจากการวิจัยวิจัย สรุปได้ดังนี้

ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง ผลการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า แม้ว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทราจะอยู่แต่ภายในเรือนจำ แต่ก็ได้มีการติดตามข่าวสาร ศึกษารัฐธรรมนูญฯ และติดตามความเคลื่อนไหวด้านการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมาโดยตลอด ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการรับทราบข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ และในปัจจุบันมีสื่อหลายประเภท และสื่อแต่ละประเภทคอยข่างให้ความรู้ทางการเมืองกับประชาชนค่อนข้างละเอียด นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา เมื่ออยู่ภายในเรือนจำก็มีการพูดคุยกันในเรื่องการเมือง โดยเฉพาะในช่วงที่มีการเลือกตั้งทั่วไป สอดคล้องกับการศึกษาของ ปวีณา อุดมกัน (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : กรณีศึกษาตำบลบางทรายใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัย พบว่า ด้านการแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ วิรัช เพียรชอบ (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า ระดับพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ด้านความรู้สึก ด้านพฤติกรรม และด้านความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันประชาชนโดยส่วนใหญ่จะมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะการเมืองมีส่วนเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ การประชาสัมพันธ์หรือการให้ข่าวสารด้านการเมืองแก่ประชาชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นระดับประเทศหรือระดับท้องถิ่น ในปัจจุบันมีรูปแบบที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น เช่น การประชาสัมพันธ์โดยโทรทัศน์และวีดิทัศน์ จึงทำให้ประชาชนเข้าใจการเมืองได้ง่ายขึ้น

ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ผลการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า แม้ว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทราจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองในระดับมาก แต่การรับรู้ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา เป็นการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองในประเด็นหลักๆ ตามที่รัฐธรรมนูญฯ ได้บัญญัติไว้ ซึ่งเป็นที่ทราบของประชาชนส่วนใหญ่โดยทั่วไป แต่การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของรัฐในด้านต่างๆ เพื่อให้ประชาชนรับรู้ยังไม่กว้างขวางเพียงพอ เช่น การแถลงผลการดำเนินงานของรัฐที่แล้วเสร็จและผลงานที่อยู่ระหว่าง

ดำเนินการ เป็นต้น ซึ่งการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชน โดยส่วนใหญ่จะรับรู้ข่าวสารการเมือง ทางสื่อโทรทัศน์มากกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด/ตำบลแจ้งให้ทราบนั้น ผลการศึกษาพบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แสดงให้เห็นว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด/ตำบลไม่ได้มีช่องทางในการสื่อสารกับประชาชนเลย แต่ปล่อยให้เจ้าหน้าที่ความรับผิดชอบของรัฐระดับประเทศเท่านั้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรระดับท้องถิ่น ซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ควรจะได้พัฒนาช่องทางการสื่อสารการเมืองกับประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการของการถ่ายทอดข่าวสาร จากรัฐไปสู่ประชาชนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของ อภิชาติ พงษ์จิราภรณ์ (2535 : 16 - 17) ที่ได้กล่าวว่า ในกระบวนการถ่ายทอดข่าวสารในสังคมนั้น จำเป็นต้องมีองค์ประกอบของการสื่อสารครบทั้ง 3 ประการ คือ มีแหล่งกำเนิดข่าวสาร และจุดหมายปลายทาง แหล่งกำเนิดของข่าวสาร มีลักษณะเป็นนามธรรม คือที่มาของข่าวสารที่มีสื่อมวลชนทำหน้าที่บันทึกหรือเป็นผู้นำเอาวัตถุดิบมาเปลี่ยนเป็นรูปของข่าวสาร ไปสู่จุดหมายปลายทาง คือผู้รับข่าวสาร ซึ่งก็คือประชาชนนั่นเอง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ วัชรวิทย์ ไชยสาร (2545 : 17 - 18) ที่ได้กล่าวว่า ประชาชนยังขาดความรู้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอต่อการรับรู้ บทบาทของตนในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนจึงไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าที่ควร แต่กระทำได้เพียงให้ความร่วมมือหรือร่วมกิจกรรมทางการเมืองเป็นบางครั้งบางคราวเท่านั้น ซึ่งผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ วิรัช เพียรชอบ (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา มีหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขังภายในเรือนจำ 24 ชั่วโมง เจ้าหน้าที่บางคนอยู่ภายในเรือนจำเป็นสัปดาห์หรือมากกว่า เนื่องจากต้องเข้าเวรรักษาการณ์ภายในเรือนจำ นานๆ ครั้งจึงจะได้มีโอกาสพักผ่อน และเมื่อได้มีโอกาสพักผ่อนก็จะพักผ่อนจริงๆ คืออยู่กับครอบครัว ไม่ได้ไปสนทนาการเมืองหรือติดตามข่าวสารทางการเมืองใดๆ ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นประชาชนในท้องที่โดยกำเนิด และการเมืองมีผลกระทบต่อตนเองโดยตรง ทำให้มีความสนใจเกี่ยวกับการเมืองมากกว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทราที่ส่วนหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดอื่นๆ ผลการศึกษาจึงพบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรามีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับปานกลาง

ด้านพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง ผลการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจะเชิงเทราใช้สิทธิในทางการเมืองในระดับหนึ่ง ซึ่งเป็นระดับพื้นฐานทางการเมืองโดยทั่วไป เช่น การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การไปฟังการปราศรัยในการหาเสียงของพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบ เป็นต้น แต่การใช้สิทธิในทางการเมืองในรูปแบบอื่นๆ ยังไม่ได้ไปใช้สิทธิทางการเมืองแต่อย่างใด เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มประโยชน์ อาทิ กลุ่มอาชีพ กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มตามความสนใจ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งอาจเนื่องจากภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจะเชิงเทรา จึงทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะไปใช้สิทธิทางการเมืองดังกล่าว ผลการศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ วิรัช เพ็ชรชอบ (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า ระดับพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ด้านพฤติกรรมทางการเมืองโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ตามเหตุผลที่ได้กล่าวข้างต้น คือ กลุ่มตัวอย่างของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นประชาชนในท้องถิ่นที่โดยกำเนิด และการเมืองมีผลกระทบต่อตนเองโดยตรง ทำให้มีความสนใจเกี่ยวกับการเมืองมากกว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจะเชิงเทรา

ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจะเชิงเทรา

ประเด็นที่ 1 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านสิทธิ

การใช้สิทธิทางการเมืองของประชาชนชาวไทยมีหลายประการ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ท่านได้ใช้สิทธิทางการเมืองอย่างไร และการเสียสิทธิทางการเมืองมีอะไรบ้าง

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์ในลักษณะที่สอดคล้องกันว่า ได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับประเทศทุกครั้ง เพราะกลัวเสียสิทธิทางการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนด และได้ให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าสิทธิมาคู่กันกับหน้าที่ ในเมื่อมีสิทธิในการเลือกตั้งที่ตัดสินใจเลือกคนดี พรรคดีมาเป็นตัวแทน จึงต้องมีหน้าที่ที่จะต้องเสียสละออกไปเลือกตั้งตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ และเมื่อมีสิทธิทางการเมืองแล้วก็ต้องทำหน้าที่ให้ดีที่สุดด้วย มีบางครั้งที่ไม่ได้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น โดยกลุ่มตัวอย่างมีทั้งได้ไปแจ้งและไม่ได้มีการแจ้งให้นายทะเบียนท้องถิ่นทราบ เนื่องจากมีธุระส่วนตัวหรือไปราชการต่างจังหวัดตรงกับวันลงคะแนนเสียง

เลือกตั้ง และไม่ได้แจ้งเหตุผลใดๆ ให้กับนายทะเบียนท้องถิ่นที่ทราบ และทราบดีว่าการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แต่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะเสียสิทธิทางการเมือง เช่น สิทธิในการยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการสิทธิในการยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งทั่วไป สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น การเลือกตั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้าน นอกจากจะเสียสิทธิในการยื่นคำร้องคัดค้านแล้ว ยังเสียสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งตามที่กล่าวข้างต้นด้วย รวมทั้งเสียสิทธิในการเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายของรัฐและท้องถิ่น รวมถึงการถอดถอนบุคคลด้วย ดังนั้น หากมีความประสงค์จะไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ก็ควรมีการแจ้งเหตุที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นด้วยตนเองหรือจะมอบหมายให้ผู้อื่นไปดำเนินการเองหรือส่งทางไปรษณีย์ก็ได้ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิทางการเมืองเป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองในระดับมาก ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจะเชิงเทราจะอยู่แต่ภายในเรือนจำ แต่ก็ได้มีการติดตามข่าวสาร ศึกษารัฐธรรมนูญฯ และติดตามความเคลื่อนไหวด้านการเมืองในระบบประชาธิปไตยมาโดยตลอด ทั้งนี้ เนื่องจากการรับทราบข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ และในปัจจุบันมีสื่อหลายประเภท และสื่อแต่ละประเภทค่อนข้างให้ความรู้ทางการเมืองกับประชาชนค่อนข้างละเอียด นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจะเชิงเทรา เมื่ออยู่ภายในเรือนจำก็มีการพูดคุยกันในเรื่องการเมือง โดยเฉพาะในช่วงที่มีการเลือกตั้งทั่วไป สอดคล้องกับการศึกษาของ ปวีณา อุดมกัน (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : กรณีศึกษาตำบลบางทรายใหญ่ อำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัย พบว่า ด้านการแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม การใช้สิทธิทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างยังถือว่าได้มีการสิทธิทางการเมืองยังไม่เต็มที่ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานทางการเมืองของรัฐหรือของระดับท้องถิ่น รวมทั้งภารกิจในการควบคุมผู้ต้องขังของกลุ่มตัวอย่างรัดตัวเกินไป กลุ่มตัวอย่างจึงใช้สิทธิทางการเมืองในรูปแบบอื่นได้ไม่เต็มที่ ผลการศึกษา ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ วิรัช เพียรชอบ (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า ระดับพฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ด้านความรู้สึก ด้านพฤติกรรม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกินฯ มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง จึงให้ความสนใจในเรื่องการเมืองมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ ชีรวุฒิ ไชยกิจกุล (2543 : 4 - 5) ที่ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการเมืองสามารถพิจารณาได้ 2 ประเด็นใหญ่ๆ คือ ความสำคัญในแง่กิจกรรมที่เกิดขึ้นและคงอยู่คู่กับสังคมมนุษย์ กล่าวคือ เมื่อมนุษย์มีจำนวนมากขึ้นและมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มๆ มนุษย์จำเป็นต้องสร้างระเบียบกฎเกณฑ์ขึ้นเพื่อความ

สงบสุขของตนและความเรียบร้อยของสังคม มีการค้นหาผู้ที่จะมาเป็นผู้นำและพิทักษ์รักษากฎเกณฑ์ดังกล่าว สังคมจึงมีลักษณะเป็นเมืองหรือรัฐขึ้น มีผู้ได้ปกครองและผู้ปกครอง และมีกิจกรรมต่างๆ ทางการเมือง และความสำคัญในแง่ที่เป็นเรื่องเกี่ยวข้อง และส่งผลกระทบต่อกับมนุษย์ทุกคนในสังคม กล่าวคือ การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการปกครอง การบริหารประเทศ การกำหนดนโยบายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งจะมีผลต่อคนในสังคมทุกคนไม่โดยตรงก็โดยอ้อม แต่เจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง ฉะเชิงเทราส่วนหนึ่งซึ่งมีฐานะเป็นข้าราชการที่มีการโยกย้ายอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งไม่ได้มีภูมิลำเนาในจังหวัดฉะเชิงเทราทั้งหมด จึงให้ความสนใจในเรื่องสิทธิทางการเมืองน้อยกว่า

ประเด็นที่ 2 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านเสรีภาพ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 63 “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ” ท่านมีความคิดเกี่ยวกับการชุมนุมในปัจจุบันอย่างไร

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์ในลักษณะที่สอดคล้องกันว่า ตามรัฐธรรมนูญฯ ได้ให้เสรีภาพในการชุมนุมของประชาชนโดยอิสระ แต่ได้ห้ามไม่ให้มีการพกพาอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุมด้วย ซึ่งเป็นหลักการตามมาตรฐานสากลของรัฐธรรมนูญของทุกประเทศ แต่ที่ผ่านมาในการชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิต่างๆ ของประชาชนในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะมีการพกพาอาวุธเข้าไปในที่ประชุมด้วย โดยเฉพาะการประชุมที่เกี่ยวกับการขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งหากรัฐบาลในขณะนั้น ไม่สามารถยุติการชุมนุมได้ในเวลาอันรวดเร็วก็จะก่อให้เกิดความรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตและทำลายทรัพย์สินสาธารณะและทรัพย์สินของประชาชนได้ ซึ่งกล่าวได้ว่าการชุมนุมของประชาชนในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นการชุมนุมที่ขัดกับรัฐธรรมนูญฯ ที่กำหนดไว้แทบทั้งสิ้น เพราะการชุมนุมของกลุ่มผู้ชุมนุมแต่ละครั้ง มักจะสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนโดยทั่วไป เช่น การปิดถนน ทำให้ประชาชนที่ใช้เส้นทางในการสัญจรไปมาต้องได้รับความเดือดร้อน และการเผาอาคารสถานที่ของทางราชการ ทำให้ทรัพย์สินของทางราชการได้รับความเสียหายอย่างใหญ่หลวง โดยที่ผ่านมากลุ่มตัวอย่างไม่เคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วงกับกลุ่มผลประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้น ทั้งนี้ อาจจะเนื่องจากข้อเรียกร้องของผู้เข้าชุมนุมประท้วงที่ผ่านมาไม่ได้เกี่ยวข้องกับตนโดยตรง แต่ในอนาคตหากมีผลกระทบต่อตนเองหรือกับสังคมที่ตนอยู่อาศัยก็จะเข้าร่วมชุมนุมด้วย นอกจากนี้ การชุมนุมของกลุ่มผลประโยชน์แต่ละครั้งจะจบลงด้วยกลุ่มชุมนุมประท้วงได้รับประโยชน์ เนื่องจากมีการปิดถนนสายหลักๆ ที่สำคัญๆ และรัฐบาลยอมรับข้อเรียกร้องต่างๆ เพื่อนำไปแก้ไขให้ เนื่องจากกลัวว่าประชาชนจะเดือดร้อน มีเพียงการชุมนุมที่เรียกร้องทางการเมืองที่มักจะสร้างความรุนแรง เนื่องจากมีการพกพาอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุมด้วย และไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมประท้วงที่มีความรุนแรงจนเกิน

ขอบเขต เพราะเป็นการชุมนุมประท้วงที่ขัดกับรัฐธรรมนูญฯ ที่บัญญัติว่าบุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความ เป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็น ปฏิบัติขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน และในอนาคตหากมีการชุมนุม สาธารณะอีกจะมีการเลียนแบบ คือ เป็นการชุมนุมที่สร้างแรงกดดันให้ทางการเมืองที่กระทบสิทธิ และเสรีภาพของผู้อื่นในลักษณะเดียวกัน และแม้ว่า มาตรา ๒๕ ของรัฐธรรมนูญฯ จะได้กล่าวถึงการ ห้ามจำกัดสิทธิของประชาชน คือ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะ กระทบมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนด ไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ดังนั้น การจำกัด สิทธิในการชุมนุมของประชาชนรัฐจึงไม่อาจห้ามได้ แต่การชุมนุมที่สร้างความเดือดร้อนให้กับ ประชาชนโดยทั่วไป เป็นการชุมนุมที่ขัดกับรัฐธรรมนูญฯ ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญฯ ตามมาตรา 63 ที่ได้บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพ ตามวรรคหนึ่งจะกระทบมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการ ชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความ สงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศ สถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก ดังนั้น จากผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างจึงไม่เห็นด้วย กับการชุมนุมที่มีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของประชาชนโดยทั่วไป

ประเด็นที่ 3 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านความเสมอภาค ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 30 “บุคคลย่อม เสมอภาคกันในทางกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ท่านมีความคิดเห็น อย่างไร

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์ในลักษณะที่สอดคล้องกันว่า โดย หลักการของรัฐธรรมนูญฯ ได้บัญญัติความเสมอภาคของประชาชนโดยเท่าเทียมกัน เช่น ความเสมอ ภาคในเรื่องสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับปัจจัยสี่ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย การนับถือ ศาสนา การศึกษาและการรับรู้ข่าวสาร การเข้าถึงบริการสาธารณะและสวัสดิการสังคม การประกอบ อาชีพ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย แต่ในความเป็นจริงแล้ว ต้องยอมรับว่าบุคคลแต่ละคนมีความเสมอภาคไม่เท่ากัน โดยเหตุผลที่ทำให้บุคคลไม่มีความเสมอภาค กัน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างความยากจนกับความร่ำรวย เนื่องจากบุคคลที่มีความยากจนจะไม่มีโอกาสได้รับความเสมอภาคในสิ่งที่กล่าวมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความเสมอภาคทาง การเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสมอภาคทางการเมือง เช่น คนยากจนไม่มีโอกาสลงสมัครรับ การเลือกตั้งระดับประเทศหรือการลงรับสมัครรับการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เพราะประชาชนที่

ยากจนเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่ปัญหาเรื่องปากท้องของตนเองและปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัว เป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งกว่า นอกจากนี้ ความเสมอภาคดังกล่าวอาจจะมีไม่ครบถ้วนทุกคน เนื่องจากมีความแตกต่างในหมู่สมาชิกในสังคม เช่น สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น มีการ กำหนดอายุขั้นต่ำเอาไว้ สิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือในกรณีที่มีการดำรงชีวิตไม่เหมือนผู้อื่น การใช้สิทธิทางการเมืองอาจจะไม่เท่าคนอื่นได้ ซึ่งก็จะเท่ากับไม่มีความเสมอภาคเท่าผู้อื่น เช่น พระภิกษุสงฆ์ นักบวช นักพรต ไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น ข้อกำหนดนี้คือข้อกำหนดของความเสมอภาค จากผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่า แม้ว่ารัฐธรรมนูญ จะได้บัญญัติ ถึงความเสมอภาคของประชาชนไว้ตามมาตรา ๓๐ ไว้ว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติความเสมอภาคของบุคคลไว้อย่างเท่าเทียมกัน แต่ใน ข้อเท็จจริงแล้ว บุคคลแต่ละคนมีความเสมอภาคไม่เท่ากัน โดยเหตุผลที่ทำให้บุคคลไม่มีความเสมอภาคกัน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างความยากจนกับความร่ำรวยดังที่กล่าวข้างต้น ทั้งนี้ เนื่องจาก บุคคลที่มีความยากจนจะไม่มีโอกาสได้รับความเสมอภาคในสิ่งที่กล่าวมา สอดคล้องกับแนวคิดของ ลิจิต ซีเรวคิน (14 ธันวาคม 2555 <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID>) ที่ได้ กล่าวไว้ว่า ได้กล่าวถึง การเสมอภาคทางการเมืองและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจว่า ความเสมอภาค อาจจะมีไม่ครบถ้วนทุกคน เนื่องจากมีความแตกต่างในหมู่สมาชิกในสังคม ทรายเท่าที่ประชาชนยังมีความยากจนข้นแค้น ชักหน้าไม่ถึงหลัง ทำมาหากินฝืดเคือง หนี้สินพะรุงพะรัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มเกษตรกรที่ส่วนใหญ่คิดหนี้ ธกส. คิดหนี้เงินกู้ยืมในระบบ ราคาพืชผลถูกกำหนดโดยคนกลาง ผลตอบแทนที่ได้มักจะต่ำกว่าแรงงานและความมานะบากบั่นที่ใส่ลงในอาชีพ ความยากจนดังกล่าว นำไปสู่ความไม่เสมอภาคทำให้เกิดช่องว่างอย่างมากในทางเศรษฐกิจ คนจำนวนไม่น้อยมีลักษณะ ยากจนข้นแค้นหรือบางทีเรียกว่า จนดักดาน ซึ่งมีนัยสำคัญทางการเมือง ความยากจนจะไม่นำไปสู่ ความเชื่อมั่น รวมทั้งความมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความจนที่เป็นปัญหาทางเศรษฐกิจนั้นแก้ไขได้โดยการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่กระจายความมั่งคั่งให้ทั่วถึง ต้องมีการแจกแจงรายได้อย่างเป็นธรรม

ประเด็นที่ 4 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 28 “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร และในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ท่านปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างไร

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์ในลักษณะที่สอดคล้องกันว่า กระแสความคิดด้านสิทธิมนุษยชนได้กลายเป็นกระแสที่แผ่ขยายไปทั่วโลก ควบคู่กับกระแสการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศต่างๆ มีบุคคล กลุ่ม องค์กรทางสังคมและการเมืองเคลื่อนไหวในรูปแบบและวิธีการต่างๆ เพื่อปกป้องคุ้มครอง ขจัดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ชาติพันธุ์ ฯลฯ และส่งเสริมการพัฒนาสิทธิมนุษยชนดังที่ปรากฏชัดเจนตามสื่อมวลชนแขนงต่างๆ โดยทั่วไป นับเป็นสถานการณ์พื้นฐานทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในโลกปัจจุบัน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยกับการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนได้ควบคู่กันมาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การพัฒนาสิทธิมนุษยชนดังกล่าวมาจากการเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองแบบเผด็จการทหารและรวบอำนาจมาเป็นประชาธิปไตยในหลายประเทศ รัฐบาลและสถาบันการเมืองการปกครองของประเทศต่างๆ ทั่วโลกเริ่มนำปัญหาสิทธิมนุษยชนมาเป็นวาระทางการเมือง เช่น ออกกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน นำเรื่องสิทธิมนุษยชนมากำหนดไว้ในนโยบายทางการเมืองและการบริหารประเทศ โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐคำนึงถึงปัญหาสิทธิมนุษยชนในการปฏิบัติภารกิจ รวมทั้งการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เช่น คณะกรรมการด้านสิทธิสตรี เยาวชน เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ฯลฯ และการจัดตั้งองค์กร เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลสิทธิมนุษยชน ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ศาลปกครอง ฯลฯ ซึ่งความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ ตามมาตรา 26 ที่ได้บัญญัติว่า การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งหมายถึงว่าการดำเนินการของรัฐต่อประชาชนในรัฐจะต้องไม่ดำเนินการโดยลู่แก่อำนาจที่มีอยู่ การดำเนินการใดๆ จะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนในรัฐ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ อย่างไรก็ตาม การกล่าวอ้างถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนไม่ใช่ว่าจะกระทำได้ตามอำเภอใจ ซึ่งได้ถูกบัญญัติข้อจำกัดไว้ในมาตรา 28 ว่า บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่

เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังนั้น การดำเนินการใดๆ ในลักษณะส่วนบุคคลต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมที่ควร โดยไม่กระทำให้อื่นได้รับความเดือดร้อน

สำหรับผู้ที่สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ ก่อนมีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง มีบางครั้งที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยไม่ได้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขัง เช่น ในเรื่องของการใช้แรงงานผู้ต้องขังที่ให้ผู้ต้องขังผลิตสินค้าให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด การใช้แรงงานผู้ต้องขังในวันหยุดราชการ รวมถึงการใช้แรงงานผู้ต้องขังเกินความสามารถที่ผู้ต้องขังจะกระทำได้ แต่เมื่อมีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจะคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้ว ยังให้ความสำคัญกับตนเองกับผู้ต้องขังและปกครองผู้ต้องขังแบบที่ปกครองน้องหรือพ่อปกครองลูก แต่ในปัจจุบันจะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากล เมื่อผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยจะไม่ใช้ความรุนแรงกับผู้ต้องขัง แต่จะใช้กฎ ระเบียบและข้อบังคับเป็นแนวปฏิบัติ ทั้งนี้ เนื่องจากในปัจจุบันผู้ต้องขังมีความรู้มากขึ้น และมักจะโต้แย้งหากเห็นว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง ได้ให้ความสำคัญกับผู้ต้องขังทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ยกเว้นผู้ต้องขังที่เกรงและกระทำผิดวินัยบ่อยครั้ง ก็จะปฏิบัติอิทธิรูปแบบหนึ่ง คือ การจำกัดสิทธิประโยชน์บางประการในการปฏิบัติกับผู้ต้องขังที่ประพฤติดี อยู่ในระเบียบวินัย ก็จะให้ความสำคัญกับตนเอง ไม่ดูถูกเหยียดหยามและใช้วาจาที่สุภาพ และให้สิทธิประโยชน์และอำนวยความสะดวกบางประการที่ไม่ขัดต่อกฎระเบียบ และข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ในส่วนของการแจ้งสิทธิต่างๆ ที่ผู้ต้องขังควรได้รับ เช่น การพักการลงโทษ การลดโทษ การมีสิทธิออกทำงานนอกเรือนจำหรืองานสาธารณะ ก็จะดำเนินการการปิดประกาศแจ้งให้ผู้ต้องขังทราบเป็นระยะๆ เพื่อให้ผู้ต้องขังคลายความกังวล แต่ในเรื่องอื่นๆ การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังยังถือว่ามี การละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง ที่เห็นได้ชัดเจน คือ การจำกัดโทษสูงที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำอยู่แล้ว เท่ากับผู้ต้องขังถูกจำคุกสองชั้น คือ ภายในกรอบสี่เหลี่ยมหนึ่งชั้นและ โดยเครื่องพันธนาการอีกหนึ่งชั้น ซึ่งถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง นอกจากนี้ การนำผู้ต้องขังออกไปฟังการพิจารณาคดีในศาล ก็มีการจำกัดผู้ต้องขัง ทั้งๆ ที่ยังไม่ทราบเลยว่าผู้ต้องขังคนนั้น ได้มีการกระทำผิดแล้วหรือยัง แต่สังคมได้ตัดสินความผิดของผู้ต้องขังไปแล้ว ซึ่งตามหลักสากลบุคคลย่อมถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ความผิดตามกฎหมาย ผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดีจึงถือเป็นผู้บริสุทธิ์แม้ว่าจะถูกจองจำในระหว่างการไต่สวนก็ตาม ซึ่งเท่ากับว่าหลักการได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ได้ถูกทำลายไปพร้อมกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังเหล่านั้น โดยการอ้างเรื่องความปลอดภัยและกลัวผู้ต้องขังหลบหนีเป็นข้อที่ไม่สามารถรับมาพิจารณาได้ เพราะในศาลก็มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอยู่ทุกจุด ไม่สามารถจะหลบหนีได้โดยง่าย หรือหากผู้ต้องขังหาคนใดมีหน้าที่ว่าจะหลบหนีอย่างชัดเจน การใช้เครื่องพันธนาการอื่นที่มีมนุษยธรรมกว่า เช่น การพัฒนาเครื่องพันธนาการแบบใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวได้ ก็น่าจะเป็นมาตรการที่รักษาไว้ได้ทั้งความปลอดภัยของผู้อื่นและเคารพ

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังเอง แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางละเซิงเทราได้มีการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามสิทธิมนุษยชนมากขึ้น ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการมีองค์กรอิสระหลายองค์กรที่คอยกำกับและตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจึงต้องอยู่ในกรอบของรัฐธรรมนูญฯ กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ ที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด

ประเด็นที่ 5 ความคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ท่านมีความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไร และที่ผ่านมามีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านใดบ้าง

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์ในลักษณะที่สอดคล้องกันว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยและส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนการบริหารงาน หากมีการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารและให้ผู้บริหารที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้นๆ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟัง อีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง ซึ่งความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 87 ที่ได้บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น และส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

แต่ในความเป็นจริงแล้ว ต้องยอมรับว่าบุคคลแต่ละคนมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่เท่ากัน เช่น พระภิกษุสงฆ์ นักบวช นักพรต ไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ความแตกต่างระหว่างความยากจนกับความร่ำรวย เนื่องจากบุคคลที่มีความยากจนจะไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองดังที่กล่าวมา เนื่องจากประชาชนที่ยากจนเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่จะให้ความสำคัญกับเรื่องปากท้องของตนเอง และปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวมากกว่า ดังนั้น ประชาชนที่ยากจนส่วนใหญ่จึงมักจะไม่ค่อยมีส่วนร่วมในทางการเมืองในหลายๆ ด้าน สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2537 : 7) ที่ได้กล่าวว่า ปัจจุบันวิถีชีวิตของประชาชนถูกกระทบจากสิ่งต่างๆ เพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ ทางสังคม และสภาพสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลง ทำให้เกิดสภาพการดำรงชีวิตอย่างต่างคนต่างอยู่มุ่งหวังที่จะแก้ปัญหาของตนเองให้อยู่รอดไปวันๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมของชุมชนต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นอย่างตรงกับความต้องการของทุกคน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างเอง ที่ผ่านมาก็ได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองในลักษณะของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นหน้าที่ทางการเมืองอย่างหนึ่ง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะกึ่งบังคับ เพราะหากไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็จะทำให้เสียสิทธิทางการเมืองบางประการ ดังที่รัฐธรรมนูญฯ มาตรา 72 ได้บัญญัติไว้ว่า บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง บุคคลซึ่งไปใช้สิทธิหรือไม่ไปใช้สิทธิ โดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิได้ ย่อมได้รับสิทธิหรือเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ การแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งและการอำนวยความสะดวกในการไปเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างยังได้มีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่นๆ เช่น สังเกตการณ์นับคะแนนเสียง การสนทนาหรือวิจารณ์พรรคการเมืองหรือนักการเมือง และการรับฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับการเลือกตั้ง การชุมนุมเรียกร้องสิทธิประโยชน์จากการช่วยเหลือเงินน้ำท่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะอื่นๆ เช่น สิทธิการสมัครรับเลือกตั้ง สิทธิการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สิทธิการออกเสียงประชามติ สิทธิการเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สิทธิการเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น สิทธิการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น สิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และสิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของรัฐ กลุ่มตัวอย่างยังไม่เคยมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่อย่างใด

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

1.1 ควรให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และการคุ้มครองสิทธิ ส่งเสริม ขยายสิทธิและเสรีภาพของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทราให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ควรให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทราเกี่ยวกับการใช้สิทธิและเสรีภาพที่ถูกต้อง เช่น การชุมนุมประท้วงในทางสันติวิธีไปมาของประชาชน เพื่อไม่ให้ขัดกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญฯ

1.3 ควรมีแผนเชิงรุก เช่น การเดินเคาะประตูบ้าน การพบผู้นำชุมชน หรือจัดให้มีการประชุมสัญจรในชุมชน เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแก่เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรามากยิ่งขึ้น รวมทั้งการตอบปัญหาที่ประชาชนไม่เข้าใจหรืออยากทราบ เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อถือในองค์กรที่มีหน้าที่จัดการการเลือกตั้ง

1.4 ควรมีการกำหนดแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทราได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เช่น ค่าพาหนะในการไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านต่างๆ

2. องค์กรของรัฐ

2.1 องค์กรบริหารส่วนจังหวัด/ตำบล ควรเพิ่มช่องทางให้เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทราได้มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากยิ่งขึ้น เช่น ทางทีวีท้องถิ่น เคเบิลทีวี และจานดาวเทียม

2.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐ ควรมีมาตรการอย่างเข้มงวดสำหรับผู้ที่เข้าร่วมชุมนุมในการพกพาอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุมทางการเมือง

2.3 ควรประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานในด้านต่างๆ ทั้งผลการดำเนินงานที่แล้วเสร็จและผลงานที่อยู่ระหว่างดำเนินการ เพื่อให้เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทราได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

3. พรรคการเมือง ควรสร้างแรงจูงใจ เช่น สิทธิพิเศษต่างๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทราได้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

4. การมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การเสนอกฎหมายจะต้องเป็นการเข้าชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 50,000 ชื่อ ซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายต่างๆ อาทิ ค่าถ่ายเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการชดเชยค่าใช้จ่ายให้กับประชาชนหรือกลุ่มประชาชนดังกล่าว

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถานอื่นๆ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยระหว่างเจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน กับเจ้าหน้าที่ในกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
3. ควรมีการศึกษาความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ทองธรรมชาติ (2529) *ประชาธิปไตยกับสังคมไทย* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (2543) *พื้นฐานรัฐศาสตร์กับการเมืองศตวรรษที่ 21:69* กรุงเทพมหานคร
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- กณิน บุญสุวรรณ (2548) *คู่มือการใช้สิทธิของประชาชน* กรุงเทพมหานคร สุขภาพใจ.
คณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงาน (2545) *การเลือกตั้ง พรรคการเมืองสัมพันธ์ 9(5) 101*
มกราคม 2545
- _____ (2550) *สิทธิทางการเมือง* กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ (2525) *สังคมวิทยาศาสตร์* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แพรวพิทยา
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2535) *รัฐ พิมพ์ครั้งที่ 3* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชาญ มนูญธรรม (2525) *บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในระบบประชาธิปไตย* ประมวลบทความ
และข้อคิดเกี่ยวกับการศึกษาวัฒนธรรมและการพัฒนาชนบท กรุงเทพมหานคร
กองแผนงานสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- เชาวนะ ไตรมาศ (2547) *ศาลรัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตยในระบบนิติรัฐในสำนักงาน*
ศาลรัฐธรรมนูญ บทความทางวิชาการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญชุดที่ 3
เรื่องศาลรัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตยในระบบนิติรัฐ กรุงเทพมหานคร
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
- ดุสิต กลางประพันธ์ (2552) “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งระดับชาติและ
ระดับท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาอำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร”
ปริญญามหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี
- ดารารัตน์ คำเป็ง (2552) “บทบาททางการเมืองภาคประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น ศึกษากรณี
เฉพาะสภาองค์กรชุมชนตำบลน้ำเกีฮ่วน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน” รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
(การเมืองและการปกครอง) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2547) *ประชาธิปไตย เส้นทางเดินจากประชาธิปไตยโดยตรงสู่ประชาธิปไตย*
แบบตัวแทน รัฐศาสตร์ ฉบับพิเศษ 4
- นิคม จันทรวินิจ (2529) *ส.ส.กับนโยบายสนองประโยชน์ประชาชน* สยามรัฐ 22 ธันวาคม

- นรนิติ เศรษฐบุตร (2526) *สถาบันและกระบวนการทางการเมือง* กรุงเทพมหานคร
ศูนย์การพิมพ์พลชัย
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542) *ตัวอย่างเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง*
นนทบุรี สถาบันพระปกเกล้า
- ปวีณา อุดมกัน (2553) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษาตำบลบางทรายใหญ่
อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร” หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์
การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- ป๊วย อิงภากรณ์ (2529) *ประชาธิปไตยของไทย* สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับครบรอบ 30 ปี
กรุงเทพมหานคร ศูนย์การพิมพ์พลชัย
- ปรีดี เกษมทรัพย์ (2516) *หลักกฎหมายแพ่งทั่วไป* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์พินเนส
- ไพศาล สุริยะมงคล (2555) *ประชาธิปไตย* 11 พฤศจิกายน 2555 จาก <http://www.geocities.com/mppm6055/pp6036.doc>
- ภาสพงษ์ เรณูมาศ *เสรีภาพในการชุมนุม (Freedom of Assembly) ตามรัฐธรรมนูญ*
17 พฤศจิกายน 2555 จาก <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1230>
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2541) *การเมืองยุครัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540*
กรุงเทพมหานคร สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
- รณชัย ภูตรี (2553) “บทบาทห้วคณะแนในการเลือกตั้งนายนายกองค้การบริหารส่วนตำบล
ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลผาเสวย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์”
การค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ลิขิต วีรเวทิน (2533) *การเมืองการปกครองของไทย* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- _____ (2555) *การเสมอภาคทางการเมืองและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ* 14 ธันวาคม 2555
จาก <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID>
- เลิศ หงส์ภักดี (2517) *การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน* กรุงเทพมหานคร
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรแห่งประเทศไทย
- วัชร ไชยสาระ (2545) *การเมืองภาคประชาชน* กรุงเทพมหานคร วีเจ พรินด์ิง
- วรพจน์ วิสชุดพิชญ์ (2538) *สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2550* กรุงเทพมหานคร วิญญูชน

- วิรัช เพียรชอบ (2552) “พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่
องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง” วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ศรีนครินทร์ หนังสือนิตยสาร *หลักความเสมอภาค* 14 พฤศจิกายน 2555 จาก http://www.kpi.ac.th/ppd/index.php?name=content&main_id=12&page_id=44
- สามัญศึกษา กรม (2535) รายงานผลโครงการส่งเสริมการนิเทศตามสื่อแนวทางการนิเทศการ
สร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ ครูสภา
ลาดพร้าว
- สาโรช บัวศรี (2555) การศึกษาโรงเรียนในภาคใต้ ศูนย์ประชาธิปไตย 11 พฤศจิกายน 2555
จาก <http://kc.bma.go.th/PC/Pages/Social.html>
- สุจิต บุญบงการ และคนอื่นๆ (2525) *การเมืองเปรียบเทียบ ปัญหาและแนวคิด* คณะรัฐศาสตร์
กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หยุด แสงอุทัย (2535) *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
ประกายพริ้ง
- อานันท์ ปันยารชุน (2541) *มุมมองของนายอานันท์* กรุงเทพมหานคร มติชน
- อมร รักษาสัตย์ (2541) *ประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนคู่มือการเรียนการสอน
การเผยแพร่และการมีส่วนร่วมสำหรับครูอาจารย์และผู้นำชุมชน* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์การ์ตูนการพิมพ์
- อภิชัย รัตนะเจริญธรรม (2544) “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
พรรคการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- องค์การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (ภาคประชาชน) *ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์* 18 พฤศจิกายน 2555
<http://www.ongkarn-leio.org/knowlege.php>
- Bugnicourt Jacques (1982) *Popular Participation in Development in Africa* Geneva
Assignment Children.
- Geertz Clifford (1963) *Old Societies and New States The Quest for Modernity in Asia and
Africa*. New York The Free.
- Huntington Samuel P and Joan M Nelson (1977) *No Easy Choice Political Participation in
Developing Countries* Cambridge Harvard University.
- Pye Diana (1966) *CAE Listening & Speaking Skills* Cambridge Cambridge University.

Reeder William W. Lome (1974) *Aspects of the Informal Social Participation of Farm Families in New York State* Ph.D. Dissertation Cornell University.

Viyner Myron (1983) *Political participation Crisis of the political development process in Crisis and sequence in political development* Princeton N.j. Princeton University Press.

Verba Sidney Normal H Nie and Kim Jee-on (1978) *Participation and Political Equalitical in Seven Nation Comparision.* Cambridge Cambridge University.

Wisarojino Soetipto (1979) *People's Participation at the Local Level* Bangkok Fricdrich Ehert-Stiff Tung.

White A.L (1981) *The Homeward Tide* London Granada.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบราชสันตติวงศ์

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง

บทบาททางการเมืองและความคิดเห็นทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา

นักศึกษานายอนิรุทธิ์ ยศยิ่งยง

สถานศึกษาการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

คำชี้แจง

- แบบสอบถามฉบับนี้ผู้ตอบ คือ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา
 - แบบสอบถามฉบับนี้ มุ่งศึกษาถึงความคิดเห็นทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา สำหรับข้อมูลที่ได้จะนำไปเพื่อการวิจัยเท่านั้น
 - แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล
ส่วนที่ 2 ข้อมูลบทบาททางการเมือง
ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
- ทั้งนี้ผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม จึงขอความกรุณาตอบคำถามให้ตรงตามข้อเท็จจริงมากที่สุด และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน () ตามความเป็นจริง

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

- 1) ต่ำกว่า 30 ปี 2) 30 - 40 ปี
3) ต่ำกว่า 41 - 50 ปี 4) มากกว่า 50 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
2) ปริญญาตรี
3) ปริญญาโท
4) ปริญญาเอก

4. ประเภทตำแหน่ง

- 1) ปฏิบัติงาน 2) ชำนาญงาน
3) ปฏิบัติการ 4) ชำนาญการ

5. ระยะเวลาในการรับราชการ

- 1) ต่ำกว่า 5 ปี 2) 5 - 10 ปี
3) 11 - 15 ปี 4) 16 - 20 ปี
5) มากกว่า 20 ปี

6. ภูมิลำเนา

- 1) ฉะเชิงเทรา 2) จังหวัดอื่น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านบทบาททางการเมือง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ข้อความ	ระดับ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง ท่านมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเลือกตั้งใน ระดับท้องถิ่นและระดับชาติ					
2.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา					
3.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา					
4.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการให้มีการคุ้มครอง สิทธิ ส่งเสริมและขยายสิทธิและเสรีภาพของ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา					
5.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ทางการเมือง ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา					
1.	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง หนังสือพิมพ์ทั่วไป					
2.	หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น					
3.	วิทยุ					
4.	โทรทัศน์					
5.	ป้ายประกาศ					
6.	การร่วมพูดคุยกับสมาชิกกลุ่ม					
7.	เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งให้ทราบ					
8.	การประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัด					

ข้อ	ข้อความ	ระดับ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9.	การประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล					
10.	เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด/ตำบล แจ้งให้ทราบ					
1.	พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง ท่านให้ความสำคัญที่จะไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ					
2.	ท่านแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในประเด็นหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางจะเชิงเตรา					
3.	ท่านมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการจัดตั้งหรือเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง					
4.	ท่านมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มประโยชน์ เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มตามความสนใจ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน					
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการร่วมเรียกร้องทางการเมือง					
6.	ท่านมีส่วนร่วมในการเดินขบวนเรียกร้องทางการเมือง					
7.	ท่านมีส่วนร่วมในการใช้ความรุนแรงทางการเมือง					
8.	ท่านมีความกระตือรือร้นที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9.	ท่านเคยใช้สิทธิในการร้องคัดค้านการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ					
10.	ท่านมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ก

ดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ (IOC)

ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
 ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม
 เรื่อง ความคิดเห็นทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
 ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา

ข้อ	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม ของคะแนน $\sum R$	$IOC = \frac{\sum R}{N}$	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง						
1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
5	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง						
1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง						
1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
3	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
4	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้

ข้อ	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม ของคะแนน $\sum R$	$IOC = \frac{\sum R}{N}$	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
5	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
7	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
8	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
9	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
10	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
รวม					0.91	ใช้ได้

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1
ดร. आयุตม์ สันธพพันธุ์ ผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษธนบุรี กรมราชทัณฑ์

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1	
1.	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง ท่านมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเลือกตั้ง ในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	1	-	-	
2.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของ ประชาชน	1	-	-	
3.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชน	1	-	-	
4.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการให้มีการคุ้มครอง สิทธิ ส่งเสริมและขยายสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชน	1	-	-	
5.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ทาง การเมืองของประชาชน	1	-	-	
1.	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง				
	หนังสือพิมพ์ทั่วไป	1	-	-	
	หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	1	-	-	
	วิทยุ	1	-	-	
	โทรทัศน์	1	-	-	
	ป้ายประกาศ	1	-	-	
	การร่วมพูดคุยกับสมาชิกกลุ่ม	1	-	-	
	เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งให้ทราบ	1	-	-	
	การประชุมสัมพันธขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัด	1	-	-	
	การประชุมสัมพันธขององค์การบริหาร ส่วนตำบลหรือเทศบาล	1	-	-	

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1	
10	เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด/ตำบล แจ้งให้ทราบ	1	-	-	
1.	พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง ท่านให้ความสำคัญที่จะไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ	1	-	-	
2.	ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในประเด็นหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะของประชาชน	-	0	-	ปรับปรุงแล้ว
3.	ท่านมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการจัดตั้งหรือเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	1	-	-	
4.	ท่านมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มประโยชน์ เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มตามความสนใจ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	-	0	-	ปรับปรุงแล้ว
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการร่วมเรียกร้องทางการเมือง	1	-	-	
6.	ท่านมีส่วนร่วมในการเดินขบวนเรียกร้องทางการเมือง	1	-	-	
7.	ท่านมีส่วนร่วมในการใช้ความรุนแรงทางการเมือง	1	-	-	
8.	ท่านมีความกระตือรือร้นที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	-	0	-	ปรับปรุงแล้ว
9.	ท่านเคยใช้สิทธิในการร้องคัดค้านการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	1	-	-	

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1	
10.	ท่านมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ	1	-	-	

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2
ดร.ฉัตรชัย ยอดอุดม ผู้อำนวยการสำนักทันตวิทยา กรมราชทัณฑ์

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1	
1.	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง ท่านมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการ เลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	1	-	-	
2.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของ ประชาชน	1	-	-	
3.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชน	1	-	-	
4.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการให้มีการ คุ้มครองสิทธิ ส่งเสริมและขยายสิทธิ และเสรีภาพของประชาชน	1	-	-	
5.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ทาง การเมืองของประชาชน	1	-	-	
1.	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง หนังสือพิมพ์ทั่วไป	1	-	-	
2.	หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	1	-	-	
3.	วิทยุ	1	-	-	
4.	โทรทัศน์	1	-	-	
5.	ป้ายประกาศ	1	-	-	
6.	การร่วมพูดคุยกับสมาชิกกลุ่ม	1	-	-	
7.	เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งให้ทราบ	1	-	-	
8.	การประชุมสัมพันธ์ขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัด	1	-	-	
9.	การประชุมสัมพันธ์ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลหรือเทศบาล	1	-	-	

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่ เหมาะสม -1	
10	เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรขององค์กร บริหารส่วนจังหวัด/ตำบล แจ้งให้ทราบ	1	-	-	
1.	พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง ท่านให้ความสำคัญที่จะไปใช้สิทธิใน การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและใน ระดับชาติ	1	-	-	
2.	ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทางการเมืองในประเด็นหรือ เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ สาธารณะของประชาชน	1	-	-	
3.	ท่านมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการ จัดตั้งหรือเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	1	-	-	
4.	ท่านมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการ รวมตัวเป็นกลุ่มประโยชน์ เช่น กลุ่ม อาชีพ กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มตาม ความสนใจ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	1	-	-	
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการร่วมเรียกร้อง ทางการเมือง	1	-	-	
6.	ท่านมีส่วนร่วมในการเดินขบวน เรียกร้องทางการเมือง	1	-	-	
7.	ท่านมีส่วนร่วมในการใช้ความรุนแรง ทางการเมือง	-	0	-	ปรับปรุงแล้ว
8.	ท่านมีความกระตือรือร้นที่จะไปใช้สิทธิ เลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและ ระดับชาติ	1	-	-	
9.	ท่านเคยใช้สิทธิในการร้องคัดค้านการ เลือกตั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	1	-	-	

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1	
10.	ท่านมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ	1	-	-	

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3

ดร.มนตรี บุญนาค นักทัณฑวิทยาชำนาญการพิเศษ ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง กรมราชทัณฑ์

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1	
1.	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง ท่านมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการ เลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	1	-	-	
2.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของ ประชาชน	1	-	-	
3.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชน	1	-	-	
4.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการให้มีการ คุ้มครองสิทธิ ส่งเสริมและขยายสิทธิ และเสรีภาพของประชาชน	-	0	-	ปรับปรุงแล้ว
5.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ทาง การเมืองของประชาชน	1	-	-	
	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง				
1.	หนังสือพิมพ์ทั่วไป	1	-	-	
2.	หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	1	-	-	
3.	วิทยุ	1	-	-	
4.	โทรทัศน์	1	-	-	
5.	ป้ายประกาศ	1	-	-	
6.	การร่วมพูดคุยกับสมาชิกกลุ่ม	1	-	-	
7.	เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งให้ทราบ	1	-	-	
8.	การประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัด	1	-	-	
9.	การประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลหรือเทศบาล	1	-	-	

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1	
10	เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด/ตำบล แจ้งให้ทราบ	1	-	-	
1.	พฤติกรรมการใช้สิทธิทางการเมือง ท่านให้ความสำคัญที่จะไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ	1	-	-	
2.	ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในประเด็นหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะของประชาชน	1	-	-	
3.	ท่านมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการจัดตั้งหรือเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	-	0	-	ปรับปรุงแล้ว
4.	ท่านมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มประโยชน์ เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มตามความสนใจ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	1	-	-	
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการร่วมเรียกร้องทางการเมือง	1	-	-	
6.	ท่านมีส่วนร่วมในการเดินขบวนเรียกร้องทางการเมือง	1	-	-	
7.	ท่านมีส่วนร่วมในการใช้ความรุนแรงทางการเมือง	1	-	-	
8.	ท่านมีความกระตือรือร้นที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	1	-	-	
9.	ท่านเคยใช้สิทธิในการร้องคัดค้านการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	-	0	-	ปรับปรุงแล้ว

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อ เสนอแนะ
		เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1	
10.	ท่านมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่าง สม่ำเสมอ	1	-	-	

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่น

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

	Mean	Std Dev	Cases
1. ฐ๑	3.5667	.5683	30.0
2. ฐ๒	3.8000	.5509	30.0
3. ฐ๓	3.5667	.6261	30.0
4. ฐ๔	3.6333	.6149	30.0
5. ฐ๕	3.7000	.5960	30.0
6. ข๑	3.8333	.6477	30.0
7. ข๒	3.3667	.4901	30.0
8. ข๓	3.5667	.7739	30.0
9. ข๔	3.6000	.6215	30.0
10. ข๕	3.6333	.6149	30.0
11. ข๖	3.3333	.6065	30.0
12. ข๗	3.2333	.8584	30.0
13. ข๘	3.3000	.5350	30.0
14. ข๙	3.7667	.6261	30.0
15. ข๑๐	3.2667	.6397	30.0
16. พ๑	3.5667	.8172	30.0
17. พ๒	3.4333	.8584	30.0
18. พ๓	3.4000	.7701	30.0
19. พ๔	2.8000	.8052	30.0
20. พ๕	3.4000	.4983	30.0
21. พ๖	3.8000	.5509	30.0
22. พ๗	2.9333	.5208	30.0
23. พ๘	3.2333	.4302	30.0
24. พ๙	2.8667	.9371	30.0
25. พ๑๐	3.3000	.6513	30.0

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 30

Alpha = .7868

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายอนิรุทธ์ ยศยิ่งยง
วัน เดือน ปีเกิด	29 เมษายน 2499
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (คบ.) วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา พ.ศ. 2530 นิติศาสตรบัณฑิต (นบ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2542
สถานที่ทำงาน	เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
ตำแหน่ง	นักทัณฑวิทยา ชำนาญการพิเศษ ทำหน้าที่ผู้อำนวยการส่วนควบคุมและทัณฑปฏิบัติ

